

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
„PROGRAMU OCHRONY
ŚRODOWISKA
DLA POWIATU
WĄGROWIECKIEGO
na lata 2011 – 2014
z uwzględnieniem
perspektywy na lata
2015-2018”**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	4
1.1. FORMALNO – PRAWNE PODSTAWY DO SPORZĄDZENIA PROGNOZY	4
1.2. CEL I ZAKRES PROGNOZY	5
1.3. METODY ZASTOSOWANE DO SPORZĄDZANIA PROGNOZY	6
2. PREZENTACJA GŁÓWNYCH ZAŁOŻEŃ PROJEKTU AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO POWIĄZAŃ Z INNYMI DOKUMENTAMI.....	8
2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA DOKUMENTU	8
2.2. GŁÓWNE USTALENIA POWIATOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	10
2.3. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	21
2.3.1. <i>Polityka ekologiczna Państwa</i>	23
2.3.2. <i>Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego</i>	28
2.4. ISTNIEJĄCE POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	41
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	44
3.1. RZEŻBA TERENU I GEOLOGIA	44
3.2. GLEBY	46
3.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	47
3.4. WODY PODZIEMNE.....	49
3.5. WODY POWIERZCHNIOWE	50
3.6. KLIMAT AKUSTYCZNY	55
3.7. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	59
3.8. WALORY PRZYRODNICZE	60
3.9. FORMY OCHRONY PRZYRODY	62
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	69
5. POTENCJALNE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	72
6. OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	73
7. MOŻLIWOŚĆ TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	105
8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM NA OBSZARY CHRONIONE ORAZ OBSZARY NATURA 2000	106
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE	112

10. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	113
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	118

1. WPROWADZENIE

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem wszystkich obywateli oraz władz publicznych, które poprzez politykę zrównoważonego rozwoju powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne oraz nieograniczony dostęp do zasobów naturalnych zarówno współczesnemu jak i przyszłemu pokoleniu. Ogólnym celem ochrony środowiska naturalnego jest właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników środowiska naturalnego. Prowadzone działania mające na celu chronić środowisko przyrodnicze powiatu polegają głównie na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i właściwym gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu powstawaniu zanieczyszczeń,
- utrzymaniu i przywracaniu elementów środowiska przyrodniczego do stanu właściwego.

Polityka proekologiczna prowadzona przez władze Powiatu Wągrowieckiego w pełni wyraża się poprzez ideę ekorozwoju, widoczną w planowaniu i realizacji zadań strategicznych. Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” stanowi podstawę realizacji strategicznych działań z zakresu ochrony środowiska naturalnego.

1.1. Formalno – prawne podstawy do sporządzenia prognozy

Program ochrony środowiska jest podstawowym instrumentem realizacji polityki ekologicznej Państwa. Zgodnie z Prawem ochrony środowiska (Dz. U. 2008 Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) *Prognoza oddziaływania na środowisko* jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planów i programów.

Zgodnie z art. 51 Ustawy dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227) organ opracowujący projekt dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” ma obowiązek sporządzenia *Prognozy oddziaływania na środowisko*.

Zgodnie z art. 51 Ustawy dnia 3 października 2008 roku, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- 1) koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego,
- 2) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,

3) polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

1.2. Cel i zakres Prognozy

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko projektu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018”. Opracowanie *Prognozy*, ma na celu ocenę skutków przyrodniczych, jakie są przewidziane w wyniku przeprowadzenia działań wyznaczonych w powiatowym Programie ochrony środowiska.

Opracowując Prognozę posłużono się metodami opisowymi dotyczącymi charakterystyki komponentów przyrodniczych powiatu. Analizie został poddany aktualny stan środowiska przyrodniczego, w wyniku, czego zidentyfikowano największe problemy środowiskowe. Charakterystyce poddano także analizę stanu prognozowanego, który będzie występował po realizacji celów i zadań zapisanych w Programie ochrony środowiska. Pomogło to w ocenie powiązań pomiędzy założeniami projektowanego dokumentu, a istniejącymi problemami środowiskowymi. W opracowanej Prognozie oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” przedstawiono znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary Natura 2000.

Ponadto zakres niniejszej prognozy został określony i ustalony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, który zgodnie z pismem z dnia 13.12.2010r. (znak: RDOŚ-30-OO.III-6617-246/10/am) uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018”. Zakres niniejszego dokumentu został także określony i uzgodniony z Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu, który podobnie jak RDOŚ w Poznaniu, w piśmie z dnia 27.12.2010r. (znak: DN.NS-72/11-28(1)/10) uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko aktualizacji Programu.

Zgodnie z art. 51 Ustawy dnia 3 października 2008 roku, niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko:

- **zawiera:**

- ✓ informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- ✓ informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- ✓ propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- ✓ informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- ✓ streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

- **określa, analizuje i ocenia:**

- ✓ istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- ✓ stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- ✓ istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ✓ cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- ✓ przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

- **przedstawia:**

- ✓ rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- ✓ biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. Metody zastosowane do sporządzania Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi integralną część opracowanej aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018”. Została opracowana w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, Nr 199 poz. 1227). Dokument ten określa sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji aktualizacji Programu ochrony środowiska.

W trakcie realizacji Prognozy oddziaływania na środowisko aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” uwzględniono uwarunkowania dokumentów krajowych oraz lokalnych, tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
- Raport o stanie lasów w Polsce,
- Polityka Energetyczna Polski do roku 2030,
- Narodowa Strategię Edukacji Ekologicznej,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2019, Aktualizacja,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego,
- Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Województwa Wielkopolskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego,
- Wieloletnim Planem Inwestycyjnym dla Powiatu Wągrowieckiego,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2004-2014,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego na lata 2006-2015.

W trakcie opracowywania niniejszej Prognozy dokonano oceny realizacji pomiędzy poszczególnymi dokumentami na szczeblu centralnym, wojewódzkim oraz powiatowym. Dodatkowym źródłem informacji były informacje pozyskane z Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Starostwa Powiatowego w Wągrowcu. Prognoza pozwoliła na ocenę aktualnego stanu środowiska. Pozwoliła także na scharakteryzowanie ustaleń zawartych w analizowanym projekcie. Prognoza prezentuje także kompleksową ocenę oddziaływań na środowisko skutków realizacji ustaleń Programu ochrony środowiska, tj. wpływ na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

2. PREZENTACJA GŁÓWNYCH ZAŁOŻEŃ PROJEKTU AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ JEGO POWIĄZAŃ Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Ogólna charakterystyka dokumentu

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Głównym celem aktualizacji Programu jest dostosowanie polityki ekologicznej powiatu wynikającej ze „Strategii Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego” do realizowanej polityki ekologicznej Państwa. Dokument ten definiuje podstawowe kierunki, zadania oraz cele ekologiczne, które są niezbędne do realizowania polityki ekologicznej Państwa w obszarze powiatu. Pozwoli to na zarządzanie w sposób strategiczny oraz na wyeliminowanie wszystkich niekorzystnych elementów, które powstały wskutek nie zrównoważonego rozwoju gospodarczego.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska prezentuje aktualną sytuację ekologiczną na terenie powiatu oraz określa politykę jego zrównoważonego rozwoju. Program ochrony środowiska przekazuje społeczeństwu oraz funkcjonującym przedsiębiorcom aktualne informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska. Uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, ekonomiczne oraz społeczne. Dokument prezentuje aktualny stan zagadnień z zakresu ochrony środowiska, a są to pojęcia związane z ochroną powierzchni ziemi, ochroną wód podziemnych i powierzchniowych, ochroną powietrza atmosferycznego, środowiska akustycznego oraz charakterystyką poszczególnych zasobów przyrodniczych na terenie powiatu.

Aktualizacja dokumentu prezentuje także główne uciążliwości dla środowiska przyrodniczego, a więc zjawiska wpływające ujemnie na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi, np. hałas, drgania, zanieczyszczenie powietrza itp. Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Ponadto dokument zawiera także konkretne rozwiązania w celu minimalizacji tych zagrożeń lub całkowitego ich wykluczenia. Jednym z ważniejszych celów niniejszego dokumentu jest również nakreślenie sposobów współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Opracowany Program daje także możliwość do występowania o środki finansowe potrzebne do realizacji zadań ekologicznych wyszczególnionych w dokumencie. W pewnym stopniu dokument ten organizuje system informacji o stanie środowiska i działań zmierzających do jego poprawy na terenie powiatu.

Ponadto celem opracowania niniejszego programu jest nakreślenie ogólnych zasad zrównoważonego rozwoju oraz działań dla gmin powiatu wągrowieckiego. Do prac nad programem ochrony środowiska winny być włączone wszystkie właściwe ze względu na zasięg swojej działalności instytucje, związane z ochroną środowiska i zagospodarowaniem przestrzennym oraz przedsiębiorstwa oddziałujące na środowisko, a także przedstawiciele społeczeństwa. W celu merytorycznego przedstawienia i uszczegółowienia zapisów Programu

Ochrony Środowiska w odniesieniu do konkretnych gmin powiatu należy kierować się poniższą metodyką:

- Programy gminne powinny się składać z dwóch części: zadań własnych (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy), oraz zadań koordynowanych (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego).
- Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany z: lokalnym, miejscowym planem (planami) zagospodarowania przestrzennego, lokalnymi planami rozwoju infrastruktury (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w energię, itd.; gminnym planem gospodarowania odpadami sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach, obejmującym teren gminy programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, jeśli takie programy (dla obszarów obejmujących teren danej gminy) zostały lub zostaną opracowane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska (zgodnie z tą ustawą naprawcze programy ochrony powietrza opracowuje się dla obszarów, gdzie zostaną stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, natomiast programy ochrony wód – dla wchodzących w skład dorzeczy obszarów, na których nie są osiągnięte wymagane poziomy jakości wód) oraz programami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Opracowana aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” składa się z następujących części:

1. Wprowadzenie,
2. Charakterystyka Powiatu Wągrowieckiego,
3. Infrastruktura techniczna,
4. Charakterystyka środowiska przyrodniczego,
5. Analiza stanu środowiska oraz źródła jego przeobrażeń,
6. Uwarunkowania zewnętrzne – polityka ekologiczna,
7. Główne ustalenia Programu Ochrony Środowiska,
8. Instrumenty realizacji Programu Ochrony Środowiska,
9. System zarządzania Programem Ochrony Środowiska,
10. Wdrożenie i monitoring Programu Ochrony Środowiska,
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.

2.2. Główne ustalenia powiatowego Programu Ochrony Środowiska

W celu realizacji przyjętych założeń ustalono główne zasady polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- **szczegółowych celów ekologicznych** - celów, po osiągnięciu, których ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiących ostateczny efekt podejmowanych działań,
- **kierunków działań** - kierunków służących do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych,
- **zadań ekologicznych** - konkretnych przedsięwzięć, prowadzących do realizacji wyznaczonych kierunków, a tym samym celów ekologicznych. Działania te mają charakter długookresowy, aż do osiągnięcia założonego celu.

Uwzględniając założenia Programu wojewódzkiego dla Powiatu Wągrowieckiego wyznaczono cele strategiczne oraz szczegółowe cele ekologiczne, których realizacja poprzez konkretne kierunki i zadania ekologiczne przyczyni się do poprawy poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego powiatu. Charakterystyka celów strategicznych i szczegółowych celów ekologicznych Powiatu Wągrowieckiego:

I. Cel strategiczny: Ochrona zasobów naturalnych:

- **Cel ekologiczny 1.** Ochrona Przyrody,
- **Cel ekologiczny 2.** Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- **Cel ekologiczny 3.** Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- **Cel ekologiczny 4.** Ochrona powierzchni ziemi,
- **Cel ekologiczny 5.** Gospodarowanie zasobami geologicznymi.

II. Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- **Cel ekologiczny 6.** Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa,
- **Cel ekologiczny 7.** Jakość powietrza,
- **Cel ekologiczny 8.** Gospodarka odpadami,
- **Cel ekologiczny 9.** Hałas,
- **Cel ekologiczny 10.** Pola elektromagnetyczne,
- **Cel ekologiczny 11.** Poważne awarie.

III. Cel strategiczny: Działania systemowe:

- **Cel ekologiczny 12:** Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

Realizacja celów będzie się odbywała poprzez kierunki działań i określone zadania ekologiczne (przedsięwzięcia) w okresie krótkookresowym (lata 2011-2014) oraz długoterminowym (lata 2015-2018).

Wśród najważniejszych kryteriów, branych pod uwagę przy formułowaniu priorytetów należy wymienić:

- wymogi wynikające z aktualnego prawa (ustawy: Prawo ochrony środowiska, o odpadach, Prawo wodne, o ochronie przyrody),
- priorytetowy wymiar przedsięwzięcia w skali powiatowej,
- ponad lokalny wymiar przedsięwzięcia,

- zgodność przedsięwzięcia z zapisami „Planem Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego na lata 2006-2015”.
- możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- obecne zaawansowanie inwestycji.

Charakterystykę głównych ustaleń opracowanego dokumentu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” przedstawiono poniżej:

I. Cel strategiczny: Ochrona zasobów naturalnych

Cel ekologiczny 1. Ochrona przyrody

Rozwój i ochrona obszarów chronionych

Zadania własne:

- działania pielęgnacyjne na terenach zielonych, także na obszarach rolnych.

Zadania koordynowane:

- tworzenie nowych obszarów zieleni i zadrzewień na terenach zabudowanych,
- prowadzenie prac pielęgnacyjnych pomników przyrody oraz parków,
- dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej i ustanawianie nowych form ochrony przyrody, tj. rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, pomników przyrody,
- kontynuacja wdrażania sieci Natura 2000,
- systematyczna kontrola i ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych,
- prowadzenie szkoleń i edukacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej.

Ochrona fauny i flory

Zadania koordynowane:

- wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych oraz zaporowych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich na terenie powiatu (art. 6 ustawy o rybactwie),
- ocena wypełnienia obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich na terenie powiatu (art. 6 ustawy o rybactwie),
- renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych,
- utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków.

Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym

Zadania koordynowane:

- uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów o wyjątkowych wartościach przyrodniczych,

Cel ekologiczny 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej lasów

Zadania koordynowane:

- działania mające na celu zróżnicowanie struktury gatunkowej lasów i poprawę struktury wiekowej drzewostanów, tj. zwiększenie bioróżnorodności w celu powiększenia odporności ekosystemu leśnego,
- prowadzenie monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób,
- ochrona i systematyczne powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzania lasu wraz z Programami Ochrony Przyrody,
- odbudowa zdegradowanych siedlisk leśnych,
- zwiększenie możliwości retencyjnych oraz wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych,
- przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych,
- ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczanie w mpzp granic rolno-leśnych,
- tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów,
- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju,
- realizacja „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie wielkopolskim w latach 2005 – 2015”,
- redukcji odstrzał drapieżników.

Zrównoważony rozwój i racjonalne użytkowanie lasów

Zadania własne:

- zintensyfikowanie prac związanych z opracowaniem i aktualizowaniem operatów urzędniowych lasów niepaństwowych oraz doskonalenie nadzoru nad Realizacją tych planów.

Zadania koordynowane:

- prowadzenie zalesień gruntów rolnych,
- dostosowywanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych poprzez systematyczne opracowywanie programów udostępniania i zagospodarowywania terenów leśnych do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracja zdrowia i edukacji ekologicznej,
- realizacja zrównoważonego użytkowania zasobów leśnych zgodnie z zasadami ochrony przyrody, w tym wprowadzanie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych.

Cel ekologiczny 3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Prawidłowa gospodarka zasobami wodnymi

Zadania własne:

- doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zwartych w decyzjach dotyczących ustanawiania stref ochronnych ujęć.

Zadania koordynowane:

- utrzymanie, konserwacja i modernizacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych,

- dokonywanie przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych,
- optymalizacja zużycia wody poprzez minimalizację strat wody na przesyle oraz wprowadzenie zamkniętych obiegu wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez użytkowników indywidualnych,
- budowa przepławek dla ryb,
- ustanawianie i odpowiednie zagospodarowywanie stref ochronnych ujęć wód podziemnych,
- prowadzenie akcji edukacyjnych nawiązujących do optymalizacji zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej do celów agrarnych – podlewania),
- budowa obiektów małej retencji.

Ochrona przeciwpowodziowa

Zadania koordynowane:

- objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek,
- budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych,
 - ✓ budowa zbiornika retencyjnego Laskownica o następujących głównych parametrach: pojemność całkowita 2.530 tys. m³, pojemność użytkowa 2.470 tys. m³, powierzchnia zbiornika 93,0 ha,
- opracowanie projektów w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej (m.in. modernizacja i regulacja rzek).

Cel ekologiczny 4. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona gleb przed degradacją

Zadania własne:

- promowanie programów rolno-środowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji,
- wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego poprzez promowanie gospodarstw ekologicznych,
- promowanie produkcji rolnej zapewniającej zrównoważone wykorzystanie gleb.

Zadania koordynowane:

- ochrona gleb i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, które spełniają rolę przeciwoerozyjną,
- wprowadzenie do mpzp konieczności ochrony gleb klasy I-IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami,
- przestrzeganie oraz promowanie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo,
- wykonywanie badań chemicznych gleb,
- rekultywacja składowisk wyłączonej z eksploatacji,
- podejmowanie działań ochronnych mających na celu przeciwdziałanie erozji gleb oraz zakwaszenia gleb,
- systematyczny rozwój systemu monitorowania gleb oraz kontrola ich jakości,
- kontrola obiektów hodowli zwierząt dużych i średnich oraz postępowania z gnojowicą.

Cel 5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Ochrona złóż kopalin oraz nadzór nad ich eksploatacją

Zadania własne:

- prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydobywania.

Zadania koordynowane:

- kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania nowych złóż kopalin,
- ochrona obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację poprzez wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i mpzp odpowiednich zapisów,
- sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.

II. Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa chemicznego

Cel 6. Jakość wód

Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa i ogólna poprawa jakości wód

Zadania koordynowane:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody,
 - ✓ budowa wodociągu gminnego do Parkowa,
 - ✓ modernizacja sieci wodociągowej oraz Hydroforni (Ochodza, Łukowo, Pawłowo Żońskie, Kaliszany, Żelice, Łekno, Kobylec),
 - ✓ przyłączenie MOW w Antoniewie do gminnej sieci wodno – kanalizacyjnej,
- budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi,
 - ✓ rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mieścisku,
 - ✓ modernizacja oczyszczalni ścieków w Potulicach,
- budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej,
 - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Laskownica Mała, Laskownica Wielka, Podjeziorze, Morakówko,
 - ✓ budowa kanalizacji sanitarnej Potulin – Bogdanowo – Gołańcz,
 - ✓ kanalizacja sanitarna dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług – rejon ul. Św. Wojciecha,
 - ✓ budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Bartodzieje,
 - ✓ budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Ochodza,
- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne,
- zewidencjonowanie wszystkich zbiorników bezodpływowych na terenach gmin wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania,
- rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych,
- ograniczanie odpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych poprzez wspieranie oraz kontynuację budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę,

- promowanie i rozpowszechnianie stosowania tzw. dobrych praktyk rolniczych, które zapewniają lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin,
- gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji mieszkańcom gmin powiatu na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach,
- racjonalizacja produkcji zwierzęcej, która uwzględnia istniejące oraz potencjalne oddziaływanie na środowisko.

Cel 7. Jakość powietrza

Poprawa jakości powietrza

Zadania koordynowane:

- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych,
 - ✓ przebudowa drogi nr 1656P Antoniewo – Skoki o dł. 3,7km, drogi nr 1580P Wapno - Damasławek o dł. 8,7km, drogi nr 1698P Popowo Kościelne – Kuszewo – Jabłkowo – Rybno Wielkie o dł. 3,2km, drogi nr 1689P Jabłkowo - Nowiny o dł. 2,4km,
 - ✓ przebudowa ulicy Bartodziejskiej nr 1489P w Wągrowcu o dł. 1,210km,
 - ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 1606P Łukowo – Gruntowice, w tym: powierzchniowe utrwalenie Łukowo – Wiśniewo o dł. 2,2km, odnowa nawierzchni Wiśniewo – Wiśniewko – Kołybki o dł. 2,6km, odnowa nawierzchni Niemczyn – Stępuchowo o dł. 2,6km,
 - ✓ odnowa nawierzchni drogi Nr 1556P Czesławice – Buszewo o dł. 2,2km, drogi Nr 1651P Roszkowo - Łosiniec o dł. 2,2km, drogi Nr 1562P Łekno - Rąbczyn o dł. 0,8km, drogi Nr 1600P Krzyżanki - Gołańcz o dł. 1,7km,
 - ✓ powierzchniowe utrwalenie drogi nr 1571P ulica Polna w Gołańczy o dł. 0,359km, drogi nr 1490P Rudnicze – Żelice o dł. 5,5km,
 - ✓ powierzchniowe utrwalenie drogi nr 1558P Panigródz – droga wojewódzka 241 o dł. 2,2km,
 - ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 1555P Chojna - Potulin o dł. 1,642km, drogi nr 1653P Skoki – Rościnno – Lechlin - Roszkowo o dł. 4,2km,
 - ✓ przebudowa ulicy Lipowej w Wągrowcu nr 1626P o dł. 0,687km,
 - ✓ przebudowa drogi nr 1601Pdroga woj. 196 – Kaliszany – Kaliszanki o dł. 4,805km,
 - ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 1590P Smuszewo – granica gm. Wapno o dł. 2,382km, drogi nr 1594P Niemczyn - Kozielsko o dł. 1,311km,
 - ✓ powierzchniowe utrwalenie drogi nr 1595P Międzyzylesie – Dąbrowa o dł. 2,6km,
 - ✓ powierzchniowe utrwalenie nawierzchni drogi nr 1603P, 1591P Łekno – Turza – Piotrkowice,
 - ✓ przebudowa drogi nr 1611P Jankowo – Ochodza - Sarbia o dł. 6,4km,

- ✓ powierzchniowe utrwalanie drogi nr 1654P Skoki – Jaroszewo – Kłodzin,
- ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 1697P Popowo Kościelne – Nieświatowice – Miłostawice o dł. 12,4km,
- ✓ przebudowa drogi nr 1580P Damasławek - Dąbrowa o dł. 5,2km, drogi nr 1580P Głogowiniec - Wapno o dł. 5,1km,
- ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 1562P Łekno - Rąbczyn o dł. 5,7km, drogi nr 2032P Przysieka – Droga wojewódzka o dł. 1,5km,
- ✓ przebudowa drogi nr 1656P Antoniewo – Glinno – Jagniewice - Nowiny o dł. 6,9km, drogi nr 1602P Kamienica – Kopaszyn - Grylewo o dł. 8,3km,
- ✓ przebudowa ulicy Górniczej nr 1590P w Wapnie,
- ✓ przebudowa drogi nr 1498P Kamienica – Nowe – Bartodzieje - Wągrowiec o dł. 12,6km, osobno Bartodziejska,
- ✓ przebudowa drogi nr 1600P Pawłowo Żońskie – Rybowo - Gołańcz o dł. 10,2km, drogi nr 1560P Gołańcz - Czerlin o dł. 6,1km, drogi nr 1609P Wągrowiec – Rąbczyn - Mirkowice o dł. 13,5km, drogi nr 1610P Wągrowiec – Marcinkowo – Sienno - Czekanowo o dł. 9,6 km, drogi nr 1652P Roszkowo – Popowo Kościelne – Ruda Kozłanka o dł. 11,8km, drogi nr 1654P Skoki – Rakojady – Kakulin – Kuszewo – Jaroszewo - Kłodzin o dł. 20,4km, drogi nr 1605P Kamienica – Sarbka – Żelice – Potulice – Runowo – Jakubowo o dł. 13,6km,
- ✓ odnowa nawierzchni drogi nr 2034P Skoki – Potrzebanowo o dł. 1km,
- ✓ przebudowa drogi nr 1559P Grabowo – Rybowo o dł. 3,1km, drogi nr 1606P Łukowo – Wiśniewo – Kołybki – Niemczyn - Sępuchowo o dł. 12,6km,
- ✓ budowa drogi gminnej nr 1563P Laskownica Wielka – Laskownica Mała,
- ✓ przebudowa drogi gminnej Oleszno – Bogdanowo,
- ✓ przebudowa ciągów komunikacyjnych na osiedlu Libelta w Gołańczy,
- ✓ budowa drogi gminnej Rybowo – Oporzyn,
- ✓ budowa drogi gminnej w Czerlinie,
- ✓ budowa nawierzchni asfaltowej na drogach gminnych nr 220526 Budziejewko Nieświatowice (2250mb), nr 220526 Podlesie Kościelne – Budziejewo (1875mb), nr 220537 Podlesie Wysokie – Łosiniec (3025mb),
- ✓ przebudowa drogi gminnej w Srebrnej Górze,
- rozwój systemu ścieżek rowerowych, wodnych i pieszych w powiecie,
- modernizacja kotłowni zlokalizowanych w gminach w celu dostosowania ich funkcjonowania do wymogów ochrony środowiska, tj.:
 - ✓ modernizacja kotłowni oraz instalacji ciepłowniczej w DPS w Srebrnej Górze,
- ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni ulic,
- ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł):

- ✓ budowa solarnego systemu c.w.u. (zastosowanie kolektorów próżniowych w DPS Srebrnej Górze),
- edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz korzystania ze środków transportu publicznego.

Spełnienia wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

Zadania koordynowane:

- systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ w Poznaniu jako szczególnie uciążliwych dla środowiska,
- modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania,
- instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia,
- modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja,
- wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT),
- wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza,

Cel 8. Gospodarka odpadami

Poprawa systemu gospodarowania odpadami

Zadania własne:

- opracowanie dokumentu „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Wągrowieckiego do roku 2032” oraz realizacja założeń programu,

Zadania koordynowane:

- systematyczne informowanie mieszkańców o zasadach funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz o metodach które pomagają eliminować wytwarzane odpady,
- objęcie umowami na odbiór zmieszanych odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gmin,
- prowadzenie ciągłej kontroli wyposażenia nieruchomości w pojemniki do zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych,
- organizacja akcji edukacyjnych związanych z segregacją odpadów,
- eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa, tj.:
 - ✓ rekultywacja składowiska odpadów w Gołańczy,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych,

Zapewnienie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Zadania własne:

- systematyczna kontrola przedsiębiorstw w zakresie zgodności wytwarzanych odpadów z wydanymi decyzjami,

- organizacja akcji edukacyjnych w zakresie nowoczesnych metod zagospodarowania odpadów dla mieszkańców powiatu oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych,
- współpraca z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne,

Zadania koordynowane:

- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
- opracowanie programów rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych na poziomie gminnym/międzygminnym w ramach planów gospodarki odpadami,
- rozwój selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwój selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych ze strumienia odpadów komunalnych,
 - ✓ określenie zasad zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
 - ✓ zakup odpowiedniego sprzętu (pojemniki, worki) w celu utworzenia systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji,
 - ✓ organizacja systemu transportu selektywnie gromadzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- rozwój selektywnego zbierania odpadów budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych,
 - ✓ określenie zasad zbiórki odpadów budowlanych oraz stworzenie możliwości ich zagospodarowania,
- rozwój działań kontrolnych nad podmiotami posiadającymi zezwolenia na zbieranie odpadów,
- rozbudowa systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- stworzenie systemu gospodarowania odpadami uwzględniającego wszystkie niezbędne elementy gospodarki dostosowane do warunków lokalnych,
- budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w rejonie miejscowości Kopaszyn – Nowe oraz gospodarowanie odpadami w oparciu o ponadgminny zakłady zagospodarowania odpadów,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania oraz odzyskiwanie energii elektrycznej i/lub ciepłej w procesie pozyskiwania biogazu z kwater składowania odpadów,

Cel 9. Hałas

Poprawa klimatu akustycznego

Zadania koordynowane:

- zwiększenie izolacyjności budynków (np. poprzez wymianę okien) gdzie inne sposoby ograniczania hałasu nie dają skutecznych rezultatów,
- modernizacja i przebudowa dróg i ulic, w wyniku eksploatacji których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej,
- dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu,
- wprowadzenie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o różnicowanej funkcji),
- wspieranie inwestycji ograniczających negatywny wpływ hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacji budynków),
- systematyczna kontrola zakładów pod względem stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych, stosowania maszyn i urządzeń o obniżonej emisji hałasu w przypadku przekroczeń tej emisji,
- dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego powiatu ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu,
- monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji hałasu przez podmioty korzystające ze środowiska.

Cel 10. Pola elektromagnetyczne

Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Zadania koordynowane:

- wprowadzenie do mpzp zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzględnieniem walorów krajobrazowych),
- identyfikacja oraz systematyczna kontrola zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym,
- prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru terenów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku,
- podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych.

Cel 11. Poważne awarie

Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

Zadania koordynowane:

- bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe,

- wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom.
- informowanie i ostrzeganie mieszkańców o zagrożeniach,
- usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii,
- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych poprzez szkolenia dla administracji samorządowej i podmiotów gospodarczych,
- wyznaczenie optymalnych tras transportu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących takie substancje,
- uwzględnienie lokalizacji ZDR i ZZR w mpzp.

Cel szczegółowy: Działania systemowe

Cel 12. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Zadania koordynowane:

- prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego,
- współpraca samorządów wszystkich szczebli z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony,
- zakup sprzętu edukacyjnego dla szkół i przedszkoli,
- promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej,
- udział przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku,
- promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.

Kontrola przestrzegania prawa w zakresie ochrony środowiska

Zadania koordynowane:

- egzekwowanie obowiązków w zakresie ochrony środowiska dla podmiotów prowadzących instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego,
- egzekwowanie przestrzegania przepisów ochrony środowiska i nadzór nad działalnością podmiotów gospodarczych zajmujących się zbieraniem, transportem, odzyskiem oraz unieszkodliwianiem odpadów na terenie gmin powiatu.

Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Zadania koordynowane:

- objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko,
- popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

Aspekt ekonomiczny w planowaniu przestrzennym

Zadania koordynowane:

- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi.

2.3. Cele ochrony środowiska innych dokumentów strategicznych istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu

W opracowanej Prognozie oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” uwzględniono założenia ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227). Zgodnie z art. 51 ww. Ustawy, niniejsza Prognoza określa, analizuje i ocenia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Założenia wyjściowe do opracowania Programu ochrony środowiska opierają się na uwarunkowaniach zewnętrznych, czyli tych, które dotyczą wszystkich regionów jak i wewnętrznych, które wynikają z zamierzeń rozwojowych powiatu, determinujących przyszły kształt rozwoju gospodarczego, społecznego oraz środowiskowo-przestrzennego Powiatu Wągrowieckiego. Program ochrony środowiska zawiera zapisy, które są zgodne z zapisami ustawy – Prawo ochrony środowiska i z pozostałymi zapisami (ustawy o odpadach, Prawa wodnego, Prawa geologicznego, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Aktualizacja Programu przyjmuje podstawowe zasady ogólne, leżące u podstaw polityki ochrony środowiska UE i Polski. Są to:

- zasada zrównoważonego rozwoju,
- zasada równego dostępu do środowiska postrzegana w kategoriach:
 - ✓ sprawiedliwości międzypokoleniowej,
 - ✓ sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - ✓ równoważenia szans między człowiekiem i przyrodą,
- zasada przezorności,
- zasada uspołecznienia i subsydiarności,
- zasada prewencji,
- zasada „zanieczyszczający” płaci,
- zasada skuteczności efektywności ekologicznej i ekonomicznej.

Ogólny kształt aktualizowanego Programu ochrony środowiska determinują ustalenia, rekomendacje, cele i zadania wynikające z obowiązującego systemu prawa ochrony środowiska w Polsce, w tym zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej oraz innych zobowiązań międzynarodowych,

a także z dokumentów koncepcyjnych i strategicznych z obszaru ochrony środowiska i planowania przestrzennego oraz ze strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

Kierunki, cele oraz zadania ekologiczne określone w opracowaniu pn. „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” są zgodne z obowiązującymi aktami UE, tj.:

1. Dyrektywa Rady z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystania osadów ściekowych w rolnictwie (86/278/EWG),
2. Dyrektywa Rady z dnia 19 marca 1987r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (87/217/EWG),
3. Dyrektywa rady z dnia 21 maja 1991r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
4. Dyrektywa Rady 96/82/WE z dnia 9 grudnia 1996r. w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi,
5. Dyrektywa 2001/80/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania,
6. Dyrektywa Rady z dnia 12 grudnia 1991r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG),
7. Dyrektywa 2000/14/WE Parlamentu Europejskiego i rady z dnia 8 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do emisji hałasu do środowiska przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń,
8. Dyrektywa 2002/49/WE parlamentu Europejskiego i rady z dnia 25 czerwca 2002r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku,
9. Dyrektywa 2004/35/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu,
10. Dyrektywa 2006/11/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje niebezpieczne odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty (wersja ujednolicona),
11. Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu,
12. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli,
13. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy.

W trakcie realizacji opracowania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska uwzględniono także uwarunkowania dokumentów krajowych, tj.:

- Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości,
- Raport o stanie lasów w Polsce,
- Polityka Energetyczna Polski do roku 2030,
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej.

Nakreślone podstawowe kierunki, zadania oraz cele ekologiczne dla Powiatu Wągrowieckiego niezbędne do realizowania własnej polityki ekologicznej są także zgodne z dokumentami regionalnymi oraz lokalnymi, tj.:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2019, Aktualizacja,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego,
- Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Województwa Wielkopolskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego,
- Wieloletnim Planem Inwestycyjnym dla Powiatu Wągrowieckiego,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2004-2014,
- Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego na lata 2006-2015.

2.3.1. Polityka ekologiczna Państwa

Główne cele polityki ekologicznej Państwa to:

w zakresie ochrony przyrody:

- zakończenie prac nad pełną inwentaryzacją i waloryzacją różnorodności Polski i ustanowienie pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000,
- przywracanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) i ostoi gatunków na obszarach chronionych wraz z zachowaniem zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt, grzybów,
- przywrócenie drożności lądowych i wodnych korytarzy ekologicznych umożliwiających przemieszczanie się zwierząt i funkcjonowanie populacji w skali kraju,
- wsparcie procesu opracowywania planów ochrony dla obszarów chronionych,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ciągły nadzór nad wdrażaniem sieci obszarów Natura 2000 i jej monitorowanie,

- egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska,
- wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień przydrożnych oraz terenów zieleni miejskiej,
- kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych oraz powstawanie form i obiektów ochrony przyrody,
- opracowanie Krajowej Strategii Postępowania z Inwazjami Gatunków Obcych (wynikające z Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk),
- opracowanie Krajowej Strategii Ochrony Dużych Drapieżników,
- ratyfikacja porozumienia o ochronie afrykańsko – azjatyckich wędrownych ptaków wodnych, wynikająca z Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt,
- opracowanie nowej ustawy dotyczącej dopuszczenia organizmów GMO do środowiska – Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych ,
- ścisła współpraca w zakresie ochrony przyrody z organizacjami pozarządowymi,
- prowadzenie szerokich akcji edukacyjnych wśród społeczeństwa.

w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- aktualizacja „Krajowego programu zwiększania lesistości”,
- zalesienie do 2010 r. około 50 tys. ha, w tym 75% w sektorze prywatnym,
- tworzenie spójnych kompleksów leśnych połączonych korytarzami ekologicznymi oraz dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów wynikających z ochrony sieci obszarów Natura 2000,
- utrzymanie znacznej retencji wodnej i jej powiększenie poprzez przywracanie przesuszonych przez meliorację terenów wodno-błotnych,
- dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska,
- zwiększenie różnorodności genetycznej i gatunkowej biocenozy leśnych,
- realizacja programu restytucji cisa w Polsce,
- rozbudowa funkcji leśnych banków genów,
- wprowadzenie alternatywnego systemu certyfikacji lasów.

w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi:

- wyodrębnienie w ramach gospodarowania wodami dwóch sektorów, tj. sektora zarządzania zasobami wodnymi oraz sektora administrowania majątkiem Skarbu Państwa,
- stopniowe wprowadzanie odpłatności przez użytkowników wód za korzystanie przez nich z zasobów wodnych, z uwzględnieniem oddziaływania na środowisko,
- pełne dostosowanie polskiego prawa do prawa UE,
- opracowanie i wdrożenie systemu informatycznego gospodarowania wodami spójnego z systemem informatycznym resortu „Środowisko”,
- przygotowanie oceny ryzyka powodziowego, która będzie wskazywała obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, dla których należało będzie do 2013 r. opracować mapy zagrożenia i mapy ryzyka powodziowego,

- wyznaczenie obszarów zalewowych, tam gdzie nie zostały jeszcze wyznaczone,
- realizacja zadań wynikających z ustawy – Prawo wodne, przez Państwową Służbę Hydrologiczno – Meteorologiczną i Państwową Służbę Hydrogeologiczną,
- realizacja projektów ze środków Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet III), mających na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz ochrony przed powodzią,
- modernizacja systemów melioracyjnych poprzez zaopatrzenie ich w urządzenia podpiętrzające wodę, umożliwiające sterowanie odpływem,
- dokończenie systemu monitorowania terenów osuwiskowych,
- rozpoczęcie realizacji ochrony głównych zbiorników wód podziemnych,
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych).

w zakresie ochrony powierzchni ziemi:

- opracowanie krajowej strategii ochrony gleb, w tym walki z ich zakwaszeniem,
- promocja rolnictwa ekologicznego i rolnictwa integralnego,
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promowanie takiej żywności,
- rozwój monitoringu gleb,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inicjatyw dotyczących rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych,
- zakończenie opracowania systemu osłony przeciwoświsiskowej przez Państwowy Instytut Geologiczny.

w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi:

- ułatwienie dla przedsiębiorstw prowadzących prace poszukiwawczo – rozpoznawcze przez uchwalenie nowego prawa geologiczno – górniczego,
- ułatwienie dostępu do map i danych geologicznych,
- uzupełnienie bazy danych geologiczno – inżynierskich dla aglomeracji miejskich,
- tworzenie stanowisk dokumentacyjnych i geoparków w celu prawnej ochrony dziedzictwa geologicznego Polski oraz inwentaryzacja stanowisk geologicznych i utworzenie ich centralnego rejestru,
- zakończenie prac nad systemem osłony przeciwoświsiskowej SOPO i utworzenie centralnego rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi,
- określenie obszarów zagrożonych naturalnymi mikrowstrząsami sejsmicznymi,
- prowadzenie polityki koncesyjnej mającej na celu zwiększenie udokumentowania złóż surowców energetycznych z jednoczesnym promowaniem nowych technologii pozyskiwania energii ze złóż, zwłaszcza węgla, w celu minimalizowania negatywnego wpływu na środowisko dotychczasowego sposobu eksploatacji,
- promowanie wykorzystania metanu z pokładów węgla.

Środowisko a zdrowie:

- zbieranie i udostępnianie informacji na temat zagrożeń dla zdrowia społeczeństwa,
- opracowanie zasad analizy ryzyka zdrowotnego dla procedur związanych z dopuszczeniem inwestycji do realizacji,
- polepszenie funkcjonowania państwowego monitoringu środowiska i monitoringu sanitarnego poprzez poprawę wyposażenia służb kontrolnych w nowoczesny sprzęt oraz sieci alarmowe,
- wspólne działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Środowiska w celu poprawy jakości wody pitnej,
- wspólne prowadzenie akcji edukacyjno – szkoleniowych dla służb zakładów przemysłowych i pracowników administracji publicznej w zakresie zapobiegania awariom oraz skażeniom środowiska,
- doposażenie Straży Pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno – ekologicznego,
- sporządzenie wojewódzkich i powiatowych planów zarządzania ryzykiem wystąpienia awarii.

w zakresie jakości powietrza:

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x oraz pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii (zadanie jest bardzo trudne ponieważ większość procesów przemysłowych w przemyśle oparta jest na spalaniu węgla),
- uchwalenie nowej Polityki energetycznej Polski do 2030r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące oszczędność energii oraz te, które będą promowały rozwój odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja systemu energetycznego,
- podjęcie działań w sprawie gazyfikacji węgla (w tym także gazyfikacji podziemnej) oraz podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- opracowanie i wdrożenie przez marszałka określonego województwa, programu naprawczego w 161 strefach miejskich, gdzie zanotowano przekroczenie standardów dla pyłu drobnego PM 10 i PM 2,5, zawartych w Dyrektywie CAFE.

w zakresie ochrony wód:

- budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów dla wszystkich aglomeracji powyżej 15.000 RLM oraz rozbudowa dla nich sieci kanalizacyjnej wspierana dotacjami z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (priorytet I),
- uruchomienie działań zapisanych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce oraz w programie wodno – środowiskowym kraju,
- opracowanie programów działań specjalnych mających na celu ograniczenie zanieczyszczenia powodowanego przez substancje niebezpieczne i priorytetowe pochodzące ze wszystkich źródeł przemysłowych,
- realizacja programów działań na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego,
- wyposażenie zakładów sektora rolno-spożywczego w wysokosprawne oczyszczalnie ścieków,
- wyposażenie jak największej liczby gospodarstw w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe,

- ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych,
- rozwój sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wdrożenie praktyki najbardziej skutecznych i ekonomicznie opłacalnych metod odzysku osadów ściekowych z dużych oczyszczalni ścieków.

w zakresie gospodarki odpadami:

- organizacja banku danych o odpadach (do końca 2009r.),
- przeprowadzenie reformy obecnego systemu zbierania i odzysku odpadów komunalnych w gminach, dająca władzom samorządowym znacznie większe uprawnienia w zarządzaniu i kontrolowaniu systemu (do końca 2009r.),
- zwiększenie stawek opłat za składowanie odpadów zmieszanych biodegradowalnych oraz odpadów, które można poddawać procesom odzysku,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne inwestycji dotyczących odzysku i recyklingu odpadów, a także wspieranie nowych technologii w tym zakresie,
- dostosowanie składowisk do standardów UE (do końca 2009r.),
- wprowadzenie rozwiązań poprawiających skuteczność systemu recyklingu wyeksploatowanych pojazdów,
- finansowe wspieranie przez fundusze ekologiczne modernizacji technologii prowadzących do zmniejszenia ilości odpadów na jednostkę produkcji (technologie małoodpadowe),
- realizacja projektów dotyczących redukcji ilości składowanych odpadów komunalnych i zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddawanych odzyskowi i unieszkodliwieniu wspieranych dotacjami Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”,
- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów (np. opakowań, toreb foliowych) i ich preselekcję w gospodarstwach domowych,
- wzmocnienie przez Inspekcję Ochrony Środowiska kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- dokończenie akcji likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne oraz akcji eliminacji PCB z transformatorów i kondensatorów (do końca 2010r.).

w zakresie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych:

- sporządzenie map akustycznych dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dróg krajowych i lotnisk, a także wynikających z nich programów ochrony przed hałasem,
- likwidacja źródeł hałasu przez tworzenie stref wolnych od transportu, ograniczenie szybkości ruchu, a także budowę ekranów akustycznych,
- wykorzystanie planowania przestrzennego dla rozdzielania potencjalnych źródeł hałasu od terenów mieszkalnych,
- rozwój systemu monitoringu hałasu,
- zorganizowanie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól w ramach Inspekcji Ochrony Środowiska oraz szkolenie specjalistów w zakresie ich pomiaru,

- opracowanie przez Ministerstwo Środowiska procedur zapewniających bezpieczną lokalizację źródeł pól elektromagnetycznych,
- zobowiązanie operatorów telefonii komórkowej do zgłoszenia organowi ochrony środowiska instalacji stanowiących źródło promieniowania.

w zakresie substancji chemicznych w środowisku:

- przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych,
- kontynuacja programów krajowych dotyczących usuwania PCB z transformatorów, kondensatorów i innych urządzeń zawierających te związki wraz z dekontaminacją tych urządzeń, usuwania azbestu, mogilników,
- szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

2.3.2. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego

Równolegle z realizacją polityki ekologicznej Państwa są tworzone, aktualizowane i realizowane wojewódzkie programy ochrony środowiska określając cele i zadania realizowane w zakresie ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki ekologicznej województwa do 2019 roku przedstawionym w dokumencie pn. „Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 - 2019” jest **zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) oraz harmonizacja rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych.**

Celowi temu podporządkowane są cele szczegółowe, których realizacja będzie miała miejsce poprzez przypisane im kierunki działań. Cele szczegółowe zostały ujęte w trzech blokach tematycznych, tj.:

- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- działania systemowe.

Cel szczegółowy: Ochrona zasobów naturalnych

Cel 1. Ochrona przyrody

Cel do 2019 roku: Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej w celu ich ochrony prawnej,
- Rozbudowa systemu obszarów chronionych w województwie wielkopolskim,
- Opracowanie planów ochrony parków krajobrazowych,

- Kontynuacja wdrażania sieci Natura 2000,
- Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków,
- Utrzymanie różnorodności gatunków, w tym opracowanie i wdrażanie planów ochrony dla gatunków zagrożonych,
- Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym,
- Intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolno środowiskowych,
- Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych,
- Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
- Utrzymanie i rozwój terenów zieleni.

Cel 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Cel do 2019 roku: Zwiększanie lesistości województwa oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Prowadzenie zalesień gruntów rolnych,
- Ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczanie w mpzp granic rolno-leśnych,
- Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów,
- Systematyczna zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów, w celu dostosowania ich do charakteru siedliska i zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej biocenozy leśnych,
- Odbudowa zdegradowanych siedlisk leśnych,
- Kontynuacja monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób,
- Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa i inne instytucje oraz organizacje pozarządowe,
- Wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych,

Cel 3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi

Cel do 2019 roku: Zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Realizacja harmonogramu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej w regionie wodnym Warty,
- Wdrażanie Dyrektywy Powodziowej w regionie wodnym Warty,
- Objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek,
- Przebudowa, rozbudowa i budowa wałów przeciwpowodziowych,
- Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych,
- Odbudowa zniszczonych obiektów hydrotechnicznych,
- Budowa obiektów małej retencji,

- Modernizacja melioracji szczegółowych,
- Budowa przepławek dla ryb,
- Ustanawianie i odpowiednie zagospodarowywanie stref ochronnych ujęć wód podziemnych.

Cel 4. Ochrona powierzchni ziemi

Cel do 2019 roku: Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo,
- Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb,
- Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego,
- Ochrona gruntów ornych (przeciwdziałanie przeznaczaniu gruntów ornych na cele nierolnicze),
- Minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi,
- Kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego w województwie,
- Prowadzenie rejestru terenów zdegradowanych.

Cel 5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Cel do 2019 roku: Zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania złóż kopalin,
- Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- Ochrona złóż kopalin przed zabudową infrastrukturalną m.in. poprzez uwzględnianie złóż kopalin w opracowaniach planistycznych,
- Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin.

Cel szczegółowy: Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa chemicznego

Cel 6. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa

Cel do 2019 roku: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego. Usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi,
- Budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej,
- Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne,
- Rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych,

- Realizacja programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych w obszarach regionalnych zarządów gospodarki wodnej,
- Rozbudowa sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody,
- Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Poznaniu, pozwalające na pełną realizację zadań monitoringowych i kontrolnych na obszarach OSN.

Cel 7. Jakość powietrza

Cel do 2019 roku: Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Wdrażanie programów ochrony powietrza,
- Wzmocnienie systemu monitoringu powietrza,
- Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł),
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
- Wprowadzanie zintegrowanej gospodarki energetycznej w miastach poprzez wykorzystanie do celów komunalnych ciepła odpadowego z elektrociepłowni i kotłowni zakładowych,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania,
- Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia,
- Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja,
- Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT),
- Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ w Poznaniu jako szczególnie uciążliwych dla środowiska,
- Realizacja systemu handlu emisją dwutlenkiem węgla,
- Rozwój infrastruktury drogowej z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska (obwodnice, poprawa stanu technicznego dróg),
- Promocja i wspieranie rozwiązań w transporcie pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji, m.in. poprzez: wprowadzanie pojazdów spełniających normy Euro 4 i Euro 5, zmiany organizacji ruchu na terenach miejskich, transport zbiorowy, kolej, transport wodny i rowerowy,
- Ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni ulic,
- Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz korzystania ze środków transportu publicznego.

Cel 8. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Cele główne do 2019 roku:

- Utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- Gospodarowanie odpadami w województwie w oparciu o ponadgminne zakłady zagospodarowania odpadów,
- Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- Zmniejszenie ilości odpadów unieszkodliwianych przez składowanie,
- Zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk odpadów niespełniających przepisów prawa.

Cele szczegółowe:

- Objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych, w tym zbieraniem selektywnym 100% mieszkańców województwa do końca roku 2008,
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie wielkopolskim w roku 1995, zgodnie z zapisami krajowego planu gospodarki odpadami (2006) dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:
 - ✓ w 2010 r. nie więcej niż 75%,
 - ✓ w 2013 r. nie więcej niż 50%,
 - ✓ w 2020 r. nie więcej niż 35%.
- Zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 85% ilości odpadów wytwarzanych w roku 2014.

Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczenia ilości odpadów oraz ich negatywnego oddziaływania na środowisko:

- Intensyfikacja działań edukacyjno - informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami,
- Promowanie wykorzystywania produktów wytwarzanych z materiałów odpadowych poprzez odpowiednie działania promocyjne i edukacyjne oraz zamówienia publiczne,
- Eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa,
- Ujmowanie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych.

Działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania:

- Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Zapewnienie przepływu strumieni odpadów zgodnie z uchwalonymi planami gospodarki odpadami,

- Kontrolowanie przez gminy stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych,
- Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania oraz odzyskiwanie energii elektrycznej i/lub ciepłej w procesie pozyskiwania biogazu z kwater składowania odpadów,
- Zachęcanie inwestorów publicznych i prywatnych do udziału w realizacji inwestycji strategicznych zgodnie z planami gospodarki odpadami,
- Kontrolowanie przez odpowiednie organy zgodności ustaleń zawartych w wydanych zezwoleniach podmiotom prowadzącym działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Opracowanie programów rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych na poziomie gminnym/międzygminnym w ramach planów gospodarki odpadami,
- Zgodnie z KPGO 2010, prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania co najmniej następujących frakcji odpadów komunalnych: odpady z pielęgnacji ogrodów i parków (tzw. odpady zielone), papier i tektura (w tym opakowania, gazety, czasopisma, itd.), odpady opakowaniowe ze szkła w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, tworzywa sztuczne, metale, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, przeterminowane leki, chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe, itd.), meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane remontowe,
- Pozostałe frakcje odpadów komunalnych mogą być zbierane łącznie jako zmieszane odpady komunalne,
- Sposób zbierania odpadów musi być odpowiedni dla przyjętych w zakładach zagospodarowania odpadów technologii przekształcania odpadów, do których odpady będą kierowane,
- Transport selektywnie zebranych odpadów w sposób zapobiegający ich zmieszaniu,
- Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne,
- Zgodnie z KPGO 2010, wydawanie pozwoleń wyłącznie na budowę instalacji realizujących założenia planów gospodarki odpadami, których celowość została potwierdzona analizą koszty – korzyści,
- Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji poprzez promowanie kompostowania przydomowego oraz budowę linii technologicznych do przetwarzania tych odpadów, takich jak (zgodnie z KPGO 2010): kompostownie odpadów organicznych, linii mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, instalacji fermentacji odpadów (organicznych lub zmieszanych), zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych,
- Tworzenie systemów gospodarowania odpadami uwzględniających wszystkie niezbędne elementy gospodarki oraz dostosowanych do warunków lokalnych,

- Stosowane w ZZO technologie, ich przepustowość oraz wyposażenie muszą gwarantować realizację zakładanych dla województwa wielkopolskiego celów w zakresie gospodarowania odpadami,
- Zgodnie z KPGO 2010, ZZO winny zapewniać, co najmniej następujący zakres usług: mechaniczno – biologiczne lub termiczne przekształcanie zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni, składowanie odpadów pozostałych po procesach ich przetwarzania, kompostowanie odpadów z pielęgnacji terenów zielonych, sortowanie poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (opcjonalnie), zakład demontażu odpadów wielkogabarytowych (opcjonalnie), zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (opcjonalnie),
- Stosowanie technologii spełniających kryteria BAT,
- Składowiska spełniające wszystkie wymogi prawa mogą funkcjonować do czasu ich wypełnienia lub obowiązywania odpowiednich zezwoleń,
- Budowa i rozbudowa składowisk odpadów jedynie w ramach planowanych do budowy i rozbudowy ZZO,
- Monitorowanie wskazanych w WPGO wskaźników wytwarzania odpadów oraz wspieranie działań związanych z badaniem charakterystyki odpadów.

Organizacja ZZO:

- W województwie wielkopolskim planuje się budowę 12 zakładów zagospodarowania odpadów,
- Do czasu wybudowania ZZO lub niezbędnej jego rozbudowy, odpady kierowane będą do zagospodarowania wg zasad aktualnie obowiązujących, przy założeniu dążenia do realizacji postawionych celów w WPGO.
- Proponowane do budowy lub rozbudowy ZZO, w uzasadnionych przypadkach składać się mogą z kilku obiektów rozmieszczonych w poszczególnych miejscowościach obsługiwanego regionu. Wynikać to musi jednak z przeprowadzenia odpowiedniej analizy w ramach opracowywanej każdorazowo koncepcji i/lub studium wykonalności zakładu. Gminni uczestnicy – partnerzy – wchodzący w skład danego ZZO ustalają zasady finansowania w zakresie inwestycji i bieżącego utrzymania ZZO. Na etapie projektowania planu, zgłoszono propozycje realizacji obiektów gospodarowania odpadami, jako elementów ZZO, poza obiektami głównymi (co nie wyklucza innych, nie zgłoszonych propozycji lokalizacji). Jednakże budowa tych obiektów, jako elementów zakładów zagospodarowania odpadów, jak wyżej powiedziano będzie uzależniona od wyników przeprowadzonej analizy,
- Wyposażenie ZZO oraz stosowane w nim technologie muszą gwarantować realizację zakładanych dla województwa wielkopolskiego celów w zakresie gospodarowania odpadami oraz spełniać kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT),
- System zbierania odpadów na obszarze obsługiwanym przez ZZO musi być dostosowany do zastosowanych w nim technologii,
- W uzasadnionych przypadkach, ZZO składać się powinien z odpowiedniej ilości stacji przeładunkowych, których lokalizacja wynikać będzie z potrzeb logistycznych i organizacyjnych. Stacje te, obok urządzeń do przeładunku odpadów mogą być również wyposażone w inne elementy gospodarowania odpadami, takie jak np.

urządzenia do doczyszczania zebranych selektywnie odpadów, kompostownie, magazyny na surowce, odpady niebezpieczne itp.

- Na etapie projektowania WPGO, stwierdzono, że do planowanych w woj. wielkopolskim ZZO przyjmowane będą odpady również z terenów województw sąsiednich.

Odpady z grup 01 – 19 (z sektora gospodarczego)

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Wspieranie działań informacyjno – edukacyjnych dotyczących wpływu odpadów na środowisko oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami,
- Projektowanie nowych procesów i wyrobów w taki sposób, aby w jak najmniejszym stopniu oddziaływały one na środowisko w fazie produkcji, użytkowania i po zakończeniu użytkowania,
- Dostosowanie instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów do wymagań ochrony środowiska,
- Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT),
- Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami,
- Minimalizacja ilości i rodzajów wytwarzanych odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- Organizacja nowych i rozwój istniejących systemów zbierania odpadów, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych ze źródeł rozproszonych (małe i średnie przedsiębiorstwa), z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych (gospodarstwa domowe), w oparciu o: funkcjonujące sieci zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych utworzone przez organizacje odzysku lub przedsiębiorców, funkcjonujące placówki handlowe, apteki, zakłady serwisowe oraz punkty zbierania poszczególnych rodzajów odpadów niebezpiecznych (np. przeterminowane lekarstwa, oleje odpadowe, baterie, akumulatory), stacjonarne lub mobilne punkty zbierania odpadów niebezpiecznych, regularne odbieranie odpadów niebezpiecznych od mieszkańców prowadzących ich selektywne zbieranie przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

Odpady niebezpieczne

Odpady zawierające PCB- kierunki działań do 2019 roku:

- sukcesywne usuwanie urządzeń zawierających PCB do końca czerwca 2010 r.,
- unieszkodliwianie/dekontaminacja odpadów zawierających PCB w kraju lub poza jego granicami,
- monitoring prawidłowego postępowania z odpadami i urządzeniami zawierającymi PCB,
- organizacja systemu gromadzenia i unieszkodliwiania urządzeń zawierających PCB, które nie podlegają inwentaryzacji.

Oleje odpadowe - kierunki działań do 2019 roku:

- rozwój istniejącego systemu zbierania olejów odpadowych, w tym ze źródeł rozproszonych,

- monitoring prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi (w pierwszej kolejności odzysk poprzez regenerację, a jeśli jest niemożliwy ze względu na stopień zanieczyszczenia poddanie olejów odpadowych innym procesom odzysku),
- kontrola wytwórców olejów odpadowych w zakresie zastosowanych sposobów zbierania, magazynowania oraz kwalifikowania do właściwego procesu odzysku lub unieszkodliwiania,
- organizacja systemu zbierania olejów odpadowych, w szczególności od mieszkańców,
- właściwe zagospodarowanie odpadów z rozlewów olejowych.

Zużyte baterie i akumulatory - kierunki działań do 2019 roku:

- udoskonalenie i rozwinięcie systemu zbierania małogabarytowych zużytych baterii i akumulatorów ze źródeł rozproszonych,
- modernizacja istniejących instalacji do zagospodarowania zużytych baterii i akumulatorów pod kątem spełnienia wymagań środowiskowych.

Odpady medyczne i weterynaryjne - kierunki działań do 2019 roku:

- monitorowanie ilości powstających odpadów w jednostkach służby zdrowia i placówkach weterynaryjnych,
- finalne unieszkodliwianie zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych metodą termicznego przekształcania,
- rozbudowa istniejących systemów zbierania przeterminowanych lekarstw od ludności,
- modernizacja istniejących instalacji do spalania odpadów medycznych i weterynaryjnych w celu spełnienia wymagań środowiskowych.

Pojazdy wycofane z eksploatacji - kierunki działań do 2019 roku:

- uszczelnienie systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- prowadzenie cyklicznych kontroli poszczególnych podmiotów (wprowadzający pojazdy, punkty zbierania pojazdów, stacje demontażu, prowadzący strzępiarki) w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - kierunki działań do 2019 roku:

- rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie zbierania i przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- organizacja wtórnego obiegu zużytego sprzętu,
- promocja działań związanych z przedłużaniem okresu użytkowania sprawnych urządzeń,
- popieranie wprowadzania systemów zapewniających zorganizowanie wtórnego obiegu przestarzałych lecz sprawnych urządzeń elektrycznych i elektronicznych.

Odpady zawierające azbest - kierunki działań do 2019 roku:

- informowanie społeczeństwa o zagrożeniu zdrowia ludzi przy samodzielnym usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- współpraca powiatowych służb ochrony środowiska ze służbami nadzoru budowlanego w zakresie inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- zapewnienie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest przez fundusze ochrony środowiska,

- monitoring prawidłowego postępowanie z odpadami zawierającymi azbest, szczególnie wśród indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem wyrobów budowlanych zawierających azbest,
- modernizacja i/lub budowa składowisk (kwater) na odpady azbestowe oraz stosowanie innych,
- dozwolonych metod zagospodarowania odpadów zawierających azbest,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest.

Przeterminowane środki ochrony roślin (pestycydy)- kierunki działań do 2019 roku:

- likwidacja ostatniego mogilnika i przeprowadzenie rekultywacji skażonego terenu,
- prowadzenie monitoringu terenów zanieczyszczonych pestycydami po likwidacji mogilników,
- termiczne unieszkodliwiania przeterminowanych pestycydów oraz odpadów pestycydowych z bieżącej produkcji i stosowania w specjalistycznych spalarniach w kraju lub za granicą,
- przeprowadzenie na terenie województwa prac poszukiwawczych w celu zinwentaryzowania nierozpoznanych jeszcze mogilników,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do rozbudowy systemu zbierania opakowań po środkach ochrony roślin.

Odpady materiałów wybuchowych - kierunki działań do 2019 roku

- likwidacja nagromadzonych zasobów odpadowej amunicji do roku 2014,
- kontrola prawidłowości postępowania z odpadami materiałów wybuchowych.

Odpady inne niż niebezpieczne

Zużyte opony - kierunki działań do 2019 roku:

- wspieranie działań zmierzających do rozbudowy infrastruktury technicznej zbierania zużytych opon, szczególnie w zakresie odbierania od małych i średnich przedsiębiorstw,
- kontrola właściwego postępowania ze zużytymi oponami, w szczególności podmiotów zajmujących się wymianą i naprawą opon.

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej - kierunki działań do 2019 roku:

- rozbudowa infrastruktury technicznej selektywnego zbierania, przetwarzania oraz odzysku, w tym recyklingu tych odpadów, kontrola właściwego postępowania z tymi odpadami.

Komunalne osady ściekowe - kierunki działań do 2019 roku:

- uwzględnienie zagadnień właściwego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w trakcie eksploatacji instalacji oraz prowadzenia inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków,
- wykorzystanie właściwości energetycznych osadów ściekowych (w tym w produkcja biogazu),
- uwzględnienie możliwości wspólnego zagospodarowania osadów ściekowych wraz z odpadami ulegającymi biodegradacji,
- kontrola jakości i ilości komunalnych osadów ściekowych stosowanych na powierzchni ziemi.

Odpady opakowaniowe - kierunki działań do 2019 roku:

- wspieranie działań edukacyjnych w celu promocji produktów bez opakowań, opakowaniach wielokrotnego użytku i takich, które powodują powstawanie mniejszych ilości odpadów,
- rozbudowa infrastruktury technicznej w zakresie sortowania i recyklingu odpadów opakowaniowych,
- kontrola działania i postępowania wprowadzających produkty w opakowaniach, organizacji odzysku i przedsiębiorców zajmujących się odzyskiem, w tym recyklingiem, odpadów opakowaniowych.

Cel 9. Hałas

Cel do 2019 roku: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Realizacja programów ochrony środowiska przed hałasem,
- Systematyczna aktualizacja map akustycznych i programów ochrony środowiska przed hałasem,
- Rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska,
- Realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.),
- Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urzędzeń ograniczających emisję hałasu,
- Przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.

Cel 10. Pola elektromagnetyczne

Cel do 2019 roku: Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania,
- Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi,
- Opracowanie i wdrożenie systemu pomiarów i ich ewidencji (baza danych w systemie GIS) w celu monitorowania zmian wielkości i stopnia zagrożenia środowiska polami elektromagnetycznymi,
- Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych,
- Edukacja ekologiczna pt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Cel 11. Poważne awarie przemysłowe

Cel do 2019 roku: Minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych,
- Bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe,
- Usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii,
- Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom.

Cel szczegółowy: Działania systemowe

Cel 12. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju

Cel do 2019 roku: Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa wielkopolskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego,
- Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach, parkach krajobrazowych i narodowych oraz promowanie aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży,
- Współpraca samorządów wszystkich szczebli z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony,
- Wspieranie Parków Narodowych i Krajobrazowych, współpracujących z placówkami akademickimi i instytutami badawczymi oraz organizacjami naukowymi, instytucjami i stowarzyszeniami w zakresie prowadzonej przez te ośrodki edukacji ekologicznej wśród młodzieży szkolnej, mieszkańców województwa i turystów,
- Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej,
- Udział przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku,
- Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.

Cel 13. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Cel do 2019 roku: Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko,
- Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych.

Cel 14. Aspekt ekonomiczny w planowaniu przestrzennym

Cel do 2019 roku: Kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska (w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi,
- Wdrożenie przepisów umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które jest opracowaniem planistycznym obejmującym teren całej gminy,
- Uwzględnianie progów tzw. „chłonności” środowiskowej i „pojemności” przestrzennej wraz z systemem monitorowania zmian,
- Zachowanie korzystnych warunków w zakresie stanu środowiska na istniejących terenach o wysokich walorach.

Cel 15. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Cel do 2019 roku: Wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Analiza możliwości wprowadzenia w województwie nowych rynkowych instrumentów wspierających działania w zakresie ochrony środowiska,
- Promocja tworzenia „zielonych miejsc pracy” z wykorzystaniem środków pomocowych UE,
- Promocja wśród mieszkańców województwa etykiet informujących o produktach ekologicznych,
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promocyjnych etykiet ekologicznych, zrównoważonej konsumpcji oraz tworzenia „zielonych miejsc pracy”,
- Promocja polskich firm, zwłaszcza lokalnych, produkujących urządzenia ochrony środowiska.

Cel 16. Zarządzanie środowiskowe

Cel do 2019 roku: Promowanie i wsparcie wdrażania systemu EMAS w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla regionalnego i lokalnego.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Promowanie systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ) a w szczególności EMAS,
- Stymulowanie organizacji do udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS oraz do korzystania z instrumentów (organizacyjnych, technicznych i finansowych) zachęcających organizacje do wdrażania EMAS.

Cel 17. Rozwój badań i postęp techniczny

Cel do 2019 roku: Zwiększenie roli wielkopolskich placówek badawczych we wdrażaniu innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Integracja środowisk społeczno-gospodarczych regionu na rzecz innowacji,
- Wsparcie dla powiązań o charakterze klastrów,
- Promowanie i wspieranie przedsiębiorstw wprowadzających innowacje.

Cel 18. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Cel do 2019 roku: Wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.

Najważniejsze kierunki działań do 2019 roku:

- Udział pracowników administracji w szkoleniach na temat odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku,
- Wzmocnienie kadrowe i aparaturowe WIOŚ w Poznaniu, pozwalające na pełną realizację zadań kontrolnych.

2.4. Istniejące powiązania z dokumentami strategicznymi

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Uwzględnia uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, w tym ekologiczne, przestrzenne, ekonomiczne oraz społeczne. Prognoza oddziaływania projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska została wykonana w oparciu o dokumenty strategiczne sporządzone na poziomie międzynarodowym, krajowym oraz wojewódzkim. Analizę zgodności celów zawartych w opracowanym projekcie Programu Ochrony Środowiska a innymi dokumentami dot. ochrony środowiska na szczeblu krajowym i wojewódzkim przedstawia tabela 1.

Tabela 1.

Analiza zgodności celów projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska z dokumentami krajowymi oraz wojewódzkimi

Dokument strategiczny	Cele ujęte w dokumencie strategicznym	Cele ujęte w projekcie „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018”
Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego	Cel ekologiczny 1: Ochrona przyrody Kierunek ekologiczny: Rozwój i ochrona obszarów chronionych Kierunek ekologiczny: Ochrona fauny i flory Kierunek ekologiczny: Integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym
	Wyznaczenie obszarów cennych przyrodniczo (HNV – high nature value), które będą odgrywać istotną rolę w monitorowaniu realizacji instrumentów polityki ochrony bioróżnorodności biologicznej na obszarach rolnych i leśnych	
	Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego	Cel ekologiczny 2: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów Kierunek ekologiczny: Ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej lasów Kierunek ekologiczny: Zrównoważony rozwój i racjonalne użytkowanie lasów
	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, tj. maksymalizacja oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniami	Cel ekologiczny 3: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Kierunek ekologiczny: Prawidłowa gospodarka zasobami wodnymi Kierunek ekologiczny: Ochrona przeciwpowodziowa Cel 6: Jakość wód Kierunek ekologiczny: Racjonalna gospodarka wodno ściekowa i ogólna poprawa jakości wód
	Rozpowszechnienie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	Cel ekologiczny 4: Ochrona powierzchni ziemi Kierunek ekologiczny: Ochrona gleb przed degradacją Cel 6: Jakość wód Kierunek ekologiczny: Racjonalna gospodarka wodno ściekowa i ogólna poprawa jakości wód Cel ekologiczny 2: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów Kierunek ekologiczny: Zrównoważony rozwój i racjonalne użytkowanie lasów

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne	Cel ekologiczny 4: Ochrona powierzchni ziemi Kierunek ekologiczny: Ochrona gleb przed degradacją
Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą	
Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów wód podziemnych oraz otoczenie ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją	Cel ekologiczny 3: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Kierunek ekologiczny: Prawidłowa gospodarka zasobami wodnymi Cel 6: Jakość wód Kierunek ekologiczny: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa i ogólna poprawa jakości wód
Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Cel 5: Gospodarowanie zasobami geologicznymi Kierunek ekologiczny: Ochrona złóż kopalin oraz nadzór nad ich eksploatacją
Wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	
Zapewnienie odpowiedniej jakości powietrza atmosferycznego	Cel 7: Jakość powietrza Kierunek ekologiczny: Poprawa jakości powietrza Kierunek ekologiczny: Spełnienia wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza
Ochrona wód poprzez realizację Ramowej Dyrektywy Wodnej	Cel ekologiczny 3: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Kierunek ekologiczny: Prawidłowa gospodarka zasobami wodnymi Cel 6: Jakość wód Kierunek ekologiczny: Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa i ogólna poprawa jakości wód
Utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.	
Prowadzenie odpowiedniej gospodarki odpadami	Cel 8: Gospodarka odpadami Kierunek ekologiczny: Poprawa systemu gospodarowania odpadami Kierunek ekologiczny: Zapewnienie nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów
Znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska	
Zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja	
Pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodowych i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji	
Ocena narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe	Cel 9: Hałas Kierunek ekologiczny: Poprawa klimatu akustycznego
Zabezpieczenie społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Cel 10: Pola elektromagnetyczne Kierunek ekologiczny: Ochrona mieszkańców przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

	Stworzenia efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami REACH	Cel 11: Poważne awarie Kierunek ekologiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii
Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012 - 2019	Cel szczegółowy: ochrona zasobów naturalnych Cel 1. Ochrona przyrody Cel 2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów Cel 3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi Cel 4. Ochrona powierzchni ziemi Cel 5. Gospodarowanie zasobami geologicznymi	Wszystkie cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego są zgodne z dokumentem wojewódzkim
	Cel szczegółowy: poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Cel 6. Jakość wód i gospodarka wodno-ściekowa Cel 7. Jakość powietrza Cel 8. Gospodarka odpadami Cel 9. Hałas Cel 10. Pola elektromagnetyczne Cel 11. Poważne awarie przemysłowe	
	Cel szczegółowy: działania systemowe Cel 12. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju Cel 13. Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych Cel 14. Aspekt ekonomiczny w planowaniu przestrzennym Cel 15. Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska Cel 16. Zarządzanie środowiskowe Cel 17. Rozwój badań i postęp techniczny Cel 18. Odpowiedzialność za szkody w środowisku	

Źródło: Opracowanie własne

3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

3.1. Rzeźba terenu i geologia

Powiat Wągrowiecki położony jest w regionie o nazwie Pałuki. Jest to region polodowcowych jezior i pofałdowanej równiny. Granice Pałuk na północy i wschodzie biegną Notecią, na południowym wschodzie - doliną Foluskiej Strugi, na południu - Wełną. Granica zachodnia przebiega przez Rogoźno, Budzyń i Margonin, choć czasem wyznacza się ją także na linii Wągrowiec-Jez. Krajobraz Pałuk został ukształtowany w wyniku ostatniego zlodowacenia i około 12 tysięcy lat działania różnych czynników po ustąpieniu lodowca.

Pod względem geograficznym opisywany teren wchodzi w skład czterech dużych mezoregionów (wg podziału prof. J. Kondrackiego). Część Pałuk na zachód od Łekna, Wapna i Kcyni położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego - wysoczyzny morenowej o poziomie "niższym", powstałej w czasie ostatniego zlodowacenia na terenie istniejącej tu przedtem nizin. Pojezierze Chodzieskie znajduje się pomiędzy Doliną Środkowej Noteci (część Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej) a doliną Wełny, prawego dopływu Warty, pełniącą funkcję doliny marginalnej podczas subfazy chodzieskiej zlodowacenia wiślańskiego. Moreny tej subfazy ciągną się równoleżnikowo od Chodzieży poza Kcynię na wschodzie, a na zachodzie występują pod Czarńkowem. Jest to dość płaski i monotonyjny obszar, wyniesiony na 80-95 m n.p.m., przeważnie użytkowany rolniczo. Na tym terenie występują liczne jeziora, różnej wielkości i pochodzenia. Największe jeziora rynnowe zgrupowane są w rynnach gołaniecko-wągrowieckiej, natomiast na wschód od Wągrowca oraz między Wągrowcem a Margoninem znajdują się owalne typu wytopiskowego. W rejonie Wągrowca i Rogoźna przebiega równoleżnikowo niezbyt wielka Pradolina Wełny. Południowa i wschodnia część opisywanego terenu wchodzi w skład Pojezierza Gnieźnieńskiego. Jest to również wysoczyzna morenowa, ale o poziomie "wyższym" - wyniesionym na 100-110m n.p.m. Związane jest to z położeniem na Wale Kujawsko-Pomorskim - pokrytym warstwą utworów polodowcowych różnej grubości podłużnym wyniesieniu, spiętrzoną w tym samym okresie, co Karpaty (ponad 60 milionów lat temu). Właśnie w tym wale znajdują wysady solne w Wapnie i na wschód od Damasławka. Dzisiejszy krajobraz tego terenu to przede wszystkim falista morena denną. Wśród niej spotyka się zagłębienia powstałe wskutek wytopienia odosobnionych brył lodowca, dziś zajęte przez torfowiska lub maleńkie jeziorka (tzw. oczka). W północnej części tego Pojezierza leżą pojedyncze pagórki, pozostałość starszego pasma moreny czołowej (najwyższe są Chełmianki, zwane także Korfantówką - 162m n.p.m.). Wzgórza są oddzielone między sobą równinami i sprawiają wrażenie, jakby były "nałożone" na płaską morenę denną. Dalej na południe wysoczyzna ponacinana jest systemem długich rynien jeziornych, często o zawiłym przebiegu. Bezpośrednio po ustąpieniu lodowca wytworzyły się gdzieś z lotnych piasków pola wydumowe. Na południe od pasma moren występują pola sandrowe i wytopiskowe rynny jeziorne zgrupowane zwłaszcza w okolicach Wągrowca nad Wełną.

Powiat Wągrowiecki jest ubogi w surowce mineralne. Występują tu one w niewielkich ilościach i eksploatowane są na potrzeby okolicznej ludności. Na terenie powiatu eksploatowane są kopaliny pospolite takie jak piaski i żwiry (dawniej kruszywa naturalne) oraz torfy. W rejonie jeziora Stępuchowskiego zostały rozpoznane złoża torfu i gytii, lecz nie są one jeszcze dobrze rozpoznane. Ponadto na terenie Gminy Wapno znajdują się złoża soli kamiennej. Złoże nie jest eksploatowane od czasu górniczej katastrofy górniczej, która miała miejsce w 1977 roku. Podczas katastrofy woda wdarła się do podziemnych wyrobisk kopalni. Podczas eksploatacji kopalnia w Wapnie dostarczała 0,5 mln Mg soli rocznie. Kopaliną towarzyszącą soli kamiennej są złoża gipsu i anhydrytu. W okolicach Damasławka w wypiętrzonej wsadzie solnym występują także złoża soli kamiennej.

3.2. Gleby

Na obszarze wysoczyzny morenowej dominują gleby pseudobielicowe (płowe), poprzedzielane enklawami gleb brunatnych czy bielicowych. Pozostały obszar zaliczono do kompleksu żytniego bardzo dobrego, przydatnego pod uprawę, co stało się przyczyną rozwoju rolnictwa i niewielkiej ilości lasów na Pałukach. Zalesienia dominują jedynie w północno-wschodniej części regionu, gdzie występują słabe gleby bielicowe i wydmy - należące do kompleksu żytnio-tubinowego. Rozwijana od wieków kultura rolna owocuje dobrymi wynikami, mimo że region zalicza się do obszarów o najmniejszych opadach w kraju. Charakterystyka gleb występujących na terenie Powiatu Wągrowieckiego przedstawiona jest poniżej:

- Gleby brunatne płowe – (pseudobielicowe i pseudogleje). Są to gleby pólne wilgotne, wytworzone z różnych materiałów morenowych, głównie z piasków naglinowych i glin zwałowych lekkich, w mniejszym stopniu z piasków słabo gliniastych bądź z pyłów różnej genezy.
- Gleby brunatne właściwe i wyługowane - są to gleby żyzne i bardzo żyzne, nadające się pod uprawę pszenicy, buraków cukrowych, jęczmienia i roślin pastewnych takich jak koniczyna. Należą w większości do III klasy bonitacyjnej.
- Gleby rdzawe – (skrytobielicowe i bielicowe). Bielice należą do V klasy bonitacyjnej i nadają się tylko do uprawy najmniej wymagających roślin.

Gleby występujące na terenie Powiatu Wągrowieckiego charakteryzują się podwyższoną kwasowością. Z dotychczasowych obserwacji wynika, że gleby zakwaszone występują lokalnie i mają charakter rozproszony. Nadmierne zakwaszenie wpływa na produktywność gleb, a przede wszystkim na pogorszenie jakości plonów. W glebach kwaśnych obniża się przyswajalność niektórych mikroelementów (Cu, Mn, Zn oraz Fe). Dla zmniejszenia kwasowości gleb niezbędne jest wprowadzenie systematycznych działań zmniejszających zakwaszenie gleb, polegające na regularnym wapnowaniu terenów użytkowanych rolniczo, na których występuje największa kwasowość. Ostatnie badania jakości gleb na terenie Powiatu Wągrowieckiego były prowadzone przez Stację Chemiczną – Rolniczą w Szczecinie w 2010 roku (okres od stycznia do października). Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami jakości gleb wykazano, iż około 27% użytków rolnych charakteryzuje się odczynem bardzo kwaśnym i kwaśnym, a około 6% charakteryzowało się odczynem zasadowych. Potrzeby przeprowadzenia procesu wapnowania użytków rolnych tylko w 12% były konieczne oraz potrzebne. Proces wapnowania jest zbędny w przypadku 52% użytków rolnych znajdujących się na terenie powiatu.

Ponadto w trakcie wykonywania badań określono także stan zasobności gleb w przyswajalne makro i mikroelementy, który jest związany ze składem geochemicznym gleby, ale równocześnie jest wskaźnikiem poziomu produkcji roślinnej i wielkości nawożenia. Znajomość zawartości tych składników w glebie jest podstawą do prowadzenia zrównoważonego nawożenia, zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej. W wyniku prowadzonych obserwacji wykazano, iż 51% użytków rolnych Powiatu Wągrowieckiego wykazuje dość wysoką i bardzo wysoką zawartość fosforu. Natomiast lekką zawartością fosforu charakteryzuje się około 20% powierzchni użytków rolnych analizowanego obszaru. Bardzo niską i lekką zawartością potasu (K₂O) cechuje się około 38 % badanych użytków,

a 35 % wykazuje dość wysoką i bardzo wysoką zasobność w potas. Odmienne kształtuje się zasobność w magnez, gdzie 46% użytków rolnych wykazuje zawartość bardzo wysoką, a zawartość bardzo niską i niską posiada około 18% gleb powiatu.

3.3. Powietrze atmosferyczne

O jakości powietrza na danym obszarze decyduje zawartość w nim różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa od warunków naturalnych. Poziomy stężeń zanieczyszczeń w powietrzu wynikają bezpośrednio z wielkości emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz warunków meteorologicznych.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu dokonał oceny jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Ocena została przeprowadzona pod względem kryteriów dla ochrony zdrowia oraz dla ochrony roślin.

Ocenę jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia prowadzi się dla zanieczyszczeń: SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, C₆H₆, CO, As (PM₁₀), B(a)P (PM₁₀), Cd (PM₁₀) oraz Ni (PM₁₀). Podstawą oceny dla wszystkich substancji poza pyłem PM_{2,5} jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 03 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.08.47.281). Przepisy prawa Unii Europejskiej dotyczące pyłu PM_{2,5}, zawarte w dyrektywie 2008/50/WE, w tym wartości kryterialne określone dla stężeń PM_{2,5}, nie zostały jeszcze przeniesione do prawa krajowego. Z tego powodu kryteria dla pyłu PM_{2,5} przygotowano w oparciu o zapisy ww. Dyrektywy. Dla pyłu PM_{2,5} określono margines tolerancji (20%), który będzie ulegał stopniowemu zmniejszeniu, aż do osiągnięcia 0% w dniu 1 stycznia 2015 roku. Dla ww. zanieczyszczeń ocenę jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia prowadzi się na terenie strefy „Chodziesko - Wągrowieckiej”, na której znajduje się Powiat Wągrowiecki. Strefę charakteryzuje kod o numerze PL.30.05.z.03, a jej całkowita powierzchnia wynosi 3.531 km².

Zgodnie z oceną jakości powietrza atmosferycznego, dla wszystkich powyższych zanieczyszczeń, jakość powietrza na terenie Powiatu Wągrowieckiego, który należy do strefy „Chodziesko - Wągrowieckiej” została opisana symbolem klasy A, tj. stężenia większości powyższych związków nie przekraczają poziomów dopuszczalnych oraz docelowych. Wyjątek stanowiło stężenie pyłu PM₁₀ oraz stężenie benzo(a)pirenu w roku 2010. Ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM₁₀, strefa została zaliczona do klasy C. W obrębie strefy Chodziesko – Wągrowieckiej oraz stref pozostałych należy zidentyfikować obszary przekraczania wartości dopuszczalnych oraz zakwalifikować strefy do opracowania programów ochrony powietrza. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀ dotyczą wyłącznie stężeń 24-godzinnych, nie są przekraczane stężenia średnie dla roku. W roku 2010 na stanowiskach pomiarowych pyłu PM₁₀ w sezonie letnim nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji. Z przebiegu rocznej serii pomiarów odczytać można wyraźną sezonową zmienność stężeń pyłu (wyższe w okresie zimnym, niższe w sezonie letnim). Można, więc przypuszczać, że powodem przekroczeń w sezonie grzewczym jest niska emisja z sektora komunalno-bytowego wpływająca na wyraźne pogorszenie warunków aerosanitarnych.

W roku 2010 stwierdzono również przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu. W związku z tym oceniana strefa Chodziesko – Wągrowiecka oraz strefy pozostałe województwa wielkopolskiego zakwalifikowano do klasy C. Taki symbol wynikowy nakazuje przygotowanie programu naprawczego mającego na celu osiągnięcie poziomu docelowego substancji w powietrzu tam, gdzie jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie.

W przypadku ocenianego po raz pierwszy w 2010 roku stężenia pyłu PM_{2,5}, strefę wielkopolską zaliczono do klasy B.

Od 2010 roku w Wągrowcu, na terenie Miejskiego Ośrodka Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy ul. Lipowej 34 został uruchomiony nowy punkt pomiarowy pyłu PM₁₀. Na terenie północnej Wielkopolski istnieje tylko jedna stacja pomiarowa jakości powietrza, zlokalizowana w Pile przy ul. Kusocińskiego, tak więc punkt pomiarowy w Wągrowcu jest istotnym elementem uzupełniającym system oceny jakości powietrza. Pomiar pyłu PM₁₀ wykonywane są w sposób ciągły. Wyniki będą podsumowane po zakończeniu cyklu pomiarowego, którym jest rok kalendarzowy.

Ocenę jakości powietrza pod względem ochrony roślin prowadzi się dla zanieczyszczeń: SO₂ oraz NO_x. Ocenę jakości powietrza pod względem ochrony roślin prowadzimy na terenie strefy „Chodziesko - Wągrowieckiej”, na której znajduje się analizowany obszar. Strefę charakteryzuje kod o numerze PL.30.05.z.03, a jej całkowita powierzchnia wynosi 3.531 km². Z badań przeprowadzonych w 2009 roku, w miejscowości Kobylec, wynika, że średnioroczna wartość dwutlenku siarki wyniosła 4,8 µg/m³, a dwutlenku azotu – 15,3 µg/m³. W rocznych ocenach jakości powietrza pod kątem ochrony roślin za lata 2008-2010, strefa „Chodziesko – Wągrowiecka” zarówno dla zanieczyszczenia SO₂ jak i NO_x została przypisana klasie A, tj. stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych.

Poważny problem w Województwie Wielkopolskim stwarza także zanieczyszczenie ozonem, występujące w sezonie letnim przy powierzchni ziemi (ozon troposferyczny). W przeciwieństwie do ozonu stratosferycznego pełniącego funkcję „ochronną”, ozon troposferyczny stanowi substancję zanieczyszczającą powietrze. **Ocenę jakości powietrza pod kątem poziomów ozonu** prowadzi się pod względem dwóch kryteriów, którymi są poziomy docelowe (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin) oraz poziomy celu długoterminowego (ze względu na ochronę zdrowia oraz ochronę roślin). Ocena jakości powietrza pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin dla zanieczyszczenia ozonem prowadzona jest dla „Strefy Wielkopolskiej”, na której zlokalizowany jest Powiat Wągrowiecki. W województwie wielkopolskim pomiary ozonu prowadzone są przez WIOŚ na stacjach miejskich w Poznaniu i Koninie oraz pozamiejskich w Krzyżówce i Mścińcu. Pomiary stężeń ozonu prowadzone w poprzednich latach, jednoznacznie wskazywały, iż stężenie ozonu systematycznie wzrasta. W przeciwieństwie do poziomów docelowych, których przekroczenie wymaga podejmowania decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (opracowania programów ochrony powietrza), poziom celu długoterminowego nie wymaga przygotowania POP. Wymagane jest jednak podjęcie działań związanych z ograniczeniem emisji prekursorów ozonu – tlenków azotu oraz lotnych związków organicznych. W przypadku celu długoterminowego dla ozonu w roku 2010 (najwyższa wartość stężenia 8-godzinnego spośród średnich kroczących w roku kalendarzowym przekracza wartość normatywną 120 µg/m³) strefę wielkopolską zaliczono do klasy D2. Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego przez stężenia ozonu do 2020 roku

powinno być jednym z celów wojewódzkich programów ochrony środowiska. Zaliczenie strefy do klasy C skutkuje koniecznością przeprowadzenia działań naprawczych, jeżeli jest to możliwe technicznie i uzasadnione ekonomicznie.

Badane średnioroczne stężenie ozonu w latach 2008-2009 przekroczyło jednak poziom docelowy pod względem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin, w związku z tym „Strefę Wielkopolską” na terenie, której położony jest analizowany obszar zaliczono do klasy C. Pomiaru stężeń ozonu prowadzone w latach 2007 – 2009 na stanowiskach w województwie wielkopolskim wskazują, iż uśredniona z 3 lat liczba dni ze stężeniami ośmiogodzinnymi wyższymi niż $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w ostatnich latach rośnie. Na stanowisku pozamiejskim w Krzyżówce, wg oceny z 2009 roku osiągnęła wartość przekraczającą 25 dni. Dlatego też strefa wielkopolska została przypisana klasie C dla ozonu. Takowa klasyfikacja stanowi podstawę do podejmowania decyzji o potrzebie działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (opracowania programów ochrony powietrza). Termin osiągnięcia poziomu docelowego dla ozonu w powietrzu, określony jest na rok 2010.

W roku 2010 stężenie ozonu przekroczyło poziom docelowy pod względem ochrony roślin, natomiast poziom docelowy pod względem ochrony zdrowia został dotrzymany. Wskaźnikiem jakości powietrza dla ozonu jest parametr AOT40 obliczany ze stężeń 1 godzinnych jako suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ a wartością $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 800 a 2000, dla której stężenie jest większe niż $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość docelową uznaje się za dotrzymaną, jeżeli nie przekracza jej średnia obliczona z sumy stężeń z okresów wegetacyjnych w pięciu kolejnych latach. W przypadku braku danych pomiarowych z pięciu lat dotrzymanie tej wartości sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z co najmniej trzech lat. Na terenie województwa wielkopolskiego za podstawę oceny przyjęto pomiary automatyczne. Dane uśrednione dla stacji pomiarowych w Krzyżówce i Mścigniewie z lat 2006–2010 wynosiły odpowiednio: $21101,3 \mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{h}$ i $15148,5 \mu\text{g}/\text{m}^3 \times \text{h}$. Porównując otrzymane wartości z poziomem docelowym stwierdzono, że na stacji w Krzyżówce odnotowano przekroczenie. W efekcie strefa wielkopolska została zakwalifikowana do klasy C pod względem przekroczenia poziomu docelowego dla ochrony roślin.

3.4. Wody podziemne

Wody podziemne ujmowane są do spożycia z utworów trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Zasoby czwartorzędowe w powiecie są niewielkie. Na terenie powiatu eksploatowane są głównie wody trzeciorzędowe i występują one na różnych głębokościach. Wody piętra trzeciorzędowego, w gminie Damasławek mają napięte zwierciadło i występują pod ciśnieniem kilku atmosfer. Ich zwierciadło stabilizuje się na głębokości 20-25 m p.p.t. Są to więc wody subartezyjskie. Pierwszy poziom wodonośny wód podziemnych jest wykorzystywany przez rolnictwo i budownictwo. Na wysoczyźnie morenowej zwierciadło I poziomu występuje pod warstwą gliny, najczęściej kilka metrów pod ziemią. Na obniżeniach terenów, w sąsiedztwie rowów i jezior występuje znacznie płycej.

W utworach czwartorzędowych w rejonie Doliny Kopalnej Smogulec – Margonin został wydzielony Główny Zbiornik Wód Podziemnych. Zbiorniki w utworach czwartorzędowych pozbawione są przykrycia skał słabo przepuszczalnych, stanowiących osłonę przed

zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. W celu rozpoznania warunków hydrogeologicznych oraz zagrożeń użytkowych wód podziemnych związanych z zatopioną kopalnią w Wapnie zebrano i przeanalizowano archiwalne materiały geologiczne i hydrologiczne dla terenów położonych wokół kopalni o powierzchni ok. 500 km².

Obszar wsadu i jego otoczenie położone są w hydrologicznym subregionie zwanym wysoczyzną poznańsko-gnieźnieńską, która wchodzi w skład wielkopolskiego regionu hydrogeologicznego. W obrębie subregionu poznańsko – gnieźnieńskiego w trzeciorzędowym piętrze wodonośnym w rejonie Żnina i Gniezna oraz na północ od Wapna w obrębie doliny Noteci (w gminie Gołańcz) w utworach czwartorzędowych zostały wyznaczone obszary tzw. Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, które powinny podlegać szczególnej ochronie.

Ochrona wód podziemnych, jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na wpływ zanieczyszczeń. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu prowadzone były w latach 2004-2006, w gminie Gołańcz. W latach 2004-2005 jakość wód badana była w dwóch punktach na terenie gminy, które obejmowały poziom wodonośny trzeciorzędowy i czwartorzędowy, a w 2006 roku tylko w jednym obejmującym poziom trzeciorzędowy. W analizowanych punktach monitoringu krajowego, wody podziemne charakteryzowały się III oraz V klasą jakości. W warstwie wodonośnej trzeciorzędu wody odpowiadały III klasie jakości, tj. wody zadowalającej jakości, natomiast w poziomie czwartorzędu wody utrzymywały się w klasie V, tj. wody złej jakości.

W 2008 roku weszło nowe rozporządzenie i klasyfikację wód podziemnych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). Monitoring jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2009 nr 81 poz. 685). Brak jest aktualnych danych wynikowych jakości wód podziemnych na terenie powiatu wg Rozporządzenia z dnia 23 lipca 2008 roku oraz 13 maja 2009 roku. Obszary wyznaczone do badań wód podziemnych nie obejmowały terenów powiatu wągrowieckiego.

3.5. Wody powierzchniowe

Sieć wód powierzchniowych jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Występują tu zarówno wody płynące, sztuczne i naturalne akweny, jak i tereny podmokłe. W stosunku do całkowitej powierzchni powiatu wody zajmują 2,3% obszaru. Przez teren Powiatu Wągrowieckiego przepływają następujące ciekі podstawowe:

- Rzeka Wełna - jest dopływem Warty o całkowitej długości 117, 8km. Wyptywa z położonego niedaleko Gniezna, Jeziora Wierzbiczańskiego,

- Rzeką Mała Wełna - lewy dopływ rzeki Wełny o długości 83,8km, wpływa do niej w 29,4km w miejscowości Rogoźno. Całkowita powierzchnia zlewni Małej Wełny wynosi 688,0 km². Główne dopływy rzeki Małej Wełny to:
 - ✓ Kanał Dzwonowski o długości 7,7km (bez jezior) przepływający przez gminę Skoki. Obszar zmeliorowany to 377ha gruntów ornych, 255ha użytków zielonych.
 - ✓ Kanał Roszkowo Papowo Kościelne o długości 10,25km przepływający przez gminy Skoki i Mieścisko. Obszar zmeliorowany to 1.505ha gruntów ornych, 341ha użytków zielonych.
 - ✓ Kanał Płaskowo Pomorzany o długości 10,0km przepływający przez gminę Skoki. Obszar zmeliorowany to 691ha gruntów ornych, 142ha użytków zielonych. Kanał ten wpływa z powiatu gnieźnieńskiego.
- Rzeką Dymnica (Ciemnica) - przepływa w powiecie wągrowieckim przez teren gminy Wągrowiec o długości 21,97km,
- Struga Gołaniecka - jest prawobrzeżnym dopływem Wełny o długości 25,6km. Ogółem odwadnia obszar o powierzchni 231,6km². Dopływem Strugi Gołanieckiej jest Kanał Wapno – Laskownica - o długości 21,223km (bez jezior), płynący przez gminy: Gołańcz, Wągrowiec i Wapno,
- Rzeką Nielba - jest prawobrzeżnym dopływem Wełny o długości 26,1km i powierzchni zlewni 158,6 km², uchodzącym do niej w rejonie Wągrowca,
- Kanał Ulga II - o długości 4,34km jest kanałem ulgi dla rzeki Wełny i płynie na terenie gminy Mieścisko,
- Ruda Kozłanka - Nieświastowice o długości 11,45km, płynie na terenie gminy Mieścisko. Obszar zmeliorowany w dolinie rzeki to 1.337ha gruntów ornych, 202ha użytków zielonych,
- Kanał Kłodzin o długości 10,70km płynie na terenie gminy Gołańcz. Kanał wypływa i wypływa z terenu gminy Kłecko powiat gnieźnieński,
- Kcyninka (Kcynka) stanowi lewobrzeżny dopływ Noteci o długości 29,7km,
- Struga Margoninka o długości 9,60km przepływa na terenie gminy Gołańcz.

W mieście Wągrowiec, przez który przepływają trzy rzeki: Struga Gołaniecka, Wełna i Nielba, skrzyżowanie Nielby i Wełny tworzy unikalne w Europie skrzyżowanie rzek zwane bifurkacją, na którym wody mieszają się w 10 % i płyną dalej swym odrębnym korytem. Jest to jedyne zjawisko w Europie i jedno z dwóch na świecie.

Przepływające przez powiat cieki wodne objęte są badaniami jakości wód, które kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Istniejącą na terenie powiatu sieć rzeczną tworzy rzeka Wełna z dopływami. W latach 2004 – 2007 wody powierzchniowe na terenie powiatu były badane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji do prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32 poz. 284). Łącznie w latach 2004-2007 w powiecie znajdowało się 6 punktów monitoringowych wód powierzchniowych. Dwa z nich znajdowały się na rzece Wełnie, tj. punkt pomiarowy poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km) oraz punkt pomiarowy powyżej Wągrowca (47,3km). Na rzece Struga Gołaniecka także zlokalizowane były dwa punkty monitoringowe, tj. punkt Wągrowiec (0,3km) oraz punkt Kobylec (5,3km). Ponadto na terenie powiatu zlokalizowany był punkt do badania jakości rzeki Nielby – poniżej Wągrowca (0,2km) oraz dopływu z Gruntowic – Zakrzewo (6,6km).

Na przestrzeni lat 2004-2007 stan wód rzecznych Powiatu Wągrowieckiego charakteryzował się III, IV oraz V klasą jakości.

Stan jakości **rzeki Nielby** badany na stanowisku pomiarowym poniżej Wągrowca (0,2km) w latach 2004-2006 zaliczony był do IV klasy jakości, tj. wody niezadawalającej jakości. W 2007 roku nastąpiło pogorszenie jakości i wody rzeki otrzymały V klasę jakości, tj. wody złej jakości. Przedziałowi najniższej klasy odpowiadały azotany i fosforany. Na IV klasę natomiast wskazywały stężenia: azotu Kjeldahla, azotu ogólnego i chlorofilu 'a'. W porównaniu do poprzedniego okresu badawczego zaobserwowano poprawę jakości wody w zakresie: fosforu ogólnego, ale nieco podwyższone wskaźniki zanieczyszczeń w zakresie: azotanów, azotu ogólnego oraz chlorofilu 'a'. **Struga Gołaniecka** badana była na dwóch stanowiskach pomiarowych, jeden z nich znajduje się w samym Wągrowcu (0,3 km) a drugi w miejscowości Kobylec (5,3km). Na pierwszym stanowisku pomiarowym wody rzeki w latach 2004-2006 charakteryzowały się III oraz IV klasą jakości. W 2007 roku wody w analizowanym punkcie zostały scharakteryzowane jako wody niezadawalającej jakości, co odpowiada klasie IV. Klasyfikacja ta spowodowana była stężeniami azotu Kjeldahla, ogólnego węgla organicznego i chlorofilu 'a'. W I klasie były natomiast m.in. tlen rozpuszczony, zawiesiny ogólne, fosforany, fosfor ogólny a także miedź. W porównaniu do poprzedniego okresu badawczego zaobserwowano poprawę jakości wody w zakresie: ChZT-Mn oraz ChZT-Cr, a nieco podwyższone wskaźniki w zakresie: zapachu, barwy, azotu Kjeldahla, azotanów oraz ogólnego węgla organicznego. Wody rzeki Strugi Gołanieckiej badane w punkcie w miejscowości Kobylec (5,3km) w latach 2004-2006 charakteryzowały się III klasą jakości, tj. wody zadowalającej jakości, natomiast w roku 2007 monitoring wód w tym punkcie nie był prowadzony. Stan jakości wód **rzeki Welny** badany był na dwóch stanowiskach pomiarowych, jeden z nich znajduje się powyżej Wągrowca (47,3km) a drugi poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km). Na pierwszym stanowisku pomiarowym wody rzeki w latach 2004-2006 charakteryzowały się IV klasą jakości, tj. wody niezadawalającej jakości. W 2007 roku monitoring wód w tym punkcie nie był prowadzony. Rzeka Welna w 2007 roku została zbadana w nowym punkcie, poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km), a jakość wód oceniono na klasę V, tj. wody złej jakości. Przedziałowi najniższej klasy odpowiadały wyniki: tlenu rozpuszczonego, fosforanów i chlorofilu 'a'. Bardzo dobrze wypadły natomiast chlorki, magnez, cynk i miedź. Dodatkowo w 2007 roku przebadano także jakość wód **Dopływu z Gruntowic**. Stanowisko pomiarowe znajdowało się w miejscowości Zakrzewo (6,6km). W świetle przeprowadzonych badań oceny uzyskane w poszczególnych wskaźnikach zanieczyszczeń były zróżnicowane. Ogólnie jakość wód w tym punkcie charakteryzowała się V klasą, tj. wody złej jakości. O takie klasyfikacji zdecydowały stężenia tlenu rozpuszczonego, azotanów oraz azotu ogólnego.

W 2008 roku weszło nowe rozporządzenie i klasyfikację wód powierzchniowych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). Monitoring jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. 2009 Nr 81 poz. 685). Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW). Na terenie powiatu wyznaczono, zgodnie z typologią abiotyczną rzek, 26 jednolitych części wód (JCW), z których siedem w całości mieści się w granicach powiatu.

Program monitoringu wód powierzchniowych w roku 2009 realizowany był w ramach monitoringu operacyjnego w operacyjnych punktach monitoringu, w których jest lub było zlokalizowane źródło zanieczyszczeń o potencjalnej możliwości zrzutu substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, w szczególności substancji priorytetowych, lub dla których wyniki monitoringu diagnostycznego wskazały, że jedna z tych substancji występuje w ilości przekraczającej dopuszczalne stężenia oraz w celowych punktach monitoringu, tj. wód na obszarach Natura 2000 i wód wyznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych. W latach 2009 badaniami objęto:

- JCW Nielba – poniżej Wągrowca (0,2km),
- JCW Gołaniecka Struga – Wągrowiec (0,3km),
- JCW Dymnica – Potulice (0,1km),
- JCW Wełna od Lutomni do ujścia – poniżej jez. Łęgowskiego (38,9km),
- JCW Wełna od Lutomni do ujścia – Oborniki (0,3km),

Zgodnie z przeprowadzoną oceną jakości wód rzecznych 2009 roku wykazano, iż we wszystkich punktach pomiarowo kontrolnych jakość elementów fizykochemicznych została sklasyfikowana poniżej stanu dobrego. Ponadto w trzech punktach, tj. punkt Nielba – poniżej Wągrowca (0,2km), punkt Gołaniecka Struga – Wągrowiec (0,3km) oraz punkt Dymnica – Potulice (0,1km) jakość wskaźników biologicznych została zaliczona do II klasy. W punkcie Wełna – poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km) - III klasa elementów biologicznych, natomiast najgorsza IV klasa występuje w punkcie Wełna – Oborniki (0,3km). W większości badanych punktów pomiarowych jak i w jednolitych częściach wód powierzchniowych, stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany. Jedynie w punkcie Wełna – poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km) występuje stan ekologiczny słaby, może być to spowodowane dość wysokimi stężeniami wskaźników biologicznych, tj. chlorofil „a”, który wynosił 62,4 µg/l.

Na obszarze powiatu zlokalizowanych jest blisko 35 jezior, a największe z nich to: Jezioro Kaliszańskie, Jezioro Budziszewskie, Jezioro Czeszewskie, Jezioro Durowskie, Jezioro Rgielskie oraz Jezioro Stępuchowskie. Wody w zbiornikach wodnych są bardziej podatne na zanieczyszczenia głównie ze względu na położenie w zagłębieniach terenu. Podlegają one wpływom otaczającego obszaru związanym ze spływem wód powierzchniowych zawierających związki biogenne. Substancje zanieczyszczające mogą być trwale kumulowane w osadach dennych jezior. Ocena stanu czystości wód w jeziorach do roku 2006 była prowadzona zgodnie z programem Systemu Oceny Jakości Jezior (SOJJ) opracowanym przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie. Ocena opierała się na określeniu zasobności wód w związki mineralne i organiczne (azot ogólny i mineralny, ortofosforany, fosfor ogólny) oraz stwierdzeniu procesów eutrofizacji. Ocenę jakości wód przeprowadzono w skali 4-stopniowej :

- Klasa I - wody bardzo czyste,
- Klasa II - wody nieznacznie zanieczyszczone i zanieczyszczone,
- Klasa III - wody silnie zanieczyszczone,
- Wody poza klasą - PK - wody jezior nie spełniające parametrów dla klasy III.

Spośród wszystkich jezior zlokalizowanych na terenie powiatu systemem monitoringu w 2006 roku było objętych 6 jezior, tj.:

- Jezioro Czeszewskie,
- Jezioro Durowskie,
- Jezioro Łeknińskie,
- Jezioro Łęgowskie,
- Jezioro Skockie,
- Jezioro Stępuchowskie.

W oparciu o badania przeprowadzone w 2006 roku wody **Jeziora Czeszewskiego** zaliczono do II klasy czystości oraz III kategorii podatności na degradację. Duży wpływ na taką ocenę miała mała głębokość jeziora, wynosząca 3,7m. Tego typu jeziora określane są jako polimiktyczne (płytkie), z czym związana jest mała odporność na degradację. Znaczne ilości materii organicznej zbytnio skumulowane, nie podlegają biochemicznemu rozkładowi. Biogenami, które w znacznym stopniu wpłynęły na żyzność była wysoka zawartość fosforu całkowitego w warstwie naddennej, a także stężenie azotu całkowitego. Zanotowano również duże ilości soli mineralnych, co potwierdza przewodność elektrolityczna. Na podstawie wskaźników hydrologicznych wykazano dużą trofię wód badanego jeziora. Liczebność oraz różnorodność organizmów fitoplanktonowych miała odzwierciedlenie w pozaklasowym stężeniu chlorofilu "a".

Wody **Jeziora Durowskiego** zgodnie z badaniami z 2006 roku zostały zaliczone do III klasy czystości oraz II kategorii podatności na degradację. Jezioro zawierało znaczne ilości materii organicznej, o czym świadczą wartości $ChZT_{Cr}$ i BZT_5 . Jezioro Durowskie jest bardzo zasobne w związki azotowe. Wysokie stężenia azotu mineralnego i azotu całkowitego są charakterystyczne dla wód pozaklasowych. Jedynie azot amonowy kwalifikował jezioro do III klasy czystości. Wskaźniki hydrobiologiczne wskazywały na dużą produkcję pierwotną, gdyż sucha masa sestonu przyjmowała wartości dla II klasy, a pozostałe parametry III klasę. W okresie wiosennym dominowały okrzemki, natomiast w letnim sinice.

Według systemu oceny, w oparciu o badania przeprowadzone w 2006 roku, wody **Jeziora Łeknińskiego** były bardzo podatne na wpływ zewnętrzne (poza kategorią), a także były silnie zanieczyszczone (poza klasą). Jest to zbiornik przeżyźniony, nadmiernie obciążony materią organiczną oraz związkami azotowymi (źródłem są nawozy sztuczne). Wartości fosforu całkowitego zarówno wiosną jak i latem przekraczały dopuszczalne normy. Wykazano również dużą ilość wapna, sodu i potasu mające wpływ na mineralizację. O wysokiej trofii jeziora świadczyły pozaklasowe stężenia chlorofilu „a”, a także bardzo mała przejroczystość (SD) wody. Jest to jezioro fitoplanktonowe typu sinicowego. Wiosną dominowały okrzemki, a latem sinice.

Jezioro Łęgowskie, które podlegało badaniom w 2006 roku, wykazywało bardzo dużą podatność na wpływy zewnętrzne (poza kategorią) i duże zanieczyszczenie (poza klasą). Jezioro Łęgowskie jest zbiornikiem nie w pełni stratyfikowanym o małych ilościach tlenu. Umiarkowana zawartość fosforanów wiosną w warstwie powierzchniowej wskazuje nie intensywne wykorzystanie w procesie produkcji pierwotnej. Wszystkie wskaźniki hydrobiologiczne przyjmowały wartości pozaklasowe. Z uwagi na duże zanieczyszczenie jeziora dla celów kontrolnych wykonano analizę metali ciężkich. Ołów, rtęć oraz miedź występowały poniżej wartości granicznej.

Jezioro Skockie wg obowiązującego systemu oceny, w oparciu o badania przeprowadzone w 2006 roku jest bardzo podatne na degradację (poza kategorią) o wodach silnie zanieczyszczonych (poza klasą). Wody jeziora zawierają znaczną ilość materii organicznej, o czym świadczą stężenia ChZT_{Cr} i BZT_5 (poza klasą). Stwierdzono ponadto wysoką zawartość biogenów. Wartości wszystkich wskaźników są pozaklasowe. Podobnie jak ze wskaźnikami hydrobiologicznymi, które również uzyskały stężenia pozaklasowe. Jest to jezioro typowo sinicowe, zarówno wiosną jak i latem w fitoplanktonie dominowały sinice.

Wody **Jeziora Stępuchowskiego** zaliczono do II klasy czystości oraz II kategorii podatności na degradację. Stężenia fosforanów oraz azotu amonowego odpowiadają I klasie czystości, natomiast zawartość fosforu całkowitego i azotu mineralnego II klasie. Na podstawie przeprowadzonych badań można uznać, iż jezioro to jest umiarkowanie zasobne w związki fosforu a bogate w związki azotu. W okresie wegetacyjnym w fitoplanktonie dominowały zielenice i okrzemki.

W 2008 roku weszło nowe rozporządzenie i klasyfikację wód powierzchniowych przeprowadza się wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 roku w sprawie sposobu klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). W latach 2008-2009, cztery jeziora Powiatu Wągrowieckiego były objęte systemem monitoringowym. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami monitoringowymi, bardzo dobry stan ekologiczny wykazywały wody Jeziora Kaliszańskiego, stan ekologiczny umiarkowany wykazywały jeziora Rygielskie oraz Bracholińskie. Natomiast Jezioro Budziszewskie charakteryzowało się złym stanem ekologicznym. W Jeziorze Budziszewskim w wyniku przeprowadzonych badań można zaobserwować wzrost stężeń azotu ogólnego i chlorofilu, który miał wpływ na obniżenie jakości wód i ostateczną klasyfikację stanu ekologicznego jako zły. Jeziora Rygielskie oraz Bracholińskie charakteryzowały się umiarkowanym stanem ekologicznym, a wpływ na taką klasyfikację miało stężenie chlorofilu „a”, które zostało zaliczone do III klasy wskaźnikowej. Ponadto ocena elementów fizykochemicznych, tj. przewodność, przejrzystość oraz azot całkowity wykazała, że parametry te charakteryzuje stan poniżej dobrego. Oznaczane w jeziorach stężenia metali oraz innych substancji szczególnie szkodliwych w żadnym przypadku nie przekroczyły wartości granicznych ustalonych dla dobrego stanu ekologicznego. Wśród badanych substancji priorytetowych w jeziorach odnotowano podwyższoną zawartość WWA (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne).

3.6. Klimat akustyczny

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Zjawiska wpływające ujemnie na stan otaczającego środowiska, które utrudniają lub pogarszają komfort życia ludzi w wyniku negatywnego oddziaływania hałasu nazywamy **uciążliwością akustyczną**. Przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów, charakteryzujących stan środowiska np. dopuszczalny poziom hałasu A, stwarza zagrożenie zdrowia ludzi lub degradacji środowiska. Prawo nakłada na organy administracji państwowej

i samorządowej obowiązek kontroli, ograniczania lub eliminowania uciążliwości. Podmioty gospodarcze są zobowiązane do stosowania rozwiązań technologicznych, które spełniają wymagania ochrony środowiska.

Ze względu na środowisko występowania, hałas dzieli się na trzy podstawowe grupy:

- hałas w przemyśle (przemysłowy),
- hałas w pomieszczeniach mieszkalnych, użyteczności publicznej i na terenach wypoczynkowych (komunalny),
- hałas od środków transportu (komunikacyjny).

Hałas przemysłowy jest to hałas stworzony przez źródła zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz obiektów budowlanych różnego typu. Na hałas przemysłowy wpływają wszelkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu przemysłowego, zarówno na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu).

Na terenie powiatu działalność gospodarczą prowadzą podmioty typu: zakłady produkcyjne, rzemieślnicze i usługowe, które kształtują klimat akustyczny w bezpośrednim swoim otoczeniu. Oddziaływanie akustyczne tych zakładów ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W przypadku zakładów zlokalizowanych w otoczeniu terenów, dla których rozporządzenie nie przewiduje dopuszczalnych poziomów dźwięku (tereny przemysłowe, aktywizacja gospodarcza, tereny rolne, lasy, itp.) problem hałasu nie występuje. Pojawia się on wówczas, gdy zakład sąsiaduje z obszarami zapisanymi w planach zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin, jako tereny wymagające ochrony przed hałasem (zabudowa mieszkaniowa, tereny oświaty, służby zdrowia, tereny rekreacyjne). Wówczas występują sytuacje, w których zakłady przekraczają obowiązujące wartości dopuszczalne poziomu równoważnego hałasu.

Ochrona przed hałasem polega na zapobieganiu przekraczania dopuszczalnych wartości poziomu równoważnego hałasu. Aktualnie zgodnie z art. 115a ustawy Prawo ochrony środowiska w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem w wyniku jego działalności przekroczone są dopuszczalne poziomy hałas, organ wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu. W przypadku zakładów, dla których obowiązek wykonania raportu jest wymagany pozwolenie wydaje Marszałek, a na terenach zamkniętych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

Ostatnie badania kontrolne podmiotów gospodarczych na terenie Powiatu Wągrowieckiego w zakresie ochrony przed hałasem były prowadzone w 2007 roku i skontrolowano wtedy 3 jednostki, tj.:

- „MYSKAL” Spółka z o.o., ul. Kcyńska 35, 62 – 100 Wągrowiec - jednostka zajmuje się produkcją urządzeń i silników okrętowych. Przeprowadzona kontrola wykazała niedotrzymywanie przez kontrolowany podmiot standardów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem. Jednostka nie dotrzymuje wartości dopuszczalnych poziomu emisji hałasu emitowanego do środowiska określonych decyzją Starosty Wągrowieckiego. Wysokość potwierdzonego pomiarami naruszenia ochrony środowiska przed hałasem dla pory dnia ustalono w maksymalnej wysokości: 7,8dBA. Zarządzeniem pokontrolnym przypomniano o obowiązku usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości, nałożono na przedstawiciela jednostki grzywnę w postaci mandatu

karnego oraz naliczono administracyjną karę pieniężną. Jednocześnie kontrolowany zakład obciążono kosztami związanymi z wykonaniem pomiarów poziomu hałasu,

- Przedsiębiorstwo Zbożowo – Młynarskie „DAMŁYN” Spółka z o.o., ul. Wągrowiecka, 62 – 110 Damasławek – Młyn w Gołańczu, ul. Margońska, 62 – 130 Gołańcz - działalność młyna opiera się na skupie i przetwórstwie zbóż. Przeprowadzona kontrola wykazała niedotrzymywanie przez kontrolowany podmiot standardów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem w porze dnia w dwóch punktach pomiarowych: pkt pom. nr 1 - teren posesji zabudowy mieszkaniowej ul. Margonińskiej 1 oraz w pkt pom. nr 2 - teren posesji zabudowy mieszkaniowej ul. dr P. Kowalika 10 w wysokościach, odpowiednio: 7,0 dBA oraz 3,8 dBA (w godz. 6:00 – 22:00). W związku z powyższym podjęto stosowne działania zmierzające do wyeliminowania stwierdzonego naruszenia wymagań ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem tj. wydano zarządzenie pokontrolne, celem podjęcia działań technicznych i organizacyjnych. Na terenie kontrolowanej jednostki, celem wyłumienia ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska Zarząd Przedsiębiorstwa Zbożowo – Młynarskiego „DAMŁYN” Spółka z o.o. przeprowadził następujące prace: dokonano wygłuszenia pokrywy dachowej 3cm warstwą pianki poliuretanowej, założono tłumiki wentylatorów oraz wyłożono dodatkowo masą tłumiącą, okna na 3 i 4 piętrze młyna zostały wyłumione watą szklaną. Realizacja zadań przyniosła wymierny efekt ekologiczny w postaci zmniejszenia ponadnormatywnej emisji hałasu w porze dnia, co potwierdziła kolejna kontrola sprawdzająca - ustanie naruszenia,
- BGW Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Handlowe Spółka z o.o., ul. Syrenia 9, 60 – 960 Poznań – Gorzelnia w Rąbczynie, Rąbczyn 55, 62 – 100 Wągrowiec - przedmiotem działalności obiektu zlokalizowanego w Rąbczynie jest produkcja surówki spirytusowej z kukurydzy oraz suszu z wywaru kukurydzianego. Pomiarami kontrolnymi objęto linię technologiczną do produkcji spirytusu i pasz oraz linię technologiczną suszenia zboża – suszarnia przepływowa ziarna RIELA typ GDT 300/28/2. Kontrola w jednostce potwierdziła niedotrzymywanie warunków rozporządzenia MŚ w zakresie wprowadzania ponadnormatywnej emisji hałasu do środowiska. Przeprowadzone pomiary wykazały przekroczenia normy akustycznej dla pory dnia oraz pory nocy. Zarządzeniem pokontrolnym przypomniano o obowiązku usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu lotniczego, kolejowego i drogowego. Szczególnie narażone są tereny znajdujące się w pobliżu większych tras komunikacyjnych. Wynika to z dużej dynamiki wzrostu ilości środków transportu, zwłaszcza pojazdów samochodowych notowanego w ostatnich latach oraz wzmożonego ruchu tranzytowego (towarowego i osobowego) w komunikacji międzynarodowej.

Na terenie Powiatu Wągrowieckiego hałas generowany przez pojazdy samochodowe jest dominującym źródłem, mogącym w znaczny sposób kształtować klimat akustyczny. Hałas wywołany ruchem drogowym, charakteryzowany jest przez takie czynniki jak: natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów oraz płynność ruchu. Ważny jest także stan nawierzchni poszczególnych dróg oraz odchylenie jezdni. Główne drogi przebiegające przez teren powiatu to droga wojewódzka nr 190, droga wojewódzka nr 193, droga wojewódzka nr 194, droga wojewódzka nr 196, droga wojewódzka nr 241 oraz droga wojewódzka nr 251.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, co 5 lat prowadzi badania dotyczące pomiaru natężenia ruchu na drogach województwa wielkopolskiego. Ostatnie pomiary natężenia ruchu prowadzone były w roku 2005 oraz 2010. Dane dotyczące natężenia ruchu i jego struktury przedstawione przez Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w 2005 roku w odniesieniu do dróg wojewódzkich powiatu wskazują, że natężenie na tych drogach kształtuje się na poziomie poniżej 5.000 pojazdów na dobę na terenach wiejskich, np. na drodze wojewódzkiej nr 193 odcinek Margonin – Gołańcz (14,7km) - średnie natężenie ruchu wynosiło 1.216 pojazdów na dobę. Natomiast natężenie ruchu w mieście Wągrowiec było znacznie większe. Przykładowo na odcinku drogi wojewódzkiej nr 241 relacji Miasto Wągrowiec – obwodnica ul. 11 Listopada (6,2km), średnie natężenie pojazdów na dobę wynosiło 5.807. W roku 2010 przeprowadzone pomiary natężenia ruchu wykazały ogólny wzrost ilości pojazdów, szczególnie w samym mieście, gdzie na odcinku drogi wojewódzkiej nr 241 relacji Miasto Wągrowiec – obwodnica ul. 11 Listopada (6,2km), średnie natężenie pojazdów na dobę wynosiło 7.139. W wyniku przeprowadzonych pomiarów można wywnioskować, iż w ostatnich 5 latach nastąpił wzrost natężenia pojazdów o około 18%. Dosyć odmienna sytuacja kształtowała się na terenach wiejskich powiatu, na odcinku Margonin – Gołańcz (14,7km) drogi wojewódzkiej nr 193, średnie natężenie ruchu pojazdów w 2010 wynosiło 1.183, a więc spadło w porównaniu do roku 2005 o około 3%. W otoczeniu dróg mogą znajdować się tereny wymagające ochrony przed hałasem, na których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. Ponadto dość negatywne oddziaływanie na kształtowanie się klimatu akustycznego w powiecie może mieć stan nawierzchni poszczególnych dróg. Większą część dróg w powiecie cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni. Opracowanie koncepcji zmian ruchu samochodowego oraz remonty i modernizacja dróg powiatowych oraz gminnych, wpłynie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych.

Miernikiem zagrożenia środowiska rozwojem motoryzacji może być wskaźnik presji motoryzacji, który jest obliczany na podstawie danych Generalnego Pomiaru Ruchu i danych statystycznych GUS. Wskaźnik podaje średnioważone natężenie ruchu w stosunku do badanego obszaru. Zgodnie z opracowaniem „Stan klimatu akustycznego kraju w świetle badań WIOŚ w latach 2002-2006” wynika, że presja motoryzacji w województwie wielkopolskim jest dość wysoka i wynosi 3,20.

Ponadto w dokumencie pn. „Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2009”, opracowanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu przedstawiono dane dotyczące pomiarowego rozpoznania warunków szczególnej uciążliwości hałasów komunikacyjnych w Wielkopolsce w latach 1997-2009.

Na podstawie ww. zestawienia można stwierdzić, że na terenie Powiatu Wągrowieckiego występowały przekroczenia poziomu progowego hałasu.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą przewozy kolejowe na terenie powiatu mogą wykazywać długoterminowe negatywne oddziaływania na środowisko, choć mają one charakter krótkotrwały oraz powtarzalny. Przewozy te mają charakter regionalny, służą głównie do przemieszczania osób do pracy, szkół i na uczelnie. Obecnie przewozy są ograniczone z uwagi na wysokie koszty utrzymania i remontów linii kolejowych, jak również z powodu niskiej frekwencji podróży. W związku z ich ogólną eksploatacją na analizowanym terenie mogą wystąpić długoterminowe choć krótkotrwałe niekorzystne oddziaływania hałasu ze względu na stan infrastruktury (torowiska), prędkości przejazdu, rodzaju taboru kolejowego, stanu taboru kolejowego, położenia torowiska (nasyp, wąwóz,

teren płaski). W przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu, właściciel linii kolejowej zobowiązany jest do zastosowania rozwiązań ograniczających hałas.

Na terenie Powiatu Wągrowieckiego mamy do czynienia z obszarami, w których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny tych terenów. Racjonalnie prowadzona polityka rozwoju przestrzennego z jej podstawowymi funkcjami winna być prowadzona i ukierunkowana na powstrzymanie degradacji oraz przywracanie walorów środowiska naturalnego, w tym na poprawę i kształtowanie klimatu akustycznego.

3.7. Promieniowanie elektromagnetyczne

Największy wpływ na emisję promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Wągrowieckiego mają nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych, pracujące w paśmie 900MHz oraz 1800MHz i wyższych częstotliwościach. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny stacji w czasie jej pracy, a ich moc promieniowania jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30kHz do 300GHz. Na terenie Powiatu Wągrowieckiego zlokalizowane są 33 maszty telefonii komórkowej. W przypadku masztów telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na bardzo dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi. Wokół budowanych stacji bazowych telefonii komórkowych, istnieje możliwość tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania. Na terenie powiatu do tej pory nie wystąpiła potrzeba tworzenia takich obszarów.

Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie energetyczne i urządzenia elektroenergetyczne. Przez teren powiatu przebiegają linie sieci napowietrznej 15kV, o niewielkim natężeniu pól elektromagnetycznych.

Z dostępnych informacji wynika, że pomimo lokalizacji masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych średniego i niskiego napięcia na terenie powiatu, natężenie pól elektromagnetycznych nie przekracza dopuszczalnych norm.

Ostatnie zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska zniósł obowiązek posiadania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych, jednak wprowadzają obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych na prowadzących instalacje i użytkowników urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko). Pomiary należy przeprowadzić bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. nr 221, poz. 1645). Zgodnie z powyższym rozporządzeniem monitoring pól elektromagnetycznych polega na wykonywaniu w cyklu trzyletnim pomiarów natężenia składowej elektrycznej pola w 135 (po 45 na rok) punktach pomiarowych rozmieszczonych równomiernie na obszarze województwa. Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) prowadzone były w dwóch punktach w 2008 roku, w mieście Wągrowiec na ul. Bobrownicka oraz w Gminie Gołańcz, ul. Walki Młodych. Pomiary zostały wykonane miernikiem PMM 8053A z sondą

pomiarową PMM EP408 (zakres pomiarowy: 1 MHz–40 GHz). W żadnym z punktów pomiarowych nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Celem prowadzenia pomiarów było określenie poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w miejscach dostępnych dla ludności.

W roku 2009 na terenie powiatu wykonano ponownie pomiary poziomów pól elektromagnetycznych (PEM). Pomiary prowadzono w 1 punkcie, w Rejowcu 14 (gm. Skoki). Oznaczona wartość natężenia składowej elektrycznej pola była poniżej zakresu czułości sondy pomiarowej (<0,8V/m), zatem nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego wynoszącego 7V/m dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz. Przekroczeń nie stwierdzono na obszarze całej Wielkopolski.

3.8. Walory przyrodnicze

Lasy i grunty zadrzewione zajmują obszar 20.160,9ha, co stanowi około 19,37% terenu powiatu, z czego same lasy zajmują około 18,92% powierzchni powiatu. Większa część obszarów leśnych powiatu administrowana jest przez cztery Nadleśnictwa, tj. Nadleśnictwo Durowo, Nadleśnictwo Łopuchówko, Nadleśnictwo Kaczory oraz Nadleśnictwo Podanin. Nadleśnictwo Durowo obejmuje swym zasięgiem miasto Wągrowiec, gminę Damasławek, część gminy Gołańcz, część gminy Mieścisko, część gminy Skoki, gminę Wapno oraz gminę Wągrowiec. Ponadto teren Nadleśnictw obejmuje gminy Powiatu Chodzieskiego i Obornickiego. Około 10,52% powierzchni leśnej stanowi własność prywatną. Największą lesistością charakteryzuje się Miasto i Gmina Skoki, gdzie lasy zajmują powierzchnię 7.049,9ha, co stanowi około 35,52%. Drugą co do zasobności w lasy w powiecie wągrowieckim jest Gmina Wągrowiec, gdzie lasy stanowią 19,69% jej powierzchni, czyli 6.847,7ha. Najmniejsza lesistość występuje na terenie Gminy Damasławek, gdzie tereny leśne zajmują ogólną powierzchnię 174,2ha, co stanowi około 1,66% całkowitej powierzchni gminy.

Obszar Powiatu Wągrowieckiego wg podziału W. Szafera i B. Pawłowskiego położony jest w Krainie Wielkopolsko – Kujawskiej, w Okręgu Poznańsko – Gnieźnieński. Granice wyznaczonych jednostek oparto w głównej mierze na przebiegu naturalnych zasięgów drzew i ważniejszych gatunków krzewów oraz na rozmieszczeniu naturalnych zbiorowisk roślinnych. Na podstawie zróżnicowania potencjalnej roślinności naturalnej obszar powiatu pod względem podziału Polski na jednostki geobotaniczne J.M. Matuszkiewicza, przypisano do Prowincji Środkowoeuropejskiej, Podprowincji Środkowoeuropejskiej właściwej, Działu Brandenbursko – Wielkopolskiego, Krainy Środkowo-Wielkopolskiej, Okręgu Pojezierza Gnieźnieńskiego oraz Podokręgu Wągrowieckiego. Kraina Środkowo – Wielkopolska wyróżnia się m.in. brakiem występowania lasów bukowych oraz rzadkim występowaniem dąbrów świetlistych. Potencjalna roślinność naturalna wyraża stan granicznych tendencji sukcesyjnych roślinności zgodnych z obecnymi warunkami środowiska fizyczno – geograficznego i pośrednio informuje o jego potencjale ekologicznym. Zgodnie z podziałem J.M. Matuszkiewicza można stwierdzić, iż obszary leśne powiatu reprezentowane są w przewadze poprzez krajobrazy roślinne grądów (z fragmentami krajobrazów roślinnych borów mieszanych i grądów). Dominującym zespołem potencjalnej roślinności naturalnej w mezoregionie Pojezierza Wielkopolskiego jest grąd środkowoeuropejski.

Najbardziej naturalny charakter zachowały zbiorowiska wodne i bagienne, w dalszej kolejności torfowiskowe, najmniej zaś zbiorowiska łąkowo - pastwiskowe, lasy zajmują stanowisko pośrednie.

Na ogólny charakter fauny oprócz właściwości fizyczno – geograficznych dość znaczny wpływ wywiera lesistość terenu oraz przemiany środowiska przyrodniczego, jakie zachodzą pod wpływem działalności człowieka w zakresie gospodarki wodnej, rolnej, leśnej oraz w zakresie rozwoju infrastruktury. Świat zwierzęcy Powiatu Wągrowieckiego jest typowy dla równinnych obszarów kraju, tj. Wielkopolski. Dość znaczne kompleksy leśne znajdujące się na jego obszarze umożliwiają swobodne przemieszczanie się zwierzyny, a łąki w dolinach rzecznych tworzą doskonałe warunki dla życia ptactwa, owadów oraz drobnych gryzoni. Na obszarach leśnych powiatu występują gatunki zwierzyny grubej reprezentowane przez jelenie sarny, dziki, oraz daniela. Ponadto na analizowanym obszarze mogą pojawiać się nawet wędrujące łosie. Wśród zwierzyny drobnej możemy wyróżnić następujące gatunki: lisy, zające, kuny, dzikie króliki, jeże, ryjówki, krety oraz nietoperze. W dorzeczu rzeki Wełny oraz Małej Wełny coraz częściej można spotkać wydry oraz bobry. Dość znacznie urozmaiconą i licznie reprezentowaną grupę stanowią ptaki, żerujące i gniazdujące głównie w okolicach dolin rzecznych. Najatrakcyjniejszymi przedstawicielami awifauny są orzeł bielik oraz bocian czarny, dla których wyznaczono strefy ochronne. Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy. Stwierdzono też występowanie bociana białego, żurawia, łabędzia niemego, czajki, remiza, słowika rdzawego i szarego, liczne gatunki gęsi i kaczek, krogulca, orlika, rybołowa, kruka i innych. Z gatunków gadów występujących na omawianym obszarze wymienić należy jaszczurkę zwinkę, padalce i zaskrońce. Płazy reprezentowane są przede wszystkim przez żaby, ropuchy, traszki grzebieniaste i zwyczajne, rzekotki i kumaki. W jeziorach zlokalizowanych na obszarze powiatu, ze względu na ich połączenia liczną siecią kanałów i strumieni, występuje wielkie bogactwo ryb białych, tj. leszcz, krąp, karp, wzdregę, karaś oraz ryb drapieżnych, tj. szczupak, sandacz, okoń, węgorz i wiele innych gatunków. Ponadto w jeziorach i ciekach wodnych mogą występować raki, w tym coraz częstszy rak amerykański, jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ ten obcy gatunek jest bardzo ekspansywny i wypiera rodzimy gatunek raka europejskiego.

Oprócz kręgowców stanowiących grupę zwierząt, która jest najlepiej poznana i bardzo dobrze charakteryzuje różnorodność fauny tego obszaru, występuje również bogata fauna bezkręgowców. W wyniku zanieczyszczeń wód oraz ich eutrofizacji, coraz rzadziej na analizowanym terenie spotkać można małże szczeżuję i skójkę, a także pijawki. Spośród mięczaków występują ślimaki, tj. błotniarka, zawijka, rozdepta, zatoczka oraz ślimak winniczek. Coraz rzadziej występuje rak rzeczny, będący wskaźnikiem czystości wód. Najwięcej przedstawicieli bezkręgowców występuje w typie stawonogów w gromadzie owadów, żyjących w różnym środowisku. Na wyróżnienie wśród owadów zasługuje wiele gatunków motyli oraz pszczoły i trzmiele.

Najliczniejszą grupę stanowią następujące owady, tj. paź królowej, paź żeglarz, biegacz skórzasty, leśny, ogrodowy, koziorożec dębosz, rohatyniec nosorożec oraz modliszka. Najbardziej cenne i chronione gatunki występują w kompleksie Puszcza Zielonka.

3.9. Formy ochrony przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220), formami ochrony przyrody są w Polsce parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000 oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę ochronną mogą mieć również pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Powiatu Wągrowieckiego zlokalizowanych jest wiele form ochrony przyrody i krajobrazu.

Obecnie na obszarze powiatu istnieje jeden rezerwat przyrody. **„Rezerwat Dębina”** jest rezerwatem leśnym i obejmuje swoim zasięgiem gminę Wągrowiec, znajduje się w granicach funkcjonowania Nadleśnictwa Durowo. Został on utworzony w 1957 roku, zgodnie z zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dn. 30 kwietnia 1957r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1957r. nr 44, poz. 277) i funkcjonuje nadal zgodnie z zarządzeniem Nr 2/09 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dn. 12 lutego 2009r. w sprawie rezerwatu przyrody „Dębina” (dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009r. nr 49, poz. 711). Całkowita powierzchnia utworzonego rezerwatu wynosi 30,39ha. Rezerwat został utworzony w celu zachowania lasu grabowo – dębowego (zbiorowisk grądowych) o charakterze naturalnym. Na terenie rezerwatu chroniony jest starodrzew dębowy w wieku około 270 lat, jeden z najpiękniejszych w Wielkopolsce, unikalny także w skali Polski. Dominującym zbiorowiskiem w rezerwacie jest las dębowo – grabowy (grąd środkowoeuropejski) występujący w pięciu jednostkach niższego rzędu, spośród których najbardziej rozprzestrzeniony jest podzespół grądu kokoryczkowego. Wśród starodrzewów dominują potężne dęby szypułkowe występujące w piętrze górnym z domieszką klonu, lipy, jaworu, grabu, wiąz i innych gatunków, a w całym rezerwacie występuje 25 gatunków drzewiastych. W warstwie drugiego piętra dominuje grab (występuje także w domieszcze w pierwszym piętrze oraz w warstwie podszytu).

Na terenie powiatu znajduje się także dawniej projektowany rezerwat częściowy „Jeziora Bracholińskie”, będący rezerwatem faunistycznym. Analizowany obszar obejmuje kompleks jezior: Rgielskie, Bracholińskie Małe oraz Bracholińskie Południowe, szuwarów trzcinowych oraz przyległych łąk i pastwisk o łącznej powierzchni 246,0ha (w tym 60,46ha będących własnością Nadleśnictwa Durowo). Teren projektowanego rezerwatu znajduje się w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko – Wągrowiecka”. Celem utworzenia rezerwatu jest ochrona miejsc lęgowych i bytowych bardzo bogatej fauny ptaków wodno – błotnych, które znajdują doskonałe warunki bytowania i odpoczynku w czasie wiosennych i jesiennych przelotów, a także jako miejsca lęgowe kilkudziesięciu gatunków ptaków w tym wielu rzadkich i zagrożonych wymarciem. Na tym obszarze stwierdzono występowanie 116 gatunków ptaków, w tym 45 związanych ze środowiskiem wodno – błotnym. W projektowanym rezerwacie stwierdzono występowanie jednego gatunku zagrożonego w skali międzynarodowej, 10 gatunków zagrożonych w skali krajowej oraz 10 gatunków skrajnie rzadkich i rzadkich.

Ponadto na terenie powiatu położone są dwa obszary chronionego krajobrazu: „Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko – Wągrowiecka” oraz „Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci”.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko – Wągrowiecka został utworzony na podstawie rozporządzenia nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dn. 15 maja 1998r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. U. Woj. Wlkp. z 1998r. nr 13, poz.83). Obszar znajduje się w granicach Gminy Wągrowiec oraz Gminy Gołańcz, ponadto obejmuje swym zasięgiem gminy Powiatu Obornickiego, tj. Gminę Rogoźno oraz Gminę Ryczywół. Utworzony obszar obejmuje dolinę Wełny, rynnę Małej Wełny, rynnę Strugi Gołanieckiej oraz ujściowy odcinek rzeki Finty, o ogólnej powierzchni 22.640ha. Przedmiotem ochrony analizowanego obszaru jest malowniczy krajobraz dolin rzecznych, rynien polodowcowych z licznymi jeziorami wziętymi w równiny morenowe. Rzeka Wełna w dolnym biegu meandrując po kamienistym dnie tworzy liczne przełomy i miejscami ma charakter górskiego potoku (z krasnorostami). Na obszarze chronionego krajobrazu znajduje się Rezerwat Przyrody Dębina oraz projektowany rezerwat Jeziora Bracholińskie.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci został utworzony na podstawie rozporządzenia nr 5/98 Wojewody Piłskiego z dn. 15 maja 1998r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. U. Woj. Wlkp. z 1998r. nr 13, poz.83). Obszar znajduje się w granicach Gminy Gołańcz, ponadto obejmuje swym zasięgiem gminy Powiatu Chodzieskiego, Czarnkowsko – Trzcianeckiego oraz Piłskiego. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 72.020ha. Obejmuje część Doliny Noteci (Kotłiny Gorzowskiej) oraz część Pojezierza Chodzieskiego. Obszar stanowi dość ważną ostoję dla ptactwa oraz trasę ich migracji.

Na terenie Powiatu Wągrowieckiego dotychczas 76 obiektów zostało uznanych i ustanowionych pomnikami przyrody. Są to drzewa pojedyncze oraz drzewa występujące w grupach.

Dodatkowo na obszarze powiatu istnieją 22 obiekty o statusie użytku ekologicznego, z czego znaczna większość znajduje się na terenie gm. Wągrowiec. Użytki ekologiczne na obszarze Powiatu Wągrowieckiego, tj. :

- **„Uroczysko Pomorzanki” (gm. Skoki)** – użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXII/196/05 Rady Miejskiej Gminy Skoki z dn. 9.02.2005r.
- **„Uroczysko Smolarki” (gm. Skoki)** – użytek ekologiczny utworzony Uchwałą nr XXXII/196/05 Rady Miejskiej Gminy Skoki z dn. 9.02.2005r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wapno)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą nr III/23/98 Rady Gminy w Wapnie z dn. 30.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Piłskiego Nr 27/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Piłskiego Nr 4/95 z dn. 16.03.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 2, poz. 5).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Piłskiego Nr 4/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).

- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 27/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 27/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 27/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 4/95 z dn. 06.03.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 4/95 z dn. 06.03.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 4/95 z dn. 06.03.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Wągrowiec)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr XXXIV/300/98 Rady Gminy Wągrowiec z dn. 28.04.1998r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Mieścisko)** - użytek ekologiczny utworzony Uchwałą Nr VI/55/2003 Rady Gminy Mieścisko z dn. 24.06.2003r.
- **Użytek ekologiczny bez nazwy (gm. Gołańcz)** - użytek ekologiczny utworzony Rozporządzeniem Wojewody Pilskiego Nr 27/95 z dn. 29.12.1995r. (Dz. Urz. Woj. Pil. Nr 16, poz. 65).

Aktualnie na terenie Powiatu Wągrowieckiego znajduje się także **Park Krajobrazowy „Puszcza zielonka”** wraz z otuliną. Park ten położony jest w środkowej części obszaru potocznie nazywanym Puszcza Zielonką i znajduje się w kierunku północno – wschodnim od Poznania. Obejmuje swoim zasięgiem 5 gmin: Czerwonak, Murowana Goślina, Pobiedziska (gminy powiatu Poznańskiego), gmina Kiszewo (Powiat Gnieźnieński) oraz Skoki (Powiat Wągrowiecki). Park utworzony został zgodnie z Rozporządzeniem Nr 5/93 Wojewody

Poznańskiego z dn. 20.09.1993r. Celem utworzenia jest zachowanie, ochrona oraz odnowa największego i najbardziej zbliżonego do naturalnego kompleksu leśnego środkowej Wielkopolski, o dużych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo – dydaktycznych. Dla skuteczniejszej ochrony walorów Parku wyznaczona została wokół niego strefa ochronna, tzw. - otulina. Po przeprowadzonej w 2004 r. korekcie granic Parku, część terenów otuliny włączona została w jego granice z mocy rozporządzenia nr 10/04 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 26 stycznia 2004 r. Obecnie powierzchnia Parku wynosi 11.999,61ha, a powierzchnia otuliny – 10.969,47ha. Specyficzną cechą Parku jest bardzo wysoki udział terenów leśnych – 78,4% jego powierzchni. Park krajobrazowy Puszcza Zielonka posiada ustanowiony Plan ochrony, który został przyjęty zgodnie z Rozporządzeniem Nr 4/05 Wojewody Wielkopolskiego z dn. 4 kwietnia 2005 roku w sprawie Planu ochrony Parku krajobrazowego Puszcza Zielonka (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2005r. Nr 49, poz. 1527).

W granicach powiatu wągrowieckiego znajdują się także trzy obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji, a są to: „Jeziora koło Wągrowca (Rgielskie, Bracholińskie, Łękniewskie)”, „Jeziora Kaliszańskie” oraz „Stawy w Łukowie oraz Jeziora Czeszewskie”. Obszary te zostały wyznaczone w przygotowanym na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego opracowaniu pn. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”. Na terenie obszaru „Jeziora koło Wągrowca (Rgielskie, Bracholińskie, Łękniewskie)” występuje ważne w regionie lęgowisko gęgawy (kilkadziesiąt par), błotniaka stawowego (10–14 par) oraz bąka (co najmniej 4–6 huczących samców). Ponadto obszar stanowi miejsce koncentracji ptaków w czasie migracji oraz noclegowisko gęsi zbożowych i białoczelnych (do 5500 osobników.). Na terenie wyznaczonego obszaru znajduje się użytek ekologiczny „Jeziora Bracholińskie”. Obszar „Jeziora Kaliszańskie” został wyznaczony ze względu na znajdujące się tam noclegowisko i żerowisko żurawi, które gromadzi do około 1000 osobników. Ostatnim obszarem tego typu na terenie powiatu jest obszar „Stawy w Łukowie oraz Jeziora Czeszewskie”. Na jego terenie występują ważne w regionie lęgowiska błotniaka stawowego (4–5 par). Ponadto stanowi on miejsce koncentracji ptaków w czasie migracji. Obserwowano tu m.in. duże skupiska czajek (do 500 osobników), siewek złotych (do 600 osobników), łąbędzy czarnodziobych (do 60 osobników) i łąbędzy krzykliwych (do 80 osobników). Dodatkowo teren stanowi noclegowisko gęsi zbożowych i białoczelnych (do 1650 osobników).

Oceniając wpływ realizacji poszczególnych działań zapisanych w Programie na ochronę środowiska należy brać także pod uwagę wpływ na obszary o szczególnych walorach przyrodniczych znajdujące się w niewielkiej odległości od granic powiatu. Jednym z takich obszarów jest ważny obszar dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji „Puszcza Notecka”, znajdujący się w odległości około 4 km od granicy powiatu wągrowieckiego. Jest to fragment większej ostoi ptaków na terenie której gniazdują m.in.: kania czarna (25–30 par), kania ruda (20–25 par), bielik (11–14 par) i rybołów (7–10 par). Ponadto sporadycznie gniazduje tu bardzo rzadki w Wielkopolsce orlik krzykliwy. Na terenie tym do lęgów przystępuje też 7–9 par puchacza oraz sporadycznie włochootka. Gniazdują tu także bąki (16–20 odzywających się samców), bociany czarne (10–12 par), łąbędzie nieme (ok. 50 par), łąbędzie krzykliwe (1 para), błotniaki stawowe (ponad 40 par) i żurawie (ponad 60 par). Liczne jeziora występujące w granicach obszaru są miejscem koncentracji ptaków w czasie migracji.

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220), formami ochrony przyrody na terenie powiatu są także obszary Natura 2000. Zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu na terenie Powiatu Wągrowieckiego ustanowiono jeden obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) pod nazwą „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001) oraz jeden obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO) pod nazwą „Dolina Noteci” (kod obszaru: PLH300004). Ponadto w granicach powiatu znajduje się projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk „Jeziora Kaliszańskie” (kod obszaru: PLH300044), który zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody jest obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty.

„Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001): Całkowita powierzchnia wyznaczonego obszaru to 32.672,10ha. Obszar ten znajduje się w granicach Gminy Gołańcz. Obszar obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości od 2 do 8km, która ma tu przebieg równoleżnikowy. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego - maksymalne deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą tu do 140m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym Tarasem Szamocińskim, zajęтым w znacznej mierze przez lasy, stykającym się z krawędzią Pojezierza Chodzieskiego. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łkowa. W kilku miejscach pradoliny założono stawy rybne, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb - stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin. Zachodnia część pradoliny, objęta przez obszar, jest obecnie doliną Noteci. Część wschodnia jest doliną żeglowanego Kanału Bydgoskiego, wybudowanego w końcu XVIII w., łączącego dorzecza Odry i Wisły. Zagrożenie dla obszaru „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001), stanowią zmiany reżimu hydrologicznego, zaniechanie pastersko-łkarskiego użytkowania terenów zajętych przez użytki zielone, na stawach rybnych zarówno zaniechanie, jak i intensyfikacja gospodarki stawowej. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należyłym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000. Wszystkie ww. założenia muszą być uwzględnione przy realizacji zadań zapisanych w projekcie Programu.

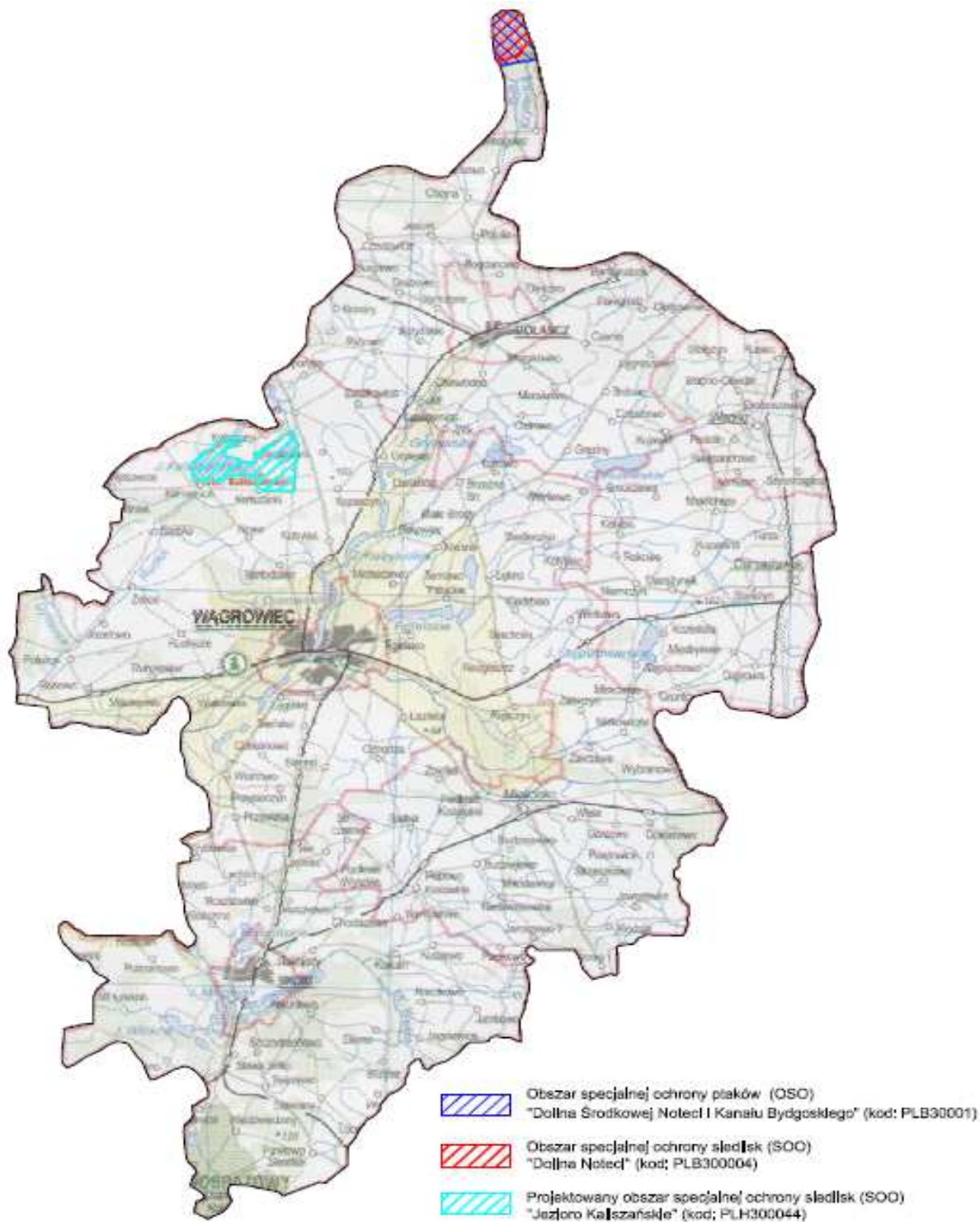
„Dolina Noteci” (kod obszaru: PLH300004): obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.). Całkowita powierzchnia wyznaczonego obszaru to 50.532ha. Obszar ten znajduje się w granicach Gminy Gołańcz. Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m. in. siedlisk przyrodniczych: ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane.

Potencjalnym zagrożeniem dla unikalnych walorów przyrodniczych występującym na tym terenie to osuszanie oraz wycinanie drzew i krzewów. Ponadto dość negatywny wpływ na dopływ zanieczyszczeń z Gwdy oraz bliskie sąsiedztwo żwirowni (Walkowice), browaru (Czarnków), zakładów celulozowych (Czarnków). Wszystkie wymienione zagrożenia winny być uwzględnione przy planowaniu realizacji inwestycji zapisanych w projekcie Programu.

„Jeziora Kaliszańskie” (kod obszaru: PLH300044): zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) jest obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty. Całkowita powierzchnia wyznaczonego obszaru to 719,1ha. Ostoja chroni jedno z największych jezior północnej Wielkopolski - Jezioro Kaliszańskie. W granicach obszaru znajdują się również Jezioro Toniszewskie i jezioro Kaliszanki oraz liczne drobne zbiorniki wodne usytuowane w obrębie łąk i torfowisk niskich przylegających do fragmentu rzeki Rudki. Ostoja ma bardzo duże znaczenie w skali ponadregionalnej dla zachowania siedlisk łąk ramieniowych (klasa *Charetea fragilis*) w głębokowodnych jeziorach. Obszar położony jest na Pojezierzu Chodzieskim, około 9,5km na północny-zachód od Wągrowca. Jezioro Kaliszańskie (Kaliszańskie Duże) jest głębokim (26,9m głęb.) zbiornikiem o powierzchni 282,5ha. Jest jednym z grupy jezior rynnowych położonych w okolicy Pawłowa Żońskiego, łączącym w swoim basenie dwie rynny glacialne. Rynnowa misa tego zbiornika wodnego, po pierwotnej konserwacji bryłami martwego lodu i wypełnieniu wolnych między nimi przestrzeni materiałami z wytopionego z lodowca, a w okresie późniejszym osadami jeziornymi, charakteryzuje się obecnie występowaniem kilku przegłębień i podwodnych progów. Od głównego basenu znajdującego się przy wsi Kamienica, w kierunku wschodnim i północno-wschodnim, odchodzą dwie zatoki (zwane odpowiednio - Duża Zatoka i Mała Zatoka). Podwodne zbocza, progi oraz obecność rozległych przybrzeżnych płycizn, to główne miejsca występowania łąk ramienicowych. Tym samym Jezioro Kaliszańskie reprezentuje typ twardowodnego mezotroficznego jeziora ramienicowego, w postaci wyjątkowo cennej - jeziora głębokiego. Cechuje się wysoką przejrzystością wody i stosunkowo niską produkcją pierwotną, a pod względem rybackim należy do jezior sielawowych. Tereny otaczające jezioro są praktycznie bezleśne, jedynie przy brzegach północnym i północno-wschodnim wykształcają zbiorowiska nawiązujące do łągów wierzbowych i topolowych. Od północy, przez Małą Zatokę, jezioro połączone jest z eutroficznym Jeziorem Strzałkowskim (Strzałkowo, Kaliszańskie Małe), usytuowanym poza opisywanym obszarem. Od zachodu, poprzez Zatokę Dużą i system kanałów łączy się z rzeką Rudką przepływającą na analizowanym obszarze przez Jezioro Toniszewskie (pow. 36ha, głęb. maks. 3,2m) oraz jezioro Kaliszanki (pow. 7,75ha, w tym lustra wody ok. 6ha). W obrębie ostoji występuje ponad 20 drobnych zbiorników wodnych związanych z doliną rzeki Rudki. W dolinie tej dominują zbiorowiska szuwarowe, rzadziej łąki zmienno wilgotne, czy wierzbowiska. Podstawowym zagrożeniem dla walorów przyrodniczych obszaru jest wzrost trofii wód oraz obniżenie stanu sanitarnego (zwłaszcza w okresie letnim). Główną przyczyną jest presja rekreacyjno – turystyczna, która prowadzi do: zabudowywania brzegów jeziora oraz zanieczyszczenia jego wód. Ponadto Jezioro Kaliszańskie jest intensywnie wykorzystywane przez okolicznych rybaków oraz wędkarzy. Ochrona podstawowego siedliska naturalnego obszaru, winna polegać na ograniczeniu w planie zagospodarowania przestrzennego dalszych możliwości zabudowywania najbliższych brzegów jeziora, uregulowaniu gospodarki wodno-ściekowej oraz propagowaniu zasad tzw. rolnictwa

proekologicznego w jego zlewni. Wszystkie ww. założenia muszą być uwzględnione przy realizacji zadań zapisanych w Programie.

Graficzne przedstawienie położenia obszarów Sieci Ekologicznej Natura 2000 w granicach Powiatu Wągrowieckiego przedstawia rysunek 1.

Rysunek 1. Obszary Natura 2000 w granicach Powiatu Wągrowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Rzeźba terenu i geologia

Do czynników wywołujących zmiany w rzeźbie terenu należy przede wszystkim eksploatacja surowców naturalnych. Obecnie na terenie powiatu eksploatowane są dwa złoża. Jedno z nich to złożo piasków i żwirów – Niedźwiedzin, na którym zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego w 2009 roku wydobyto łącznie 359,0 tys. Mg piasków i żwirów. Ponadto w powiecie eksploatowane jest jedno złożo torfów – Rybowo – I - w 2009 roku wydobyto łącznie 1,66 tys. m³ torfów. Ponadto na terenie Gminy Wapno znajdują się złoża soli kamiennej. Złożo nie jest eksploatowane od czasu górniczej katastrofy górniczej, która miała miejsce w 1977 roku. Podczas katastrofy woda wdarła się do podziemnych wyrobisk kopalni. Podczas eksploatacji kopalnia w Wapnie dostarczała 0,5 mln Mg soli rocznie. Kopaliną towarzyszącą soli kamiennej są złoża gipsu i anhydrytu.

Pokrywa glebowa

Gleby narażone są na procesy degradacji. Degradacja to proces prowadzący do spadku żyzności gleb wskutek niszczenia ich wierzchniej warstwy próchnicznej (np. erozji gleby, niewłaściwej uprawy, pożarów, zbyt dużego odwodnienia) zanieczyszczeniami substancji szkodliwych (np. metalami ciężkimi) lub zmianami drzewostanów liściastych na iglaste, które powodują zakwaszenie. Degradację gleb możemy podzielić na naturalną i chemiczną.

Degradacja naturalna gleb powiatu może być wywołana czynnikami środowiskowymi takimi jak: klimat czy ukształtowanie terenu oraz dobór odpowiednich roślin uprawnych i ich usytuowanie do spadku terenu. Na terenie powiatu gleby są narażone na degradację naturalną związaną przede wszystkim z intensywnym użytkowaniem rolniczym.

Degradacja chemiczna gleb objawia się w postaci podwyższonej kwasowości. Jest ona ważnym wskaźnikiem degradacji gleb uprawnych. Nadmierna kwasowość najczęściej jest wywołana przez naturalne czynniki klimatyczno – glebowe, w mniejszym stopniu przez zanieczyszczenia kwasotwórcze powstające przez zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne lub przez niektóre nawozy. Gleby występujące na terenie Powiatu Wągrowieckiego charakteryzują się podwyższoną kwasowością. Z dotychczasowych obserwacji wynika, że gleby zakwaszone występują lokalnie i mają charakter rozproszony. Nadmierne zakwaszenie wpływa na produktywność gleb, a przede wszystkim na pogorszenie jakości plonów. W glebach kwaśnych obniża się przyswajalność niektórych mikroelementów (Cu, Mn, Zn oraz Fe). Dla zmniejszenia kwasowości gleb niezbędne jest wprowadzenie systematycznych działań zmniejszających zakwaszenie gleb, polegające na regularnym wapnowaniu terenów użytkowanych rolniczo, na których występuje największa kwasowość.

Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych wyróżnia się podstawowe kierunki ochrony gruntów rolnych i leśnych:

- ochronę ilościową polegającą na ograniczaniu przeznaczenia tych gruntów na inne cele,
- ochronę jakościową polegającą na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji, szkodom powstającym w wyniku działalności nierolniczej i nieleśnej, przywracaniu i poprawianiu ich wartości,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,

- poprawianie wartości użytkowej gruntów leśnych oraz zapobieganie obniżaniu ich produktywności,
- ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji zanieczyszczających, pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Drugim źródłem emisji substancji zanieczyszczających do powietrza jest wykorzystanie paliw płynnych do napędzania silników spalinowych w pojazdach samochodowych, maszynach rolniczych, budowlanych, w kolejnictwie, gdzie podczas spalania paliw emitowanych jest wiele zanieczyszczeń. Istotnym elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie tymi paliwami, występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Obecnie na terenie gmin Powiatu Wągrowieckiego dominują indywidualne kotłownie opalane węglem lub koksem i węglowe paleniska domowe. Występują także (głównie w sektorze usługowym), kotłownie opalane olejem opałowym, gazem propan-butan oraz drewnem (zrębki).

Zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone w powiecie, podobnie jak w całym kraju, są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się dobrą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny.

Głównymi zagrożeniami dla jakości wód podziemnych w Powiecie Wągrowieckim są:

- zanieczyszczenia obszarowe, których źródłem jest rolnictwo (stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin),
- hodowla zwierząt - poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy,
- odprowadzanie ścieków do rowów, z gospodarstw nie posiadających zbiorników bezodpływowych,
- „dzikie” składowiska odpadów,
- awarie (transport substancji niebezpiecznych).

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne, tj. warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne. Poważnymi czynnikami mogącymi obniżyć jakość wód w powiecie są:

- spływy powierzchniowe z terenów wiejskich, rolniczych (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin),
- ścieki komunalno - bytowe odprowadzane w sposób niekontrolowany,
- wody opadowe i roztopowe spływające z dróg i placów.

Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Uciążliwości hałasu zwanego z produkcją przemysłową na terenie powiatu są niewielkie i mają charakter lokalny. Większy problem występuje w otoczeniu szlaków komunikacyjnych oraz torów kolejowych. Znaczną część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni. Remonty oraz modernizacja dróg przechodzących przez teren powiatu, wpłyną pozytywnie na poprawę klimatu akustycznego terenów przyległych.

Największy wpływ na emisję promieniowania elektromagnetycznego na terenie Powiatu Wągrowieckiego mają nadajniki stacji bazowych telefonii komórkowych, pracujące w paśmie 900MHz oraz 1800MHz i wyższych częstotliwościach. Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne. Aby ograniczyć uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego należy podjąć niezbędne działania polegające na:

- analizie wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- zobowiązaniu inwestorów do pomiaru emitowanego promieniowania i ewentualnego ograniczenia uciążliwości.

Walory przyrodnicze

Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze terenu powiatu, problemy ochrony środowiska przyrodniczego dotyczą wielu dziedzin życia gospodarczego człowieka. Do największych zagrożeń, które mogą mieć wpływ na kształtowanie środowiska przyrodniczego należą:

- niski poziom wód gruntowych i powierzchniowych,
- pogorszenie się jakości wód,
- zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych ściekami bytowymi i gnojownicą,
- kłusownictwo,
- rosnąca liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo w sąsiedztwie jezior,
- zagrożenie drzewostanów owadami,
- występowanie grzybów pasożytniczych,
- zagrożenia pożarami.

Głównym objawem degradacji środowiska przyrodniczego może być przekształcanie ekosystemów wodnych. Jest to wynikiem systematycznego obniżania się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych na skutek zmian klimatycznych oraz niewłaściwego zmeliorowania terenu. W sytuacji obecnej najlepszym rozwiązaniem dla terenów gdzie występują wahania zwierciadła wody jest zastosowanie tak zwanej małej retencji oraz ograniczenie stosowania melioracji odwadniających w większych obszarach.

5. POTENCJALNE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Opracowany projekt aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” ma na celu ogólną poprawę ochrony środowiska w powiecie, a tym samym w sposób pozytywny będzie wpływać na życie jego mieszkańców. Ponadto rozwój gospodarczy, ogólny wzrost inwestycji przemysłowych oraz poziomu konsumpcji zwiększa presję na obszary o szczególnych walorach przyrodniczych. Zwiększone zapotrzebowanie na surowce przy braku realizacji zapisów projektu może doprowadzić do znacznego pogorszenia komponentów środowiska przyrodniczego.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń programu ochrony środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego są następujące:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków oraz ściekami odprowadzanymi bezpośrednio do wód i gruntu,
- zmniejszenie zasobów wodnych,
- zwiększone zagrożenie suszą,
- postępująca degradacja gleb i wpływ ich ograniczenia w rolnictwie,
- utrata różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacja walorów krajobrazu,
- pogorszenie jakości powietrza, wskutek emisji zanieczyszczeń z małych lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych, w których podstawowym nośnikiem grzewczym jest węgiel kamienny,
- wzrost zużycia surowców, wody,
- pogorszenie ogólnej jakości życia mieszkańców powiatu,
- pogorszenie stanu zabytków w związku ze złym stanem środowiska,
- degradacja środowiska przez niekontrolowane odprowadzanie ścieków i odpadów.

W przypadku, gdy program nie zostanie wdrożony negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, co negatywnie wpływać będzie na zdrowie mieszkańców terenu będącego przedmiotem opracowania.

6. OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO W WYNIKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMETU

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” ma na celu ogólną poprawę ochrony środowiska, a tym samym w sposób pozytywny będzie wpływać na życie mieszkańców analizowanego terenu. Opracowana prognoza ma na celu przeanalizowanie ryzyka związanego z realizacją celów i zadań zapisanych w projekcie. Ponadto winna wskazywać zagrożenia wynikające z niekorzystnego przebiegu realizacji zadań.

Analiza zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zapisanych w projekcie Programu Ochrony Środowiska w przypadku braku szczegółowych informacji na temat sposobu realizacji tych zadań jest bardzo trudna. W związku z faktem, iż większa część planowanych inwestycji w powiecie wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, odnosząc je do konkretnych warunków środowiskowych, przyjęto, że na tym etapie możliwe jest tylko określenie typowych, ogólnych oddziaływań oraz potencjalnych skutków realizacji założeń projektu. Ocena oddziaływania została przeprowadzona zgodnie z art. 51 ust.2. pkt 2 lit. e, ustawy o udostępnieniu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W przedmiotowej prognozie określono, przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania wynikające z realizacji ustaleń projektu Programu, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, w tym na cele i przedmiot obszarów Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami.

W przypadku, gdy program nie zostanie wdrożony negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, co negatywnie wpływać będzie na zdrowie mieszkańców terenu będącego przedmiotem opracowania. Stopień i zakres oddziaływania zależą będzie przede wszystkim od miejsca realizacji danego zadania, czy dane przedsięwzięcie będzie realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie, obszarach użytkowanych rolniczo czy też na terenach obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i obszarach chronionych gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

W projekcie aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” zostały przedstawione konkretne cele i działania, które mają doprowadzić do poprawy stanu środowiska przyrodniczego w powiecie. Szczegółowa charakterystyka planowanych przedsięwzięć została przedstawiona w rozdziale 2.2. *Główne ustalenia Programu ochrony środowiska*. Analiza planowanych działań pozwala dokonać oceny potencjalnego stanu środowiska w przypadku realizacji zadań zapisanych w projekcie. Z przeprowadzonej analizy w Prognozie wynika, że ze względu na rodzaj, skalę oraz zasięg przestrzenny oddziaływań szczególnie znaczące skutki środowiskowe generowane będą w wyniku wykonywania działań

inwestycyjnych, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, tj.: budowa oraz rozbudowa inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna itd.), budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją, realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami oraz inwestycji związanych z budową i modernizacją źródeł ciepła i energii. Jednocześnie analizując wpływ ww. działań na środowisko należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującym prawem realizacja przedsięwzięć, dla których wymagane jest uzyskanie decyzji środowiskowej, zawiera uwarunkowania, które gwarantują, że w sytuacji stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania, w ocenie odpowiadającej szczegółowości projektu budowlanego każdego z wymienionych zadań, wskazane zostaną szczegółowe rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie tych oddziaływań.

Szczegółową analizę wpływu realizacji poszczególnych działań zapisanych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” na środowisko przedstawiono poniżej:

Wpływ na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny: działania planowane w ramach realizacji Programu w pozytywny sposób będą wpływać na różnorodność biologiczną powiatu. Jednym z nich jest poprawa gospodarki wodno – ściekowej, tj. rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jak również modernizacja wyeksploatowanych odcinków sieci. Działania te będą zapobiegały przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego oraz niekontrolowanym zrzutom ścieków, które są bardzo niebezpieczne dla różnorodności biologicznej powiatu. Przy prawidłowym prowadzeniu prac inwestycyjnych prognozuje się, iż wykonanie działań będzie miało bezpośredni, skumulowany, długoterminowy pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny powiatu. Krótkoterminowe negatywne oddziaływania mogą wystąpić przede wszystkim na etapie budowy. Dotyczy to w szczególności zaburzenia stosunków wodnych oraz przekształcenia powierzchni ziemi.

Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi to zadanie, którego wykonanie będzie wpływało w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy, pozytywny na różnorodność biologiczną. W przypadku tego działania praktycznie wszystkie negatywne oddziaływania na przyrodę wiążą się albo z lokalizacją i sposobem jej budowy (przekształcenie krajobrazu i powierzchni ziemi) albo wynikają z zastosowanej technologii samej instalacji. W drugim przypadku dotyczy to emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zrzutów niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Znaczące nasilenie tej grupy oddziaływań może pojawić się w przypadku awarii oczyszczalni lub innych zaburzeniach w jej pracy, np. spowodowanych dopływem ścieków o bardzo dużym ładunku zanieczyszczeń (oddziaływanie potencjalne). Negatywne oddziaływanie związane z lokalizacją oczyszczalni ścieków to przede wszystkim emisje odorów i hałasu z oczyszczalni lub operacji usuwania osadu. Ogólny efekt ekologiczny jest jednak pozytywny, gdyż w przypadku oczyszczania ścieków występują pozytywne oddziaływania na środowisko, tj. zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, a tym samym poprawa jakości tych wód oraz zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Kolejnym zadaniem planowanym do realizacji jest budowa obiektów małej retencji oraz budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych. Wykonanie ww. działań w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy, pozytywny wpłynął na różnorodność biologiczną powiatu. Realizacja działań przyczyni się do zwiększenia możliwości retencyjnych i poprawy bilansu wodnego małych zlewni oraz przeciwdziałania występowania powodzi i suszy. Dobrze zaprojektowane działania budowy obiektów małej retencji oraz zbiorników retencyjnych służą zarazem ochronie jak i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych i gatunków wodno-błotnych, pozytywnie oddziałując na środowisko. Jednak przedsięwzięcia źle zaprojektowane, albo zaprojektowane bez wystarczająco starannej analizy uwarunkowań środowiskowych, mogą również powodować zniszczenie istotnych wartości przyrodniczych. Najczęściej spotykane przykłady negatywnego oddziaływania przedsięwzięć małej retencji na środowisko i przyrodę dotyczą zwykle bezpośredniego zniszczenia cennych ekosystemów, przez ich zalanie lub zniszczenie podczas prac budowlanych, pogorszenia warunków wodnych ekosystemów wodno-błotnych przyległych do obiektu małej retencji oraz zniszczenia naturalnych odcinków cieków, przez ich zalanie, regulację, odmulanie, pogłębianie lub inne przekształcenie. Dodatkowo krótkoterminowe oraz chwilowe negatywne oddziaływania mogą przede wszystkim wystąpić na etapie budowy obiektów małej retencji oraz zbiorników retencyjnych.

Ponadto planuje się realizację szeregu działań związanych ze zrównoważonym i racjonalnym użytkowaniem lasów, co w znaczny sposób wpłynie na zwiększenie bioróżnorodności. Lasy są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt, stanowią także dość ważne ogniwo spajające ekosystemy, które mają dość istotny wpływ na ich stan. Systematyczne zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych jak również ochrona i systematyczne powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzania lasu wraz z Programami Ochrony Przyrody, to tylko niektóre z planowanych zadań, które w pozytywny sposób wpłyną na poprawę bioróżnorodności całego powiatu.

Szczególny pozytywny wpływ na stan fauny i flory powiatu mają działania związane z ogólnym rozwojem i ochroną obszarów chronionych w powiecie. Ważne jest, aby tereny o wyjątkowych wartościach przyrodniczych znalazły się w opracowaniach planistycznych. Ponadto bardzo ważne jest, aby tereny te były systematycznie kontrolowane i pielęgnowane. Zapisy Programu ochrony środowiska przewidują negatywne znaczącego oddziaływania na różnorodność biologiczną powiatu w przypadku rozbudowy ciągów komunikacyjnych. Budowa dróg może spowodować przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt, a fragmentacja przestrzeni przyrodniczej może wywołać niekorzystne skutki dla ochrony siedlisk, lasów oraz gospodarki wodnej.

Kolejnym zadaniem zapisanym w projekcie, którego realizacja może powodować wystąpienie negatywnego znaczącego oddziaływania na różnorodność biologiczną powiatu to termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. W wyniku przeprowadzenia analizy prognozuje się, iż wykonywanie działań termomodernizacyjnych na terenie powiatu może oddziaływać w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy pozytywny na różnorodność biologiczną powiatu, przede wszystkim poprzez ograniczenie zużycia energii, co będzie miało znaczny wpływ na poprawę powietrza atmosferycznego, co z kolei wpłynie pozytywnie na jej stan. Prognozuje się także, iż prace termomodernizacyjne, mogą wywoływać negatywne oddziaływania na zwierzęta, rośliny oraz różnorodność biologiczną powiatu. Podczas realizacji danej inwestycji należy brać pod

uwagę sposób wykonywania robót termomodernizacyjnych z uwzględnieniem możliwości występowania bytujących w budynkach zwierząt, w tym zwierząt objętych ochroną (ptaków oraz nietoperzy). Przy niewłaściwym prowadzeniu robót w sezonie lęgowym ptaków i bez wykonania inwentaryzacji ornitologicznej, może dojść do niszczenia siedlisk gatunków ptaków oraz negatywnego wpływu na same gatunki ptactwa podlegającego ochronie gatunkowej na terenie powiatu. Planując prace termomodernizacyjne, należy zwrócić uwagę na gatunki chronione ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*) oraz wróbla (*Passer domesticus*). Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania ww. gatunków ptaków. W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin oraz sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych.

Pozytywny wpływ na różnorodność biologiczną powiatu będzie miała realizacja zadań prowadzących do stworzenia, spójnego systemu gospodarowania odpadami, polegającego na jego poprawie oraz zapewnieniu nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W wyniku dokonania analizy prognozuje się, iż realizacja działań związanych z rekultywacją składowisk wyłączonych z eksploatacji, objęciem wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów oraz rozwój selektywnego zbierania odpadów ze strumienia odpadów komunalnych będzie oddziaływała na różnorodność biologiczną powiatu w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny. Realizacja działań przeciwdziałać będzie zagospodarowaniu odpadów własnymi sposobami. W dłuższej perspektywie spowoduje to ograniczenie spalania odpadów w paleniskach domowych oraz będzie przeciwdziałać tworzeniu się dzikich składowisk odpadów. Dodatkowo w zakresie poprawy gospodarki odpadami na terenie powiatu przewiduje się także realizację zadania związanego z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Kopaszyn. Realizacja inwestycji wpłynie w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na różnorodność biologiczną. Budowa poszczególnych instalacji i obiektów związanych z gospodarką odpadami związana będzie z wykonywaniem robót ziemnych i budowlanych. Realizacja planowanych inwestycji będzie wykonywana przy maksymalnym wykorzystaniu już istniejącej infrastruktury, w związku z czym prace budowlane będą mogły być realizowane w mniejszym zakresie. W okresie realizacji inwestycji wystąpią uciążliwości typowe dla placów budów, spowodowane pracą maszyn budowlanych, zwiększonym natężeniem ruchu pojazdów i wykonywaniem robót budowlano - remontowych. Największy problem dla środowiska w trakcie budowy stanowić będą: hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego, wytwarzanie odpadów oraz zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego spalinami pojazdów mechanicznych. Należy podkreślić, że oddziaływania te będą miały jednak zasięg lokalny i charakter krótkotrwały i odwracalny - ustąpią one w pełni po zakończeniu prac budowlanych.

Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania nowych złóż kopalin oraz sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin to zdania, których realizacja w sposób pozytywny będzie oddziaływała na różnorodność biologiczną powiatu. Projekty związane z rekultywacją terenów zdegradowanych mają zdecydowanie pozytywny efekt ekologiczny. Negatywne

oddziaływania są możliwe (tak jak w przypadku innych inwestycji) głównie na etapie wykonywania. W efekcie powinny poprawić się warunki funkcjonowania siedlisk przyrodniczych i gatunków na terenach objętych działaniami.

Jednym z działań zapisanych w projekcie Programu jest redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż realizacja działania w sposób pozytywny będzie oddziaływała na różnorodność biologiczną. Jednakże w wyniku rozbudowy i budowy ciągów komunikacyjnych zidentyfikowano możliwe do wystąpienia potencjalne negatywne oddziaływania o charakterze lokalnym, związane z etapem realizacji projektu oraz późniejszej eksploatacji (czyli ruchem pojazdów), tj.: zmiana cech siedlisk/biotopów (spowodowanych np. odwodnieniem, zanieczyszczeniem gleby), przekształcenie struktury krajobrazu i likwidacja siedlisk/ekosystemów na skutek zmiany sposobu użytkowania ziemi, fragmentacja siedlisk, tworzenie barier na trasach korytarzy ekologicznych. Ponadto dość specyficznym zagrożeniem jest zmiana warunków mikroklimatycznych, a także zmiana związana z pojawianiem się sztucznych źródeł światła (czego efektem jest także wzrost śmiertelności gatunków latających, zwłaszcza owadów).

Do przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na unikalne walory przyrodnicze przede wszystkim na etapie budowy należy: budowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, termomodernizacja budynków, budowa dróg oraz budowa i modernizacja źródeł ciepła i energii. Realizacja większości działań zapisanych w projekcie Programu, może powodować pewne uciążliwości, jednak prognozuje się, iż wykonane w sposób prawidłowy w dłuższej perspektywie winny wpłynąć w sposób pozytywny na różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny występujące na terenie powiatu.

Wpływ na ludzi: większość planowanych działań ekologicznych będzie wywierała pozytywny wpływ na życie ludzkie. Do takich zadań możemy zaliczyć ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla, jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł). W wyniku przeprowadzonej analizy określono, iż realizacja działania będzie miała bezpośredni, długoterminowy, pozytywny wpływ na mieszkańców powiatu. Realizacja zadania w sposób znaczący pozwoli na obniżenie spalania węgla w lokalnych kotłowniach, co w znaczący sposób wpłynie na eliminację emisji zanieczyszczeń do atmosfery, a tym samym wpłynie bezpośrednio w sposób pozytywny na zdrowie mieszkańców.

Ponadto dość pozytywny wpływ na życie mieszkańców będzie miała realizacja zadań prowadzących do stworzenia spójnego systemu gospodarowania odpadami, który będzie polegał na ogólnej poprawie systemu gospodarowania odpadami oraz zapewnieniu nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W wyniku dokonania analizy prognozuje się, iż realizacja działań związanych z rekultywacją składowisk wyłączonych z eksploatacji, objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów oraz rozwój selektywnego zbierania odpadów ze strumienia odpadów komunalnych będzie oddziaływał na mieszkańców w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny.

Obok pozytywnego oddziaływania na środowisko, może także występować oddziaływanie negatywne, które związane jest przede wszystkim z transportowaniem odpadów. Negatywne oddziaływanie zwiększonego ruchu kołowego w związku z objęciem wszystkich mieszkańców zorganizowanym systemem zbiórki odpadów oraz uruchomienia obiektów i instalacji na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Kopaszyn, tj. Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn. Ponadto lokalnie może zostać zwiększony problem z emisją odorów, szczególnie w otoczeniu obiektów zajmujących się przetwarzaniem odpadów ulegających biodegradacji. Może być to przyczyną występowania znacznego dyskomfortu dla mieszkańców powiatu.

Jednym z zadań zapisanych w Programie jest modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków, funkcjonowanie takiego obiektu zwykle wiąże się w tworzeniem odorów podczas jej eksploatacji oraz wzrost ilości wytwarzanych odpadów. Prace modernizacyjne mają w znaczący sposób ograniczyć negatywny wpływ na powietrze, a tym samym na życie mieszkańców gmin powiatu. Wykonanie działań w zakresie modernizacji i budowy oczyszczalni ścieków wpłynie w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na mieszkańców. Efekt ekologiczny realizacji zadania ocenia się na pozytywny, poprzez bezpośredni wpływ na zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, a tym samym poprawę jakości tych wód oraz zmniejszenie zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt.

Analizuje się, że rozbudowa i modernizacja dróg planowana do realizacji w ramach zadań zapisanych w Programie będzie w sposób pozytywny wpływała na mieszkańców powiatu. Ocenia się, że końcowy efekt ekologiczny realizacji zadania będzie pozytywny, bezpośredni, skumulowany oraz długoterminowy. Inwestycje drogowe mogą wpłynąć w sposób pozytywny na poprawę poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego. Negatywnym aspektem realizacji tego działania będzie bez wątpienia pogorszenie jakości powietrza (emisja substancji gazowych i pyłów w wyniku spalania paliw, ścierania opon, ścieranie nawierzchni dróg, okładzin hamulcowych, pylenie wtórne z nawierzchni drogi) oraz pogorszenie klimatu akustycznego (emisja hałasu związana z pracą maszyn budowlanych, a w okresie eksploatacji - pracą układów napędowych, toczeniem opon po nawierzchni).

Wpływ na wodę: wszystkie zadania zapisane w Programie dotyczące racjonalnej gospodarki wodno ściekowej i ogólnej poprawy jakości wód w znaczący sposób przyczynią się do polepszenia jakości wód w powiecie. W wyniku podjęcia działań możliwy będzie rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a tym samym zmniejszenie ryzyka przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska wodnego, przez co w znaczny sposób poprawi się jakość wód. Kolejnym działaniem, które będzie pozytywnie wpływać na jakość wód w powiecie jest modernizacja oczyszczalni ścieków w Potulicach i Wiatrowie oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mieścisku. Dzięki realizacji tego działania w znaczący sposób zmniejszy się ilość odprowadzanych zanieczyszczeń obszarowych. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni przyczyni się także do zmniejszenia eutrofizacji ekosystemów wodnych. Efekt ekologiczny realizacji zadania ocenia się na pozytywny, bezpośredni, skumulowany oraz długoterminowy. Mogą jednak występować pewne uciążliwości w wyniku realizacji zadania. Podczas funkcjonowania takiego obiektu może dochodzić do zrzutów niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Takie negatywne oddziaływanie może pojawić się w przypadku awarii oczyszczalni lub innych zaburzeniach w jej pracy,

np. spowodowanych dopływem ścieków o bardzo dużym ładunku zanieczyszczeń (oddziaływania potencjalne).

Dość znaczący pozytywny wpływ na jakość środowiska wodnego będzie miało utworzenie spójnego systemu gospodarowania odpadami w powiecie, dzięki czemu ograniczymy w dość znaczny sposób występowanie dzikich składowisk odpadów. Występowanie takich obszarów może w znaczący sposób wpływać na pogorszenie jakości wód. W wyniku przeprowadzonej analizy prognozuje się, że realizacja działań związanych z poprawą systemu gospodarowania odpadami będą oddziaływały w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na środowisko wodne powiatu.

Jednym z działań zapisanych w projekcie Programu jest redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych, jego realizacja będzie mogła wywierać negatywny wpływ na środowisko wodne. W wyniku rozwoju infrastruktury komunikacyjnej zidentyfikowano, iż możliwym do wystąpienia potencjalnym negatywnym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, związanym z etapem ich realizacji oraz późniejszej eksploatacji (czyli ruchem pojazdów) jest zaburzenie stosunków wodnych wskutek osuszenia gruntu, a także możliwość przedostawania się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego, tj. zanieczyszczenie związkami metali i substancjami ropopochodnymi. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie dróg mogą nastąpić zmiany w ekosystemach, co jest wynikiem zanieczyszczeń przedostających się do środowiska gruntowo – wodnego. Głównym zanieczyszczeniem są spływy substancji chemicznych z dróg, które są używane przy ich utrzymaniu, ścieki wytwarzane w obiektach obsługi pasażerów oraz wytwarzane odpady.

Generalnie jednak poprawa płynności ruchu skutkuje zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, aczkolwiek wpływ prędkości ruchu samochodów na wielkość emisji jest różny w odniesieniu do poszczególnych typów pojazdów, typów silników, itp.

Wpływ na powietrze i klimat: realizacja zadań zapisanych w projekcie będzie pozytywnie oddziaływać na jakość powietrza i klimat powiatu. Jednym z działań, które będzie pozytywnie wpływać na powietrze oraz klimat jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii. Obecnie na terenie powiatu dominują indywidualne kotłownie opalane węglem lub koksem i węglowe paleniska domowe. W wyniku dokonania ogólnej oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania realizacji tych zadań na powietrze oraz klimat powiatu, określono, iż rozwój energetyki odnawialnej oraz ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych wpłynie w sposób pozytywny, bezpośredni i długoterminowy. Głównym efektem ekologicznym realizacji zadania będzie polepszenie jakości powietrza poprzez znaczne obniżenie substancji powstających w wyniku stosowania konwencjonalnych źródeł energii.

Dość znaczący wpływ na jakość powietrza mają wszelkie prace budowlane, w szczególności budowa ciągów komunikacyjnych. Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych jest to jedno z zadań zapisanych w programie, które może w znaczący sposób oddziaływać na jakość powietrza atmosferycznego powiatu. Ogólna ocena efektu ekologicznego realizacji ww. zadania wykazała, iż dokonanie modernizacji i budowy nowych odcinków dróg wpłynie w sposób

bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na powietrze. Oczekiwane standardy jakościowe powietrza atmosferycznego otrzymamy głównie dzięki, większej przepustowości na nowo wybudowanych i zmodernizowanych odcinkach. Sama eksploatacja dróg może jednak powodować negatywne oddziaływania o znaczeniu lokalnym, tj. występowanie zmian mikroklimatu, emisję zanieczyszczeń do atmosfery oraz degradację klimatu. Prognozuje się, iż budowa dróg w sposób negatywny oddziaływać może na środowisko przyrodnicze w wyniku degradacji pokrywy glebowej, zaburzenia stosunków wodnych, zaburzenia krajobrazu oraz pogorszenia jakości klimatu akustycznego. Pozytywnie na poprawę jakości powietrza oraz klimatu wpłynie realizacja zadań ekologicznych związanych z rozbudową ścieżek rowerowych, pozwoli to zwiększyć ruch rowerowy w powiecie, a tym samym ograniczyć ruch komunikacyjny.

Kolejnym z zadań zapisanych w Programie jest modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków, funkcjonowanie takiego obiektu zwykle wiąże się w tworzeniem odorów podczas jej eksploatacji oraz wzrost ilości wytwarzanych odpadów. Prace modernizacyjne mają w znaczący sposób ograniczyć negatywny wpływ na powietrze, a tym samym na życie mieszkańców gmin powiatu. Wykonanie działań w zakresie modernizacji i budowy oczyszczalni ścieków wpłynie w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz klimat powiatu będzie miała realizacja zadań prowadzących do stworzenia, spójnego systemu gospodarowania odpadami, polegającego na jego poprawie oraz zapewnieniu nowoczesnego systemu odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W wyniku dokonania analizy prognozuje się, iż realizacja działań związanych z rekultywacją składowisk wyłączonych z eksploatacji, objęciem wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów oraz rozwój selektywnego zbierania odpadów ze strumienia odpadów komunalnych będzie oddziaływała w bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny sposób na jakość powietrza atmosferycznego powiatu. Dodatkowo w zakresie poprawy gospodarki odpadami na terenie powiatu przewiduje się także realizację zadania związanego z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Kopaszyn. Realizacja inwestycji będzie miała bezpośredni wpływ na jakość powietrza. Budowa poszczególnych instalacji i obiektów związanych z gospodarką odpadami związana będzie z wykonywaniem robót ziemnych i budowlanych. W okresie realizacji inwestycji wystąpią uciążliwości typowe dla placów budów, spowodowane pracą maszyn budowlanych, zwiększonym natężeniem ruchu pojazdów i wykonywaniem robót budowlano - remontowych. Największy problem dla środowiska w trakcie budowy stanowić będzie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego spalinami pojazdów mechanicznych. Należy podkreślić, że oddziaływanie to będzie miało jednak zasięg lokalny i charakter krótkotrwały i odwracalny - ustąpią ono w pełni po zakończeniu prac budowlanych.

Wpływ na powierzchnię ziemi, zasoby naturalne oraz krajobraz: ocenią się, że realizacja działań zapisanych w projekcie Programu w znaczący sposób poprawi stan środowiska gruntowego oraz zasobów naturalnych. Jednym z nich jest ochrona gleb poprzez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, które spełniają rolę przeciwoerozyjną. Stała kontrola obiektów hodowli zwierząt oraz ich sposobu postępowania z gnojowicą to także ważne zadania, którego realizacja przyczyni się do osiągnięcia pozytywnego efektu

ekologicznego. Stosowane kontrole będą zapobiegać nielegalnemu składowaniu tego typu odpadów. Realizacja ww. zadania wpłynie korzystnie na jakość powierzchni ziemi, a tym samym na polepszenie stanu wód oraz różnorodności biologicznej. Kolejnym działaniem ekologicznym jest upowszechnianie oraz promocja stosowania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych, dzięki temu polepszy się jakość gleb na terenie powiatu, dostępne nawozy i środki ochrony roślin będą wykorzystywane we właściwy sposób, a rolnicy będą stosowali właściwe zabiegi agrotechniczne. Realizacja działań wpłynie przede wszystkim na zachowanie właściwego chemizmu gleb oraz będzie zapobiegała ich degradacji.

Do przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na powierzchnię ziemi, zasoby naturalne oraz krajobraz powiatu należy przede wszystkim budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją. W wyniku realizacji zapisów programu może nastąpić przekształcenie powierzchni ziemi, zajmowanie powierzchni, niszczenie struktury gleby, zanieczyszczenie gleb i gruntów związkami metali ciężkich i substancjami ropopochodnymi. Ponadto eksploatacja dróg może powodować zakwaszanie gleb i gruntów związkami siarki i azotu oraz zasalanie gleb i gruntów środkami zimowego utrzymania dróg.

Ocenia się, że realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami będzie miała pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi i zasoby naturalne. W wyniku dokonania analizy prognozuje się, iż realizacja działań związanych z rekultywacją składowisk wyłączonych z eksploatacji, objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów oraz rozwój selektywnego zbierania odpadów ze strumienia odpadów komunalnych będzie oddziaływała na jakość środowiska gruntowego w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny. Realizacja działań przeciwdziałać będzie samodzielnemu zagospodarowaniu odpadów przez mieszkańców analizowanego terenu. W dłuższej perspektywie spowoduje to ograniczenie tworzenia się dzikich składowisk odpadów. Dodatkowo w zakresie poprawy gospodarki odpadami na terenie powiatu przewiduje się także realizację zadania związanego z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w miejscowości Kopaszyn. Realizacja inwestycji wpłynie w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na jakość środowiska gruntowego, a tym samym na zasoby naturalne. Budowa poszczególnych instalacji i obiektów związanych z gospodarką odpadami związana będzie z wykonywaniem robót ziemnych i budowlanych. W trakcie fazy budowy może dojść do niewielkiego zanieczyszczenia gruntów i wód podziemnych substancjami ropopochodnymi – olejami lub paliwem z pracujących tam pojazdów i maszyn. Może nastąpić naruszenie lub czasowe usunięcie warstw ochronnych wód podziemnych, dlatego wszystkie roboty wgłębne powinny być wykonywane z największą starannością. W czasie prac budowlanych nastąpić może usunięcie niektórych drzew i krzewów kolidujących z lokalizacją gruntowych obiektów. Usunięcie drzew zostanie wykonane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zrealizowane inwestycje na etapie ich późniejszej eksploatacji winny wpłynąć w sposób pozytywny na powierzchnię ziemi, zasoby naturalne oraz krajobraz powiatu.

Wpływ na obszary chronione oraz obszary NATURA 2000: ze względu na rodzaj, skalę oraz zasięg przestrzenny oddziaływań szczególnie znaczące skutki środowiskowe generowane będą w wyniku wykonywania działań inwestycyjnych, które będą mogły ingerować na obszary chronione oraz obszary Natura 2000, głównie na etapie ich realizacji, tj.: budowa oraz rozbudowa inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna itd.), budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją, realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami oraz inwestycji związanych z budową i modernizacją źródeł ciepła i energii. Wymienione w projekcie Programu zadania, dotyczące zwłaszcza przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej, modernizacji i budowy infrastruktury technicznej czy projektowanych elektrowni wiatrowych mogą charakteryzować się znacznym wpływem na środowisko, zwłaszcza w przypadku ich niewłaściwej lokalizacji. Prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska, może w znaczący sposób zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji ograniczyć negatywne oddziaływanie.

Teren Powiatu Wągrowieckiego jest bogaty pod względem występowania obszarów chronionych. Aktualnie ustanowiony jest jeden rezerwat przyrody Dębina oraz dawniej projektowany rezerwat częściowy „Jeziora Bracholińskie”. Ponadto na obszarze powiatu znajdują się dwa obszary chronionego krajobrazu, tj. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Wetny i Rynna Gołaniecko – Wągrowiecka oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Teren powiatu jest także bogaty w obiekty pomnikowe (75 obiektów) oraz użytki ekologiczne (22 obiekty). Ponadto znajduje się tutaj Park Krajobrazowy „Puszcza Zielonka” wraz z otuliną. Cenne obszary analizowanego terenu zostały także objęte Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000, tj. „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001), „Dolina Noteci” (kod obszaru: PLH300004), „Jeziora Kaliszańskie” (kod obszaru: PLH300044). W granicach powiatu wągrowieckiego znajdują się także trzy obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji, a są to: „Jeziora koło Wągrowca (Rgielskie, Bracholińskie, Łękniewskie)”, „Jeziora Kaliszańskie” oraz „Stawy w Łukowie oraz Jeziora Czeszewskie”. Obszary te zostały wyznaczone w przygotowanym na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego opracowaniu pn. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”.

Analizując cele i zadania planowane do realizacji w ramach projektu Programu prognozuje się, iż prawidłowe ich wykonanie w pozytywny sposób będzie wpływać na obszary chronione oraz obszary Natura 2000 zlokalizowane na terenie powiatu. Należy pamiętać, że planując jakąkolwiek inwestycję należy uwzględnić aktualne przepisy prawa, m.in. art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.), zgodnie z którym, zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Obszary Natura 2000 zajmują niewielką powierzchnię analizowanego obszaru, jednak część z planowanych zadań w ramach Programu może być realizowana na ich terenie bądź w ich sąsiedztwie. Przystępując do realizacji danej inwestycji należy uwzględnić wszystkie zagrożenia oraz działania, które mogą negatywnie oddziaływać na ustanowione obszary. Podstawowym zagrożeniem dla walorów przyrodniczych obszaru „Jeziora Kaliszańskie”

(kod obszaru: PLH300044) jest wzrost trofii wód oraz obniżenie stanu sanitarnego (zwłaszcza w okresie letnim). Główną przyczyną jest presja rekreacyjno – turystyczna, która prowadzi do: zabudowywania brzegów jeziora oraz zanieczyszczenia jego wód. Ponadto Jezioro Kaliszańskie jest intensywnie wykorzystywane przez okolicznych rybaków oraz wędkarzy. Ochrona podstawowego siedliska naturalnego obszaru, winna polegać na ograniczeniu w planie zagospodarowania przestrzennego dalszych możliwości zabudowywania najbliższych brzegów jeziora, uregulowaniu gospodarki wodno-ściekowej oraz propagowaniu zasad tzw. rolnictwa proekologicznego w jego zlewni. Wszystkie ww. założenia muszą być uwzględnione przy realizacji zadań zapisanych w Programie.

Zagrożenie dla obszaru „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001), stanowią zmiany reżimu hydrologicznego, zaniechanie pastersko-łkarskiego użytkowania terenów zajętych przez użytki zielone, na stawach rybnych zarówno zaniechanie, jak i intensyfikacja gospodarki stawowej. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymywania ich w należyłym stanie technicznym. Na obszarze będą prowadzone działania zapewniające swobodny spływ wód oraz lodu. Przy wykonywaniu powyższych zadań zachowana zostanie dbałość o utrzymanie dobrego stanu ekologicznego doliny. Wykonywanie tych prac obejmuje różne fragmenty doliny rzecznej i nie ma istotnego wpływu na całość obszaru Natura 2000. Wszystkie ww. założenia muszą być uwzględnione przy realizacji zadań zapisanych w projekcie Programu.

Ostatnim obszarem Natura 2000, zlokalizowanym na analizowanym terenie jest obszar „Dolina Noteci” (kod obszaru: PLH300004). Potencjalnym zagrożeniem dla unikalnych walorów przyrodniczych występującym na tym terenie to osuszanie oraz wycinanie drzew i krzewów. Ponadto dość negatywny wpływ na dopływ zanieczyszczeń z Gwdy oraz bliskie sąsiedztwo żwirowni (Walkowice), browaru (Czarnków), zakładów celulozowych (Czarnków). Wszystkie wymienione zagrożenia winny być uwzględnione przy planowaniu realizacji inwestycji zapisanych w projekcie Programu.

Ocenia się, że część celów i zadań zapisanych w projekcie programu, może być realizowana na terenie obszarów chronionych znajdujących się w granicach powiatu, tj. rezerwatów przyrody oraz parku krajobrazowego. Przystępując do wykonania poszczególnych działań należy wziąć pod uwagę obowiązujące regulacje prawne dla rezerwatów przyrody, a mianowicie art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.). Analizując zadania zapisane w Programie oraz zapisy ww. artykułu, na terenie rezerwatu zabrania się: budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody; chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu; polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody; pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów; użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody; zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody; pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;

niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów; prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony; stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów; zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych; ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; zakłócania ciszy; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu; wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska.

Regulacje prawne dot. zakazów, które obowiązują na terenie parków krajobrazowych zostały ujęte w art. 17 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.). Zgodnie z tym art. w parku krajobrazowym mogą być wprowadzone następujące zakazy: realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 i Nr 227, poz. 1505 oraz z 2009 r. Nr 42, poz. 340 i Nr 84, poz. 700); umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej; likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej; budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej; lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego; likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych; wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych; prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową; utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych.

Oceniając cele i zadania planowane do realizacji w ramach projektu Programu prognozuje się, iż prawidłowe ich wykonanie w większości przypadków pozytywnie wpłynie na obszary chronione oraz obszary Natura 2000 zlokalizowane na terenie powiatu. Przewidywane negatywne oddziaływania mogące wystąpić w przypadku realizacji zapisów Programu można ograniczyć do racjonalnego poziomu w wyniku dobrego wyboru lokalizacji danej inwestycji, ponieważ skala wywołanych przez nie przekształceń środowiska będzie zależeć w głównej mierze od lokalnych uwarunkowań.

Jednym z planowanych zadań jest poprawa gospodarki wodno – ściekowej, tj. rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej jak również modernizacja wyeksploatowanych odcinków sieci. Działania te będą zapobiegały przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego oraz niekontrolowanym zrzutom ścieków, które są bardzo niebezpieczne dla unikalnych walorów przyrodniczych powiatu, a tym samym dla obszarów chronionych oraz obszarów Natura 2000. Przy prawidłowym prowadzeniu prac inwestycyjnych prognozuje się, iż wykonanie działań będzie miało bezpośredni, skumulowany, długoterminowy pozytywny wpływ na obszary chronione. Krótkoterminowe negatywne oddziaływania mogą wystąpić przede wszystkim na etapie budowy. Dotyczy to w szczególności zaburzenia stosunków wodnych oraz przekształcenia powierzchni ziemi.

Kolejnym zadaniem planowanym do realizacji jest budowa obiektów małej retencji oraz budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych. Wykonanie ww. działań w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy, pozytywny wpłynie na obszary chronione znajdujące się w powiecie. Wykonanie działań zwiększy możliwości retencyjne i poprawi bilans wodny małych zlewni. Dodatkowo zabezpieczy analizowany teren przed wystąpieniem powodzi oraz suszy.

Pozytywny wpływ na obszary chronione powiatu będzie miała realizacja zadań prowadzących do stworzenia spójnego systemu gospodarowania odpadami. Ocenia się że realizacja działań zapisanych w projekcie będzie oddziaływała w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy i pozytywny na obszary chronione oraz obszary Natura 2000. Realizacja działań przeciwdziałać będzie samodzielnemu zagospodarowywaniu odpadów przez mieszkańców, a to w dłuższej perspektywie doprowadzi do ograniczenia występowania dzikich składowisk odpadów.

Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi to zadanie, którego wykonanie będzie wpływać w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy, pozytywny na obszary chronione. Negatywne oddziaływania mogą występować głównie ze względu na złą lokalizację inwestycji oraz zły sposób jej budowy. W drugim przypadku dotyczy to emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zrzutów niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Ogólny efekt ekologiczny jest jednak pozytywny, gdyż w przypadku oczyszczania ścieków występują pozytywne oddziaływania na środowisko, tj. zmniejszenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych, a tym samym poprawa jakości tych wód oraz zmniejszenie zagrożenia dla obszarów chronionych powiatu.

Kolejnym zadaniem zapisanym w projekcie, którego realizacja może powodować wystąpienie negatywnego znaczącego oddziaływania na obszary chronione powiatu to termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. W wyniku przeprowadzenia analizy prognozuje się, iż wykonywanie działań termomodernizacyjnych na terenie powiatu może oddziaływać w sposób bezpośredni, skumulowany, długoterminowy pozytywny na obszary chronione, przede wszystkim poprzez ograniczenie zużycia energii, co będzie

miało znaczny wpływ na poprawę powietrza atmosferycznego, co z kolei wpłynie pozytywnie na stan obszarów chronionych. Prognozuje się także, iż prace termomodernizacyjne, mogą wywoływać negatywne oddziaływania na obszary chronione. Podczas realizacji danej inwestycji należy brać pod uwagę sposób wykonywania robót termomodernizacyjnych z uwzględnieniem możliwości występowania bytujących w budynkach zwierząt, w tym zwierząt objętych ochroną (ptaków oraz nietoperzy). Przy niewłaściwym prowadzeniu robót w sezonie lęgowym ptaków i bez wykonania inwentaryzacji ornitologicznej, może dojść do niszczenia siedlisk gatunków ptaków oraz negatywnego wpływu na same gatunki ptactwa podlegającego ochronie gatunkowej. Planując prace termomodernizacyjne, należy zwrócić uwagę na gatunki chronione ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*) oraz wróbla (*Passer domesticus*). Zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie przyrody w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania ww. gatunków ptaków. W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin oraz sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych.

Jednym z działań zapisanych w projekcie Programu jest redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, iż realizacja działania w sposób pozytywny będzie oddziaływała na obszary chronione analizowanego terenu. Jednakże w wyniku rozbudowy i budowy ciągów komunikacyjnych zidentyfikowano możliwe do wystąpienia potencjalne negatywne oddziaływania o charakterze lokalnym, związane z etapem realizacji projektu oraz późniejszej eksploatacji (czyli ruchem pojazdów), tj.: zmiana cech siedlisk/biotopów (spowodowanych np. odwodnieniem, zanieczyszczeniem gleby), przekształcenie struktury krajobrazu i likwidacja siedlisk/ekosystemów na skutek zmiany sposobu użytkowania ziemi, fragmentacja siedlisk, tworzenie barier na trasach korytarzy ekologicznych. Ponadto dość specyficznym zagrożeniem jest zmiana warunków mikroklimatycznych, a także zmiana związana z pojawianiem się sztucznych źródeł światła (czego efektem jest także wzrost śmiertelności gatunków latających, zwłaszcza owadów).

Do przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na obszary chronione przede wszystkim na etapie budowy należy: budowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej, termomodernizacja budynków, budowa dróg oraz budowa i modernizacja źródeł ciepła i energii. Realizacja większości działań zapisanych w projekcie Programu, może powodować pewne uciążliwości, jednak prognozuje się, iż wykonane w sposób prawidłowy w dłuższej perspektywie winny wpłynąć w sposób pozytywny na obszary chronione występujące na analizowanym terenie.

Wpływ na zabytki oraz dobra materialne: realizacja działań zapisanych w projekcie Programu, która w dalszej perspektywie czasowej ma poprawić jakość powietrza atmosferycznego, w znaczący sposób wpłynie także pozytywnie na zabytki oraz dobra materialne zlokalizowane na terenie powiatu. Jednym z działań planowanych w projekcie jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii. Obecnie na terenie powiatu dominują indywidualne kotłownie opalane węglem lub koksem i węglowe paleniska domowe.

W wyniku dokonania ogólnej oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania realizacji tych zadań na dobra materialne oraz zabytki określono, iż rozwój energetyki odnawialnej oraz ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych wpłynie w sposób pozytywny, bezpośredni i długoterminowy. Głównym efektem ekologicznym realizacji zadania będzie polepszenie jakości powietrza poprzez znaczne obniżenie substancji powstających w wyniku stosowania konwencjonalnych źródeł energii. Pozwoli to w znaczny sposób ograniczyć niszczenie fasad budynków, w tym także budynków zabytkowych.

Jednym z planowanych działań, które w sposób pozytywny wpłynie na dobra materialne oraz zabytki powiatu to budowa obiektów małej retencji oraz budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych. Wykonanie ww. działań w sposób bezpośredni, długoterminowy i pozytywny wpłynie na obszary chronione znajdujące się w powiecie. Wykonanie działań zwiększy możliwości retencyjne i zabezpieczy zabytki oraz dobra materialne występujące w powiecie przed ewentualnym zniszczeniem, które może wystąpić w wyniku powodzi.

Niniejsza ocena określa potencjalne skutki środowiskowe związane z realizacją poszczególnych założeń projektu aktualizacji. W tabeli 2 przedstawiono przewidywane znaczące oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska. Analiza wystąpienia znaczących oddziaływań została wykonana w oparciu o art. 51 ust.2. pkt 2 lit. e, ustawy o udostępnieniu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W tabeli 2 określono, przeanalizowano i oceniono przewidywane znaczące oddziaływania wynikające z realizacji ustaleń projektu Programu, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, w tym na cele i przedmiot obszarów Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami. Analiza wpływu została przedstawiona za pomocą macierzy relacyjnej, zgodnie z ustawą dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227). Objasnienia do tabeli 2 przedstawiono poniżej:

B – działanie spowoduje oddziaływanie bezpośrednie na dany element środowiska,

P – działanie spowoduje oddziaływanie pośrednie na dany element środowiska,

W – działanie spowoduje oddziaływanie wtórne na dany element środowiska,

SK – działanie spowoduje oddziaływanie skumulowane na dany element środowiska,

K – działanie spowoduje oddziaływanie krótkoterminowe na dany element środowiska,

Ś – działanie spowoduje oddziaływanie średnioterminowe na dany element środowiska,

D – działanie spowoduje oddziaływanie długoterminowe na dany element środowiska,

ST – działanie spowoduje oddziaływanie stałe na dany element środowiska,

CH – działanie spowoduje oddziaływanie chwilowe na dany element środowiska,

+ - wpływ pozytywny,

- - wpływ negatywny,

O - brak wpływu.

Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018

Tabela 2.

Przewidywane znaczące oddziaływania na określone zagadnienia i aspekty środowiskowe

ZADANIA EKOLOGICZNE	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA NA CHARAKTERYSTYCZNE ZAGADNIENIA I KOMPONENTY ŚRODOWISKA													
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Obszary chronione	Obszary Natura 2000	Zabytki	Dobra materialne
I. CEL STRATEGICZNY: OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH														
CEL EKOLOGICZNY 1: Ochrona przyrody														
Działania pielęgnacyjne na terenach zielonych, także na obszarach rolnych (pielęgnacja zieleni, zadrzewienie śródpolne)	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	P K +	P K +	O	P K +	P K +	P K +	O	P K +
Tworzenie nowych obszarów zieleni i zadrzewień na terenach zabudowanych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Prowadzenie prac pielęgnacyjnych pomników przyrody oraz parków	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	P K +	P K +	O	P K +	P K +	P K +	O	P K +
Dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej i ustanawianie nowych form ochrony przyrody, tj. rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, pomników przyrody	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Kontynuacja wdrażania sieci Natura 2000	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Systematyczna kontrola i ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	O
Prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	O	O
Wzbogacanie naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny, tj. urządzenie wodopojów, uprawianie poletek produkcyjnych, karmowych oraz zaporowych	B D +	O	B D +	O	B D +	O	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	O	O
Prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich na terenie powiatu art. (6 ustawy o rybactwie)	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Ocena wypełnienia obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich na terenie powiatu (art. 6 ustawy o rybactwie)	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych	B ST +	P ST +	B ST +	B ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	O
Uwzględnienie w opracowaniach planistycznych lokalizacji terenów o wyjątkowych wartościach przyrodniczych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
CEL EKOLOGICZNY 2: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów														
Działania mające na celu zróżnicowanie struktury gatunkowej lasów i poprawę struktury wiekowej drzewostanów, tj. zwiększenie bioróżnorodności w celu powiększenia odporności ekosystemu leśnego	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Prowadzenie monitoringu środowiska leśnego w celu rozpoznania stanu lasu, przeciwdziałania pożarom, rozwojowi szkodników i chorób	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	○	○
Ochrona i systematyczne powiększanie zasobów leśnych poprzez opracowywanie planów urządzania lasu wraz z Programami Ochrony Przyrody	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Odbudowa zdegradowanych siedlisk leśnych	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	○
Przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	○
Ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczanie w mpzp granic rolno-leśnych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	○
Tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	○	○
Realizacja „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie wielkopolskim w latach 2005 – 2015”	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Redukcyjny odstrzał drapieżników	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Zintensyfikowanie prac związanych z opracowaniem i aktualizowanie operatów urzędzeniowych lasów niepaństwowych oraz doskonalenie nadzoru nad realizacją tych planów	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	CH +	○	○
Prowadzenie zalesień gruntów rolnych	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Dostosowywanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych poprzez systematyczne opracowywanie programów udostępniania i zagospodarowywania terenów leśnych do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracja zdrowia i edukacji ekologicznej	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	○
Realizacja zrównoważonego użytkowania zasobów leśnych zgodnie z zasadami ochrony przyrody, w tym wprowadzanie bezpiecznych technik i technologii prac leśnych	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
CEL EKOLOGICZNY 3: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi														
Doskonalenie nadzoru nad przestrzeganiem ustaleń zwartych w decyzjach dotyczących ustanawiania stref ochronnych ujęć	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	○	○
Utrzymanie, konserwacja i modernizacja urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	○	○
Dokonywanie przeglądu nieczynnych ujęć wód podziemnych	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	○	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	○	○

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Optimalizacja zużycia wody poprzez minimalizację strat wody na przesyle oraz wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez użytkowników indywidualnych	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	B SK D +	O	O	B SK D +	O	B SK D +	B SK D +	B SK D +	O	O
Budowa przepławek dla ryb	P ST + CH -	O	P ST + CH -	O	P ST + CH -	O	O	O	O	P ST + CH -	P ST + CH -	P ST + CH -	O	O
Ustanawianie i odpowiednie zagospodarowywanie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Prowadzenie akcji edukacyjnych nawiązujących do optymalizacji zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej do celów agrarnych – podlewania)	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	P K +	P K +	O	P K +	P K +	P K +	O	O
Budowa obiektów małej retencji	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	B SK D + K -	B SK D + K -	O	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B D +	B D +
Objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych, tj.: • budowa zbiornika retencyjnego Laskownica o następujących głównych parametrach: pojemność całkowita 2.530 tys. m³, pojemność użytkowa 2.470 tys. m³, powierzchnia zbiornika 93,0 ha	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	P K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B D +	B D +
Opracowanie projektów w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej (m.in. modernizacja i regulacja rzek)	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	O	P ST +	P ST +	P ST +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

CEL EKOLOGICZNY 4: Ochrona powierzchni ziemi														
Promowanie programów rolno-środowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego poprzez promowanie gospodarstw ekologicznych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Promowanie produkcji rolnej zapewniającej zrównoważone wykorzystanie gleb	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Ochrona gleb i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, które spełniają rolę przeciwoerozyjną	B D +	B D +	B D +	B D +	O	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	O	O
Wprowadzenie do mpzp konieczności ochrony gleb klasy I-IV i racjonalnego gospodarowania ich zasobami	P D +	P D +	B D +	B D +	O	O	B D +	B D +	B D +	P D +	P D +	P D +	O	O
Przestrzeganie oraz promowanie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR) w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Wykonywanie badań chemicznych gleb	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Rekultywacja składowisk wyłączonej z eksploatacji	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	P D +	P D +
Podejmowanie działań ochronnych mających na celu przeciwdziałanie erozji gleb oraz zakwaszenia gleb	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Systematyczny rozwój systemu monitorowania gleb oraz kontrola ich jakości	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Kontrola obiektów hodowli zwierząt dużych i średnich oraz postępowania z gnojowicą	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
CEL EKOLOGICZNY 5: Gospodarowanie zasobami geologicznymi														
Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie wydawanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego ich wydobywania	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	B ST +	B ST +	P Ś +	B ST +	P Ś +	P Ś +	O	O
Kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznania i dokumentowania nowych złóż kopalin	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	D +	O	O
Ochrona obszarów występowania złóż kopalin przed zagospodarowaniem uniemożliwiającym eksploatację poprzez wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i mpzp odpowiednich zapisów	P D +	P D +	B D +	B D +	P D +	P D +	B D +	B D +	B D +	P D +	P D +	P D +	O	O
Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie terenów po eksploatacji kopalin	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	O
II. CEL STRATEGICZNY: OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH														
CEL EKOLOGICZNY 6: Jakość wód														
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody, tj.: <ul style="list-style-type: none"> • budowa wodociągu gminnego do Parkowa, • modernizacja sieci wodociągowej oraz Hydroforni (Ochodza, Łukowo, Pawłowo Żońskie, Kaliszany, Żelice, Łekno, Kobylec), • przyłączenie MOW w Antoniewie do gminnej sieci wodno – kanalizacyjnej 	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi, tj.: <ul style="list-style-type: none"> rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mieścisku, modernizacja oczyszczalni ścieków w Potulicach 	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	O
Budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej, tj.: <ul style="list-style-type: none"> budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Laskownica Mała, Laskownica Wielka, Podjeziorze, Morakówko, budowa kanalizacji sanitarnej Potulin – Bogdanowo – Gołańcz, kanalizacja sanitarna dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług – rejon ul. Św. Wojciecha, Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Bartodzieje, Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla wsi Ochodza 	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	O	O
Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	O	O
Zewidencjonowanie wszystkich zbiorników bezodpływowych na terenach gmin wraz z ich opisem technicznym oraz przeprowadzaniem kontroli częstotliwości ich opróżniania	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	O	O
Ograniczanie odpływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych poprzez wspieranie oraz kontynuację budowy płyt obornikowych i zbiorników na gnojowicę	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Promowanie i rozpowszechnianie stosowania tzw. dobrych praktyk rolniczych, które zapewniają lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, przy jednoczesnym zmniejszeniu negatywnego oddziaływania na środowisko nawozów i środków ochrony roślin	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji mieszkańcom gmin powiatu na temat jakości wody przeznaczonej do picia oraz jakości wody w kąpieliskach	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	K +	O	O
Racjonalizacja produkcji zwierzęcej, która uwzględni istniejące oraz potencjalne oddziaływanie na środowisko	B D +	B D +	B D +	B D +	O	B D +	B D +	B D +	B D +	O	B D +	B D +	O	O
CEL EKOLOGICZNY 7: Jakość powietrza														
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	B SK D + CH -	O	O
Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych, tj.: <ul style="list-style-type: none"> przebudowa drogi nr 1656P Antoniewo – Skoki, drogi nr 1580P Wapno – Damasławek, drogi nr 1698P Popowo Kościelne – Kuszewo – Jabłkowo – Rybno Wielkie, drogi nr 1689P Jabłkowo – Nowiny, drogi nr 1601P droga woj. 196 – Kaliszany – Kaliszanki, drogi nr 1611P Jankowo – Ochodza – Sarbia, drogi nr 1580P Damasławek – Dąbrowa, drogi nr 1580P Głogowiniec – Wapno, drogi nr 1656P Antoniewo – Glinno – Jagniewice – Nowiny, drogi nr 1602P Kamienica – Kopaszyn – Grylewo, drogi nr 1498P Kamienica – Nowe – Bartodzieje – Wągrowiec, drogi nr 1600P Pawłowo Żońskie – Rybnowo – Gołańcz, drogi nr 1560P Gołańcz – Czerlin, drogi nr 1609P Wągrowiec – Rąbczyn – Mirkowice, drogi nr 1610P Wągrowiec – Marcinkowo – Sienno – Czekanowo, drogi nr 1652P Roszkowo – Popowo Kościelne – Ruda Kozłanka, drogi nr 1654P Skoki – Rakojady – Kakulin – Kuszewo – Jaroszewo – Kłodzin, drogi nr 1605P Kamienica – Sarbka – Żelice – Potulice – Runowo – Jakubowo, drogi nr 1559P Grabowo – Rybnowo, drogi nr 1606P Łukowo – Wiśniewo – Kołybki – Niemczyn – Sępuchowo, drogi gminnej Oleszno – Bogdanowo, drogi gminnej w Srebrnej Górze, 	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K -

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

<ul style="list-style-type: none"> przebudowa ulicy Bartodziejskiej nr 1489P w Wągrowcu, ulicy Lipowej w Wągrowcu nr 1626P, ulicy Górniczej nr 1590P w Wapnie, odnowa nawierzchni drogi nr 1606P Łukowo – Gruntowice, drogi Nr 1556P Czesławice – Buszewo, drogi Nr 1651P Roszkowo – Łosiniec, drogi Nr 1562P Łekno – Rąbczyn, drogi Nr 1600P Krzyżanki – Gołańcz, drogi nr 1555P Chojna – Potulin, drogi nr 1653P Skoki – Rościno – Lechlin – Roszkowo, drogi nr 1555P Chojna – Potulin, drogi nr 1653P Skoki – Rościno – Lechlin – Roszkowo, drogi nr 1590P Smuszewo – granica gm. Wapno, drogi nr 1594P Niemczyn – Koziesko, drogi nr 1697P Popowo Kościelne – Nieświatowice – Miostawice, drogi nr 1562P Łekno – Rąbczyn, drogi nr 2032P Przysieka – droga wojewódzka, drogi nr 2034P Skoki – Potrzebno, powierzchniowe utwardzenie drogi nr 1571P ulica Polna w Gołańczy, drogi nr 1490P Rudnicze – Żelice, drogi nr 1558P Panigródz – droga wojewódzka 241, drogi nr 1595P Międzyłesie – Dąbrowa, drogi nr 1603P, 1591P Łekno – Turza – Piotrkowice, drogi nr 1654P Skoki – Jaroszewo – Kłodzin, budowa drogi gminnej nr 1563P Laskownica Wielka – Laskownica Mała, drogi gminnej w Czerlinie, drogi gminnej Rybowo – Oporzyn, przebudowa ciągów komunikacyjnych na osiedlu Libelta w Gołańczy, budowa nawierzchni asfaltowej na drogach gminnych nr 220526 Budziejewko Nieświatowice (2250mb), nr 220526 Podlesie Kościelne – Budziejewo (1875mb), nr 220537 Podlesie Wysokie – Łosiniec (3025mb) 	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K D -	B SK D + K D -	B SK D + K -	B SK D + K -
Rozwój systemu ścieżek rowerowych, wodnych i pieszych w powiecie	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Modernizacja kotłowni zlokalizowanych w gminach, w celu dostosowania ich funkcjonowania do wymogów ochrony środowiska, tj.: <ul style="list-style-type: none"> Modernizacja kotłowni oraz instalacji ciepłowniczej w DPS w Srebrnej Górze 	B D +	B D + CH -	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D + CH -	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni ulic	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnymi źródłami energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł), tj. : <ul style="list-style-type: none"> Budowa solarnego systemu c.w.u. (zastosowanie kolektorów próżniowych w DPS Srebrnej Górze) 	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D + K -	B D +	B D +

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz korzystania ze środków transportu publicznego	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +
Systematyczna kontrola zakładów przemysłowych, zwłaszcza zakładów wymienianych w monitoringu WIOŚ w Poznaniu, jako szczególnie uciążliwych dla środowiska	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +
Modernizacja układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni, w tym wprowadzanie nowoczesnych technik spalania	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT)	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Wzmocnienie i prowadzenie systemu monitoringu powietrza	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
CEL EKOLOGICZNY 8: Gospodarka odpadami														
Opracowanie dokumentu „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Wągrowieckiego do roku 2032” oraz realizacja założeń programu	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +
Systematyczne informowanie mieszkańców o zasadach funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz o metodach, które pomagają eliminować wytwarzane odpady	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P K +	P K +
Objęcie umowami na odbiór zmieszanych odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gmin	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	P K +	P K +

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Prowadzenie ciągłej kontroli wyposażenia nieruchomości w pojemniki do zbiórki zmieszanych odpadów komunalnych	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Organizacja akcji edukacyjnych związanych z segregacją odpadów	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z eksploatacją składowisk, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa, tj.: • Rekultywacja składowiska odpadów w Gołańczy	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	P D +	P D +
Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	P D +	P D +
Kontrolowanie stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Systematyczna kontrola przedsiębiorstw w zakresie zgodności wytwarzanych odpadów z wydanymi decyzjami	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	O
Organizacja akcji edukacyjnych w zakresie nowoczesnych metod zagospodarowania odpadów dla mieszkańców powiatu oraz małych i średnich podmiotów gospodarczych	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Współpraca z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	P K +	O	O
Wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	O	O

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Opracowanie programów rozwoju selektywnego zbierania odpadów komunalnych na poziomie gminnym/międzygminnym w ramach planów gospodarki odpadami	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	O	O
Rozwój selektywnego zbierania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	P D +	P D +
Rozwój selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	B ST +	P D +	P D +
Rozwój selektywnego zbierania odpadów biodegradowalnych ze strumienia odpadów komunalnych, tj.: <ul style="list-style-type: none"> Określenie zasad zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, Zakup odpowiedniego sprzętu (pojemniki, worki) w celu utworzenia systemu zbierania odpadów ulegających biodegradacji, Organizacja systemu transportu selektywnie gromadzonych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji 	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Rozwój selektywnego zbierania odpadów budowlanych ze strumienia odpadów komunalnych, tj.: <ul style="list-style-type: none"> Określenie zasad zbiórki odpadów budowlanych oraz stworzenie możliwości ich zagospodarowania 	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Rozbudowa systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Stworzenie systemu gospodarowania odpadami uwzględniającego wszystkie niezbędne elementy gospodarki dostosowane do warunków lokalnych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +
Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowe Toniszewo – Kopaszyn na terenie międzygminnego składowiska odpadów komunalnych w rejonie miejscowości Kopaszyn – Nowe oraz gospodarowanie odpadami w oparciu o ponadgminny zakłady zagospodarowania odpadów	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	B SK D + K -	P ST + K -	P ST + K -

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania oraz odzyskiwanie energii elektrycznej i/lub ciepłej w procesie pozyskiwania biogazu z kwater składowania odpadów	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +
CEL EKOLOGICZNY 9: Hałas														
Zwiększenie izolacyjności budynków (np. poprzez wymianę okien) gdzie inne sposoby ograniczania hałasu nie dają skutecznych rezultatów	O	B SK ST +	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	B SK ST +	B SK ST +
Modernizacja i przebudowa dróg i ulic, w wyniku eksploatacji których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -	B SK ST + K -
Dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu	P D +	B SK ST +	O	O	O	P D +	O	O	O	O	O	O	B SK ST +	B SK ST +
Wprowadzenie do mpzp zapisów sprzyjających ograniczeniu zagrożenia hałasem (rozgraniczenie terenów o różnicowanej funkcji)	P D +	P D +	P D +	O	O	P D +	O	O	O	O	O	O	P D +	P D +
Wspieranie inwestycji ograniczających negatywny wpływ hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu (budowa ekranów akustycznych, tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz izolacji budynków)	P D +	P D +	P D +	O	O	P D +	O	O	O	O	O	O	P D +	P D +
Systematyczna kontrola zakładów pod względem stosowania obudów dźwiękochłonnych, ekranów oraz tłumików akustycznych, stosowania maszyn i urządzeń o obniżonej emisji hałasu w przypadku przekroczeń tej emisji	P K +	P K +	P K +	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego powiatu ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu	P ST +	P ST +	P ST +	O	O	O	O	O	O	O	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Monitorowanie natężenia ruchu i poziomu hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych	P D +	B SK ST +	P D +	O	O	P D +	O	O	O	O	O	O	B SK ST +	B SK ST +
Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji hałasu przez podmioty korzystające ze środowiska	P Ś +	B Ś +	P Ś +	O	O	P Ś +	O	O	O	O	O	O	P Ś +	P Ś +
CEL EKOLOGICZNY 10: Pola elektromagnetyczne														
Wprowadzenie do mpzp zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi (w tym zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne z uwzględnieniem walorów krajobrazowych)	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	O
Identyfikacja oraz systematyczna kontrola zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P ST +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie rejestru terenów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w środowisku	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P ST +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Podnoszenie świadomości społeczeństwa o źródłach i stopniu oddziaływania pól elektromagnetycznych	P CH +	B CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	P CH +	O	O
CEL EKOLOGICZNY 11: Poważne awarie														
Bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Informowanie i ostrzeganie mieszkańców o zagrożeniach	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +
Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych poprzez szkolenia dla administracji samorządowej i podmiotów gospodarczych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Wyznaczenie optymalnych tras transportu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących takie substancje	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +	B SK +
Uwzględnienie lokalizacji ZDR i ZZR w mpzp	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +	B D +
III. CEL STRATEGICZNY: DZIAŁANIA SYSTEMOWE														
CEL EKOLOGICZNY 12: Edukacja dla zrównoważonego rozwoju														
Prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju przez jednostki samorządu terytorialnego	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	O	P ST +
Współpraca samorządów wszystkich szczebli z mediami regionalnymi i lokalnymi w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Zakup sprzętu edukacyjnego dla szkół i przedszkoli	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P ST +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Udział przedstawicieli administracji publicznej szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku	P ST +	B ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 - 2018**

Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P ST +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Egzekwowanie obowiązków w zakresie ochrony środowiska dla podmiotów prowadzących instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Egzekwowanie przestrzegania przepisów ochrony środowiska i nadzór nad działalnością podmiotów gospodarczych zajmujących się zbieraniem, transportem, odzyskiem oraz unieszkodliwianiem odpadów na terenie gmin powiatu	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P ST +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	P Ś +	O	O
Objęcie dokumentów polityk/strategii/programów/planów sektorowych (zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku) strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +	P D +
Popularyzacja szkoleń w zakresie metodologii wykonywania i oceniania prognoz skutków oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +
Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań przepisów ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wyników monitoringu środowiska w szczególności w zakresie powietrza, hałasu i wód) oraz identyfikacja konfliktów środowiskowych i przestrzennych oraz sposobów zarządzania nimi	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +	P ST +

Przeprowadzona analiza jednoznacznie wskazuje, iż zadania planowane w ramach realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” będą w większości przypadków pozytywnie wpływały na stan środowiska w powiecie. Działania charakteryzujące się znaczącym oddziaływaniem na środowisko to przede wszystkim inwestycje, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, tj. budowa oraz rozbudowa inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna itd.), budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją, realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami oraz inwestycji związanych z budową i modernizacją źródeł ciepła i energii. Na etapie dalszej eksploatacji negatywne oddziaływania na środowisko mogą wystąpić w przypadku użytkowania ciągów komunikacyjnych. Jednak większa część zaplanowanych do realizacji zadań zapisanych w projekcie na etapie ich późniejszej eksploatacji winna wpłynąć w sposób pozytywny na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010r. Nr 213, poz. 1397) określa rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz przypadki, w których zmiany dokonywane w obiektach są kwalifikowane, jako ww. przedsięwzięcia. W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w przypadkach określonych w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, sporządza się raport o oddziaływaniu na środowisko. Raporty oddziaływania na środowisko dotyczące poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania alternatywne. Wymienione w tabeli 2 działania wynikają w większości z konieczności spełniania zarówno krajowych wymagań prawnych, jak i wymagań międzynarodowych.

7. MOŻLIWOŚĆ TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” nie zawiera ustaleń mogących skutkować transgranicznym oddziaływaniem na środowisko. Skala przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji ma charakter regionalny, a ewentualne negatywne oddziaływanie będzie miało zasięg lokalny. Brak wpływu przewidzianych programem postanowień i założeń na możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko związany jest również z małym potencjalnym zasięgiem oddziaływania przy realizacji zadań programu (ze względu na to, że program obejmuje obszar Powiatu Wągrowieckiego możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko są znikome). Na etapie sporządzania niniejszej prognozy stwierdzono, że realizacja założeń Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, które może oddziaływać na inne państwa.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM NA OBSZARY CHRONIONE ORAZ OBSZARY NATURA 2000

Analizując aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Wągrowieckiego, można stwierdzić, iż w aspekcie oddziaływania na środowisko, nie jest on w pełni zadowalający. Negatywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska mogą mieć w szczególności: niedostatecznie rozwinięta sieć wodociągowa oraz kanalizacyjna, system odbioru odpadów komunalnych, który nie obejmuje całej społeczności powiatu, zanieczyszczenia obszarowe, których źródłem jest rolnictwo (stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin), odprowadzanie ścieków do rowów z gospodarstw nie posiadających zbiorników bezodpływowych oraz tworzące się dzikie składowiska odpadów na obszarze gmin Powiatu Wągrowieckiego.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest wiele miejsc o unikalnych walorach przyrodniczych a tym samym wiele form ochrony przyrody i krajobrazu. Na terenie powiatu aktualnie ustanowiony jest jeden rezerwat przyrody Dębina oraz dawniej projektowany rezerwat częściowy „Jeziora Bracholińskie”, będący rezerwatem faunistycznym. Dodatkowo w granicach Powiatu Wągrowieckiego utworzono dwa obszary chronionego krajobrazu, tj. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko – Wągrowiecka oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci. Ponadto na terenie powiatu ustanowiono także 75 pomników przyrody oraz 22 obiekty o statusie użytku ekologicznego. W granicach powiatu znajduje się także Park Krajobrazowy „Puszcza Zielonka” wraz z otuliną. Cenne obszary analizowanego terenu zostały także objęte Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000. Zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu na terenie Powiatu Wągrowieckiego ustanowiono jeden obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) pod nazwą „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego” (kod obszaru: PLB30001) oraz jeden obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO) pod nazwą „Dolina Noteci” (kod obszaru: PLH300004). Ponadto w granicach powiatu znajduje się projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk „Jeziora Kaliszańskie” (kod obszaru: PLH300044), który zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) jest obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty. W granicach powiatu wągrowieckiego znajdują się także trzy obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji, a są to: „Jeziora koło Wągrowca (Rgielskie, Bracholińskie, Łękniewskie)”, „Jeziora Kaliszańskie” oraz „Stawy w Łukowie oraz Jeziora Czeszewskie”. Obszary te zostały wyznaczone w przygotowanym na zlecenie Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego opracowaniu pn. „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego”.

Projekt Programu ochrony środowiska jest dokumentem, który zawiera zestaw zadań, mających docelowo poprawić środowisko przyrodnicze powiatu. Poszczególne cele, kierunki działań i zadania zostały dobrane w ten sposób, aby w sposób optymalny (w danych realiach ekonomicznych, prawnych i organizacyjnych) chronić interes środowiska. Jednak część wyznaczonych w Programie zadań może na etapie budowy (częściej) lub eksploatacji (rzadziej) oddziaływać mniej lub bardziej negatywnie na pewne komponenty środowiska. Inne zadania mogą charakteryzować się dualnym charakterem oddziaływania: pozytywnym na jeden element, a negatywnym na drugi. Do przedsięwzięć mogących negatywnie wpływać na unikalne walory przyrodnicze przede wszystkim na etapie budowy należy: budowa oraz rozbudowa inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna itd.), budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją, realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami oraz inwestycji związanych z budową i modernizacją źródeł ciepła i energii. Na etapie dalszej eksploatacji negatywne oddziaływania na środowisko mogą wystąpić w przypadku użytkowania ciągów komunikacyjnych. Negatywne oddziaływanie można ograniczyć do racjonalnego poziomu w wyniku dobrego wyboru lokalizacji danej inwestycji, ponieważ skala wywołanych przez nie przekształceń środowiska będzie zależeć w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Zapobieganie negatywnemu wpływowi na środowisko planowanych inwestycji powinno odbywać się zawsze już na etapie planowania danego przedsięwzięcia. Ograniczanie wpływu jest tak samo istotne na etapie realizacji celu (zabiegi minimalizujące na etapie budowy, modernizacji), jak i w trakcie eksploatacji inwestycji (np. użytkowania drogi). Opracowanie prawidłowego projektu, który uwzględniłby potrzeby ochrony środowiska oraz zasady zrównoważonego rozwoju, zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli w znacznym stopniu ograniczyć negatywne oddziaływania. Niektóre z zaplanowanych działań mogą być realizowane na obszarach chronionych w powiecie. Należy wtedy podejmować konkretne kroki w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko, tj. zmiana lokalizacji danej inwestycji, podjęcie działań kompensacyjnych czy w rezultacie rezygnację z realizacji inwestycji. Najmniej korzystna jest rezygnacja z realizacji inwestycji i jest to wariant ostateczny.

Poniżej przedstawiono ogólne zasady i kierunki, jakie powinny być przyjęte podczas realizacji zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska w celu zapobiegania, ograniczenia lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko. Ogólne zasady i kierunki uwzględniają etap planowania, lokalizacji oraz projektowania danej inwestycji, jej wykonania, a także późniejszego eksploataowania.

ETAP I. Planowanie, lokalizowanie i projektowanie inwestycji:

- ✓ planując realizację danej inwestycji, należy uwzględnić zapisy dokumentów opracowanych w ramach planowania rozwoju Powiatu Wągrowieckiego (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, Strategia Rozwoju i inne, które zostaną przyjęte),

- ✓ negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko należy ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór najmniej konfliktowych lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań,
- ✓ lokalizacja realizacji inwestycji zapisanych w projekcie winna uwzględniać szlaki migracyjne zwierząt oraz występowanie zagrożonych i cennych gatunków fauny. Ważne jest także utrzymanie głównych korytarzy ekologicznych,
- ✓ lokalizacja winna także do minimum ograniczać konieczność przekształcania powierzchni ziemi oraz degradacji krajobrazu,
- ✓ należy zaprojektować budowę przejść dla zwierząt nad i pod drogami oraz przepławek na ciekach,
- ✓ chcąc ograniczyć negatywne oddziaływanie ciągów komunikacyjnych jako źródła emisji hałasu i spalin należy w projekcie uwzględnić możliwość budowy ekranów akustycznych oraz takie rozwiązania, które poprawią płynność ruchu (np. wydzielenie pasa awaryjnego, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych),
- ✓ należy także podejmować następujące działania organizacyjne, tj.: zapewnić wysoki poziom przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć wyznaczonych w Programie, angażować w proces oceny oddziaływania na środowisko jak najszersze grono społeczeństwa (włączając w proces służby ochrony przyrody, organizacje społeczne oraz grupy eksperckie), prowadzenie konsultacji społecznych na możliwie najwcześniejszym etapie planowania,
- ✓ dla inwestycji, która dotyczy przebudowy istniejącego już obiektu należy wziąć pod uwagę zminimalizowanie negatywnych oddziaływań zidentyfikowanych podczas dotychczasowej eksploatacji.

ETAP II. Realizacja inwestycji:

- ✓ prace budowlane winny być prowadzone z odpowiednim natężeniem oraz z zachowaniem wszelkich zasad, zarówno BHP, przeciwpożarowych, jak i ochrony terenu,
- ✓ pracownicy realizujący daną inwestycję powinni być przeszkoleni pod kątem przepisów BHP oraz przestrzegania wymogów ochrony środowiska podczas wykonywania prac,
- ✓ należy ograniczyć teren zajęty pod inwestycję (łącznie z zapleczem i bazą budowy) do koniecznego minimum,
- ✓ prawidłowe zabezpieczenie i użytkowanie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w pobliżu ekosystemów szczególnie wrażliwych na zmiany warunków siedliskowych,
- ✓ w celu ograniczenia przenikania zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego, zaplecze budowy powinno być zabezpieczone. Oleje, smary, paliwa, itp. będą przechowywane w szczelnych zbiornikach zamkniętych. Planując organizację placu budowy należy przewidzieć selektywne gromadzenie odpadów z podziałem na składniki mające charakter surowcowy,

- ✓ stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, uwzględniających wymogi najlepszej dostępnej techniki oraz zasad dobrej praktyki i rzetelnej wiedzy technicznej i naukowej.
- ✓ należy dostosować terminy prac budowlanych do terminów rozrodu zwierząt,
- ✓ stosowanie materiałów i elementów architektonicznych minimalizujących ten wpływ na krajobraz (np. dobór kolorystyki, zieleni, itp.),
- ✓ należy zabezpieczyć drzewa przed możliwością uszkodzenia ich korzeni i pni,
- ✓ zebranie warstwy humusowej i przechowanie w taki sposób, który umożliwi późniejsze jej wykorzystanie,
- ✓ w miarę możliwości, dbanie o nienaruszenie stosunków wodnych,
- ✓ umożliwienie migracji zwierząt podczas trwania prac.

ETAP III. Eksploatacja inwestycji:

- ✓ w celu zapewnienia bezpiecznej dla środowiska eksploatacji poszczególnych technologii powinny one mieć precyzyjne instrukcje eksploatacji (ze szczególnym uwzględnieniem aspektów środowiskowych), której przestrzeganie będzie gwarantowało minimalizację wpływu obiektu na środowisko,
- ✓ wszystkie urządzenia i maszyny wykonane powinny być zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami,
- ✓ zaprojektowanie przechwytywania wszystkich rodzajów powstających ścieków (sanitarnych, technologicznych, ścieków z dróg i placów) i kierowanie ich do oczyszczalni ścieków.
- ✓ należy stosować urządzenia i materiały atestowane oraz opracować szczegółowe instrukcje postępowania na wypadek wystąpienia awarii,
- ✓ przestrzegać przepisów BHP oraz ppoż.,
- ✓ prowadzić szkolenia obsługi zakładu w zakresie ich obowiązków, a także procedur bezpieczeństwa.
- ✓ serwisować maszyny i urządzenia zgodnie z wymaganiami producentów,
- ✓ wykonywać napraw i prac konserwatorskich urządzeń i maszyn przez wyspecjalizowane firmy lub odpowiednio przeszkolonych pracowników,
- ✓ dokonywać zamian uszkodzonych i nie działających urządzeń na sprawne,
- ✓ utrzymywać sprawne instalacje przeciwpożarowe w należyłym stanie,
- ✓ minimalizować emisję hałasu poprzez: stosowanie obudów maszyn lub ich części osłonami akustycznymi; stosowanie elementów amortyzujących, np. elastycznych podkładek; stosowanie najwyższej jakości tłumików w maszynach; systematyczne kontrole sprzętu, jego konserwację i bezzwłoczne dokonywanie napraw usterek; racjonalne i efektywne wykorzystanie czasu pracy urządzeń; zapewnienie odpowiedniej strefy buforowej wokół zakładów z gęstą zabudową drzew; skoordynowanie godzin eksploatacji urządzeń o wysokim poziomie hałasu ze sposobem wykorzystania przyległych terenów; unikanie sprzętu o wysokim poziomie hałasu.
- ✓ Należy wdrożyć konieczny monitoring wpływu inwestycji na środowisko.

ETAP IV. Likwidacja inwestycji:

Działania są analogiczne jak w przypadku realizacji inwestycji.

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt. Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewiduje się przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko dla tych typów przedsięwzięć, w przypadku których stwierdzono prawdopodobieństwo negatywnego oddziaływania na środowisko, tj.:

Inwestycje w zakresie budowy i modernizacji dróg:

Podstawowym sposobem minimalizacji negatywnych oddziaływań na środowisko powinno być poszukiwanie optymalnego przebiegu dróg. Wśród innych sposobów ograniczania zagrożeń wymienić można:

- ✓ dostosowanie terminu robót do terminów rozrodu zwierząt,
- ✓ stosowanie ekranów akustycznych i/lub zieleni osłonowej,
- ✓ należyte zabezpieczenie sprzętu budowlanego, tak by uniknąć zanieczyszczenia środowiska oraz nadmiernego hałasu,
- ✓ ograniczenie do minimum sfery bezpośredniej ingerencji,
- ✓ rekultywacja terenu w miejscach poboru kruszyw z wykorzystaniem zabezpieczonej w czasie prac wierzchniej warstwy gleby,
- ✓ stosowanie hydrotechnicznych działań zabezpieczających, w tym np. przepompowywanie wody w miejscach przerwania naturalnych połączeń,
- ✓ budowa przejść dla zwierząt nad i pod drogami,
- ✓ w przypadku emisji spalin zabezpieczeniem jest zieleń izolacyjna, działająca jako naturalna bariera biogeochemiczna, przeciwdziałająca rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń. Substancje, które nie zdołają przedostać się poza osłony – opadają na jezdnię, stąd konieczność uszczelnionego systemu odprowadzania ścieków (najlepiej systemy zamknięte, zapobiegające rozbryzgom),
- ✓ swoistym zabezpieczeniem jest stosowanie odpowiednio dobranych roślin. Dla złagodzenia skutków koncentracji zanieczyszczeń zalecane są zabiegi podnoszące pH gleby i zawartości materii organicznej,
- ✓ stosowanie materiałów budowlanych i elementów architektonicznych minimalizujących negatywny wpływ na krajobraz, w tym np. poprzez stosowanie ogrodzeń drewnianych zamiast betonowych, dostosowanie kolorystyki; maskowanie zielenią elementów dysharmonijnych,
- ✓ poprawa stanu nawierzchni drogi, a także poprawa płynności ruchu uzyskana poprzez takie zabiegi, jak: poszerzenie drogi, wydzielenie pasa awaryjnego, wydzielenie pasów do skrętu w rejonie skrzyżowań, budowa zatok w rejonie przystanków komunikacji, budowa przestrzeni parkingowych,

Inwestycje w zakresie budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków:

Sposoby minimalizacji negatywnych oddziaływań na środowisko mogą obejmować:

- ✓ lokalizowanie inwestycji i wybór technologii budowy ograniczającej do minimum konieczność przekształcania powierzchni ziemi i degradację krajobrazu,

- ✓ stosowanie rozwiązań technologicznych gwarantujących odpowiedni stopień oczyszczenia ścieków, w tym także na wypadek awarii.

Inwestycje w zakresie gospodarki odpadami:

Dla ograniczenia wpływu obiektów gospodarki odpadami zaleca się stosowanie następujących zasad:

- ✓ projektowanie instalacji z uwzględnieniem dostępnych i ekonomicznie uzasadnionych metod ograniczania wpływu na środowisko (hermetyzacja obiektów, uszczelnienie podłoża, system podciśnieniowy dla ograniczenia odorów, filtry biologiczne powietrza, itp.),
- ✓ transport odpadów będzie prowadzony zgodnie z wymogami przepisów ADR (dla odpadów niebezpiecznych) i obowiązującymi przepisami prawa w zakresie transportu odpadów,
- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu obiektów gospodarowania odpadami na środowisko gruntowo – wodne należy realizować poprzez: zaprojektowanie sieci dróg wewnętrznych obiektów o nawierzchni utwardzonej i skanalizowanej z odprowadzeniem wód opadowych; formowanie terenów ze spadkiem od 1 do 2% w kierunku ujęć odwadniających; zbieranie i oczyszczanie wszystkich wytwarzanych ścieków; zapobieganie spływom wód zanieczyszczonych na grunty przyległe do szczelnych placów przez zabudowę krawężników lub innych barier bezpieczeństwa; szybkie zadarnianie i obsadzenie krzewami wolnych powierzchni – trwale zatrzymuje zawiesiny unoszone w spływach, a także dużą część organizmów chorobotwórczych,
- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu procesów związanych z przetwarzaniem odpadów na powietrze, w tym odory, należy realizować poprzez następujące działania: unikanie, ilekroć jest to możliwe, mieszania odpadów w okresach suchych; dostawy odpadów o wysokim potencjale odorotwórczym powinny być rozładowywane bezpośrednio po ich dostarczeniu; harmonogramy zbierania i wywozu odpadów winny zostać dostosowane do czasu ich powstawania np. odpady zielone powinny być zbierane na początku tygodnia, ponieważ trawniki są koszone najczęściej w weekend. Będą one mniej zagnięte niż w przypadku zbierania ich pod koniec tygodnia; unikanie przeciążenia poszczególnych elementów zakładów; należy unikać zlepiania materiału w trakcie transportu jak i dłuższego przechowywania materiałów (świeże odpady biodegradowalne); operacje technologiczne, którym towarzyszy intensywny zapach takie, jak przerzucanie lub przesiewanie nie powinny być jednocześnie wykonywane; w obiektach służących przetwarzaniu odpadów należy zapewnić odciągi miejscowe wentylacji i skierowanie zanieczyszczonego powietrza do filtrów biologicznych; jeśli wymienione środki okażą się niewystarczające (zwłaszcza w przy dużych zdolnościach przerobowych instalacji) należy wziąć pod uwagę kontrolowane ujmowanie gazów i ich dezodoryzację w biofiltrach lub płuczkach biologicznych. Można to osiągnąć przez zastosowanie pełnej lub częściowej osłony najbardziej odorotwórczych operacji technologicznych (wyładunek, obróbka, przygotowanie materiałów do kompostowania); potencjalne skargi na wydzielanie odorów będą rejestrowane i korelowane z warunkami pogodowymi oraz rodzajem materiału organicznego.

- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu obiektów gospodarowania odpadami na klimat akustyczny należy realizować poprzez: obudowę maszyn lub ich części osłonami akustycznymi; stosowanie elementów amortyzujących, p. elastycznych podkładek; stosowanie najwyższej jakości tłumików w maszynach; systematyczne kontrole sprzętu, jego konserwację i bezzwłoczne dokonywanie napraw usterek; racjonalne i efektywne wykorzystanie czasu pracy urządzeń; ograniczenie do niezbędnego minimum ruchu pojazdów z i do instalacji; zapewnienie odpowiedniej strefy buforowej wokół obiektów z gęstą zabudową drzew i krzewów; skoordynowanie godzin eksploatacji urządzeń o wysokim poziomie hałasu ze sposobem wykorzystania przyległych terenów; unikanie sprzętu o wysokim poziomie hałasu.
- ✓ ograniczenie negatywnego wpływu procesów związanych z przetwarzaniem odpadów na świat roślinny i zwierzęcy będzie ograniczony do minimum w związku z: funkcjonowaniem ogrodzeń wokół terenu przeznaczonego na cele gospodarki odpadowej uniemożliwiających dostęp zwierzyny; funkcjonowanie pasa zieleni izolacyjnej; minimalizacją i eliminacją emisji biogazu do środowiska zawierającego metan.

Inwestycje w zakresie kanalizacji, wodociągów oraz systemów ciepłych:

Rekomendowane działania minimalizujące wpływ na środowisko obejmują:

- ✓ zabezpieczenia techniczne sprzętu i placu budowy,
- ✓ stosowanie technologii podwójnych zabezpieczeń w miejscach szczególnie narażonych na awarię sieci przesyłu,
- ✓ zabezpieczenie techniczne sprzętu,
- ✓ dostosowanie terminu robót do terminów rozrodu zwierząt,
- ✓ ograniczenie do minimum sfery bezpośredniej ingerencji,
- ✓ rekultywacja terenu w miejscach składowania niewykorzystanego surowca ziemnego z wykorzystaniem zabezpieczonej w czasie prac wierzchniej warstwy gleby,
- ✓ stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących zaburzania stosunków wodnych,
- ✓ stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących zaburzania funkcjonowania połączeń przyrodniczych, np. odpowiednia izolacja podziemnych sieci przesyłu ciepła, ograniczająca wzrost temperatury gruntu,
- ✓ maskowanie zielenią naziemnych elementów sieci dysharmonijnych dla krajobrazu.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE

Większość zaproponowanych w projekcie działań wpłynie w sposób pozytywny na poprawę środowiska przyrodniczego, stąd nie ma konieczności rozważania rozwiązań alternatywnych do zadań zaproponowanych w dokumencie. Realizacja wytyczonych działań w Programie przyczyni się w znacznym stopniu do ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko ze strony niedostatecznie rozbudowanej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz niedostosowanych oczyszczalni ścieków. Poprawi

warunki termomodernizacyjne budynków co wpłynie na zmniejszenie zużycia energii, a tym samym na poprawę powietrza atmosferycznego. W latach 2011-2018 na terenie powiatu planuje się realizację wielu inwestycji, które wpłyną na poprawę komponentów środowiska przyrodniczego. Świadczy to o chęci władz Powiatu Wągrowieckiego i poszczególnych gmin do wprowadzania zmian prowadzących do ogólnej poprawy środowiska.

Wyznaczone cele w Programie są spójne z dokumentami na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz wojewódzkim i zawierają pełen zakres informacji w zakresie aktualnego stanu środowiska naturalnego w powiecie, przedziały czasowe wykonania poszczególnych inwestycji, oraz nakłady finansowe i sposób ich finansowania, dlatego zrezygnowano z przedstawienia rozwiązań alternatywnych do zaproponowanych zadań.

10. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Realizacja zadań zaplanowanych w projekcie „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018” wymaga określonych zasad oceny i monitorowania efektów jego realizacji. Monitorowanie wymaga szybkiego reagowania w przypadku pojawienia się jakichkolwiek rozbieżności pomiędzy planowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym. W ramach każdego celu zapisanego w Programie zaproponowano wskaźniki jakościowe oraz ilościowe, które pozwolą w dokładny sposób określić realizację danego zadania. Ocena realizacji Programu na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

Podstawą dobrego systemu oceny realizacji programu jest odpowiedni system sprawozdawczości oparty na miernikach (wskaźnikach) ekonomicznych, stanu środowiska i zmianach presji na środowisko, a także na wskaźniku świadomości społecznej. Proponuje się zatem następujące wskaźniki (mierniki):

- mierniki ekonomiczne - związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne,
- mierniki ekologiczne - określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji,
- społeczne (świadomości społecznej) - są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w powiecie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji. Wskaźniki zaproponowane dla oceny realizacji celów i działań zapisanych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011 -2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015 – 2018” przedstawiono w tabeli 3.

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

Tabela 3.

Wskaźniki proponowane do oceny powiatowego programu ochrony środowiska

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy (2009r.)	Rok			
			2011	2012	2013	2014
CEL EKOLOGICZNY 1: Ochrona przyrody						
1.	Użytki rolne ogółem [%]	69,31				
	Grunty orne	60,12				
	Łąki	9,19				
2.	Całkowita powierzchnia obszarów prawnie chronionych [ha]	14.714,9				
3.	Parki Krajobrazowe [szt.]	1				
4.	Rezerваты przyrody [szt.]	2 w tym jeden dawniej projektowany faunistyczny				
5.	Użytki ekologiczne [szt.]	22				
6.	Pomniki przyrody [szt.]	76				
7.	Obszary chronionego krajobrazu [szt.]	2				
8.	Stanowiska dokumentacyjne [szt.]	-				
9.	Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe [szt.]	-				
10.	Obszary Natura 2000 [szt.]	3 obszary w tym jeden projektowany				
11.	Tereny zielone [ha]	117,80				
	Parki spacerowo - wypoczynkowe	24,40				
	Cmentarze	44,20				
	Zieleńce i zieleń uliczna	31,60				
	Tereny zieleni osiedlowej	17,60				
12.	Nasadzenia [szt.]	1.040,0				
	Drzewa [szt.]	560				
	Krzewy [szt.]	480				
CEL EKOLOGICZNY 2: Ochrona i zrównoważony rozwój lasów						
1.	Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	20.160,9				
	Lasy ogółem [ha]	19.697,1				
	Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa [ha]	17.941,8				
	Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzaniu Lasów Państwowych [ha]	17.728,5				
	Grunty leśne prywatne	2.072,0				
2.	Lesistość [%]	18,92				
3.	Liczba zarejestrowanych pożarów [szt.]	b.d.				
4.	Zalesienia [ha]	6,1				
CEL EKOLOGICZNY 3: Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi						
1.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [tys. m³]	16.324,0				
	Przemysł	51,0				
	Rolnictwo i leśnictwo	13.639,0				
	Eksploatacja sieci wodociągowej	2.635,0				
	Gospodarstwa domowe	2.307,6				
2.	Regulacja rzek [km]	b.d.				
3.	Ochrona gruntów przed powodzią [ha]	b.d.				
4.	Budowa /remont jazów [kpl]	b.d.				

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

5.	Budowa przepławek [kpl]	b.d.				
CEL EKOLOGICZNY 4: Ochrona powierzchni ziemi						
1.	Klasy bonitacyjne gleb [%]	100				
	I (gleby najlepsze)	-				
	II (gleby bardzo dobre)	-				
	III a (gleby dobre)	5				
	III b (gleby średnio dobre)	12				
	IV a (gleby średniej jakości, lepsze)	38				
	IV b (gleby średniej jakości, gorsze)	13				
	V (gleby słabe)	21				
	VI (gleby najłabsze)	10				
	VI Rz (gleby pod zalesienia)	1				
2.	Odczyn gleb użytkowanych rolniczo [%]	100				
	Bardzo kwaśny, kwaśny i lekko kwaśny	70				
	Obojętny	24				
	Zasadowy	6				
3.	Potrzeba wapnowania	100				
	Konieczne, potrzebne i wskazane	26				
	Ograniczone	22				
	Zbędne	52				
4.	Powierzchnia zrekultywowanych terenów uznanych za zdegradowane zgodnie z rejestrem gruntów podlegających rekultywacji [ha]	b.d.				
CEL EKOLOGICZNY 5: Gospodarowanie zasobami geologicznymi						
1.	Grunty zdewastowane i zdegradowane, w tym w wyniku wydobywania kopalin [ha]	b.d.				
2.	Ekspluatowane złoża surowców naturalnych [szt.]	2				
CEL EKOLOGICZNY 6: Jakość wód						
1.	Wodociągi:	-				
	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	972,3				
	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	9.996				
	Woda dostarczana gospodarstwom domowym [dm ³]	2.307,6				
	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	64.884				
2.	Kanalizacja:	-				
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	189,7				
	Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	4.264				
	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	38.648				
3.	Komunalne oczyszczalnie ścieków [szt.]	14				
4.	Równoważna liczba mieszkańców [RLM]	67.013				
5.	Ścieki oczyszczane w komunalnych oczyszczalniach ścieków [tys. m ³]	1.470,1				
	Odprowadzanie ogółem	1.470,1				
	Oczyszczane razem	1.278				
	Oczyszczane biologicznie	478,0				
	Oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	871				
6.	Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków (wg projektu) [m ³ /dobę]	-				

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

	Oczyszczalnie biologiczne [m³/dobę]	2.263				
	Oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów [m³/dobę]	8.320				
7.	Ładunki zanieczyszczeń ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]:	-				
	BZT ₅	9.604				
	ChZT	83.510				
	Zawiesina	13.406				
	Azot Ogólny	14.811				
	Fosfor ogólny	527				
8.	Ładunki zanieczyszczeń ściekach przemysłowych odprowadzanych do wód lub do ziemi [kg/rok]	-				
	BZT ₅	41				
	ChZT	76				
	Zawiesina	77				
	Suma jonów chlorków i siarczanów	220				
9.	Osady wytworzone [Mg]	515				
	Osady wykorzystane w rolnictwie [Mg]	392				
	Składowane razem [Mg]	121				
10.	Stan jakości wód powierzchniowych podziemnych	n.d.				
11.	Stan jakości wód powierzchniowych rzecznych	Stan ekologiczny umiarkowany i słaby				
12.	Stan jakości wód powierzchniowych jeziornych	Stan ekologiczny umiarkowany				
CEL EKOLOGICZNY 7: Jakość powietrza						
1.	Emisja zanieczyszczeń gazowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]	5.647				
	Ogółem bez CO ₂	38,0				
	CO ₂	5.609				
	CO	1,0				
	SO ₂	1,0				
	NO _x	11,0				
2.	Ocena jakości powietrza – liczba stref w powiecie wymagających programów naprawczych w zakresie ochrony powietrza	1 – strefa wielkopolska – przekroczenie poziomu docelowego i długoterminowego dla ozonu (ochrona ludzi oraz roślin) – wymagane opracowanie POP				
3.	Gospodarka komunalna – ciepłownictwo:	-				
	Kotłownie [szt.]	46				
	Długość sieci ciepłej przesyłowej [km]	12,6				
	Długość sieci ciepłej połączeń do budynków i innych obiektów [km]	11,8				
4.	Gospodarka komunalna – Gazownictwo:					
	Długość czynnej sieci gazowej ogółem [km]	102,890				
	Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej [km]	87,655				
	Czynne przyłącza do budynków	2.301				

**Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla
POWIATU WĄGROWIECKIEGO na lata 2011 – 2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018**

	mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]					
	Odbiorcy gazu	6.626				
CEL EKOLOGICZNY 8: Gospodarka odpadami						
1.	Odpady wytworzone i nagromadzone [tys. Mg /rok]	3,2				
2.	Składowiska odpadów komunalnych [szt.]	3				
3.	Odpady zmieszane [Mg]	14.317,82				
4.	Odpady zebrane w wyniku selektywnej zbiórki [Mg]	1.392,33				
	Szkło	1.030,73				
	Tworzywa sztuczne	155,94				
	Papier i tektura	205,66				
CEL EKOLOGICZNY 9: Hałas						
1.	Długość wyremontowanych dróg w km na obszarach zabudowanych	b.d.				
2.	Ilość wybudowanych zabezpieczeń przed hałasem komunikacyjnym [szt.]	b.d.				
3.	Długość wybudowanych obwodnic [km]	b.d.				
4.	Liczba przygotowanych i realizowanych programów ochrony przed hałasem	b.d.				
CEL EKOLOGICZNY 10: Pola elektromagnetyczne						
1.	Liczba miejsc dostępnych dla ludzi na których stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pól elektromagnetycznych	0				
CEL EKOLOGICZNY 11: Poważne awarie przemysłowe						
1.	Zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej [szt.]	1				
2.	Zakłady będące potencjalnym sprawcą awarii wg listy WIOŚ	1				
3.	Występowanie zdarzeń o znamionach poważnej awarii [szt.]	1				
CEL EKOLOGICZNY 12: Edukacja dla zrównoważonego rozwoju						
1.	Liczba szkoleń w zakresie wiedzy ekologicznej	b.d.				
2.	Procentowy udział kontroli stwierdzających naruszenie przepisów prawa	b.d.				
3.	Procentowy udział kontroli inwentaryzacyjnych w ogólnej ilości kontroli	b.d.				
4.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i i gospodarce wodnej [tys. zł]	11.381,1				
5.	Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	980,9				
	Gospodarka ściekowa i ochrona wód	3.669,6				
	Gospodarka odpadami	295,7				
	Ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	186,3				
	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	30,0				

Źródło: Opracowanie własne

Propozycje wskaźników monitorowania realizacji dokumentu, które zostały zaproponowane w Programie ochrony środowiska są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany, jakie następują w środowisku w wyniku jego realizacji. Monitorowanie stanu środowiska w powiecie ułatwi podejmowanie decyzji oraz wprowadzanie działań korygujących, ukierunkowanych na właściwe zarządzanie, które wpłynie na poprawę poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi integralną część opracowanej aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wągrowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2015-2018”. Została opracowana w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008, Nr 199 poz. 1227 ze zm.). Dokument ten określa sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji celów i zadań projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska.

Nie ma praktycznie możliwości i sposobów, aby szczegółowo przeanalizować w ramach niniejszej Prognozy wpływ wszystkich planowanych inwestycji na środowisko. Program uwzględnia bowiem pojedyncze przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, ponadto zadania te znajdują się w różnych stadiach przygotowania i realizacji – niektóre z nich są już w trakcie realizacji, a inne znajdują się dopiero na etapie projektowania lub planowania. Większość z nich stanowią przedsięwzięcia wymagające przeprowadzenia odrębnej oceny oddziaływania na środowisko. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (w tym także jej część – niniejsza Prognoza) nie zastępuje procedury w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć i nie zwalnia przyszłych inwestorów z obowiązku uzyskania decyzji środowiskowych (o ile są konieczne) i opracowania w ramach nich raportów oddziaływania na środowisko. Dlatego przyjęto, że Prognoza ma charakter rozpoznawczy i ostrzegawczy. Jednym z jej zadań w odniesieniu do Programu ochrony środowiska jest identyfikacja i wskazanie tych ewentualnych rodzajów planowanej aktywności, gdzie istnieje prawdopodobieństwo, że sposoby osiągania celów wyznaczonych w Programie będą powodować również negatywne skutki dla środowiska. Wskazane zostały potencjalne pola konfliktów oraz najważniejsze aspekty środowiskowe dla poszczególnych typów projektów, które będą następnie przedmiotem szczegółowej analizy w dalszych pracach nad przygotowaniem poszczególnych zadań. Wskazane zostały także elementy środowiska, których stan może ulec pogorszeniu w wyniku realizacji Programu. Z przeprowadzonej analizy w Prognozie wynika, że ze względu na rodzaj, skalę oraz zasięg przestrzenny oddziaływań szczególnie znaczące skutki środowiskowe generowane będą w wyniku wykonywania działań inwestycyjnych, tj.: budowa oraz rozbudowa inwestycji związanych z gospodarką wodno – ściekową (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna itd.), budowa i modernizacja dróg oraz infrastruktury związanej z komunikacją, realizacja inwestycji związanych z gospodarką odpadami

oraz inwestycji związanych z budową i modernizacją źródeł ciepła i energii. Analizując wpływ ww. działań na środowisko należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującym prawem realizacja przedsięwzięć, dla których wymagane jest uzyskanie decyzji środowiskowej, zawiera uwarunkowania, które gwarantują, że w sytuacji stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania, w ocenie odpowiadającej szczegółowości projektu budowlanego każdego z wymienionych zadań, wskazane zostaną szczegółowe rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie tych oddziaływań.

Dodatkowo w prognozie dokonano analizy zakresu zawartości celów i zadań przedstawionych w projekcie programu i stwierdzono, że są one zgodne z krajowymi i międzynarodowymi dokumentami, związanymi z ochroną środowiska. Ponadto cele zawarte w Programie realizują działania zawarte w „Strategii Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego” oraz „Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Wągrowieckiego na lata 2006-2015”. W projekcie Programu przeanalizowano przede wszystkim, aktualny stan środowiska przyrodniczego powiatu oraz charakterystykę najważniejszych problemów wpływających na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego. Z przeprowadzonej diagnozy środowiska wynika, że:

- jakość powietrza w powiecie jest zadowalająca, a istniejące zanieczyszczenie emitowane jest głównie przez lokalne kotłownie oraz transport drogowy,
- z dostępnych informacji wynika, że pomimo lokalizacji w Powiecie Wągrowieckim masztów telefonii komórkowej oraz linii energetycznych średniego i niskiego napięcia, natężenie pól elektromagnetycznych nie przekracza dopuszczalnych norm,
- hałas nie jest istotnym problemem na terenie powiatu, zaś hałas motoryzacyjny jest ponadnormatywny i kwalifikujący klimat akustyczny, jako uciążliwy dla ludzi, jedynie na terenach wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- wody podziemne na terenie Powiatu Wągrowieckiego były badane w latach 2004-2006. Punkty monitoringowe znajdowały się w granicach gm. Gołańcz. W analizowanych punktach monitoringu krajowego, wody podziemne charakteryzowały się III oraz V klasą jakości. W warstwie wodonośnej trzeciorzędu wody odpowiadały III klasie jakości, tj. wody zadowalającej jakości, natomiast w poziomie czwartorzędu wody utrzymywały się w klasie V, tj. wody złej jakości,
- wody powierzchniowe:
 - ✓ zgodnie z przeprowadzoną oceną jakości wód rzecznych 2009 roku wykazano, iż we wszystkich punktach pomiarowo kontrolnych jakość elementów fizykochemicznych została sklasyfikowana poniżej stanu dobrego. Ponadto w trzech punktach, tj. punkt Nielba – poniżej Wągrowca (0,2km), punkt Gołaniecka Struga – Wągrowiec (0,3km) oraz punkt Dymnica – Potulice (0,1km) jakość wskaźników biologicznych została zaliczona do II klasy. W punkcie Wełna – poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km)- III klasa elementów biologicznych, natomiast najgorsza IV klasa występuje w punkcie Wełna – oborniki (0,3km). W większości badanych punktów pomiarowych jak i w jednolitych

częściach wód powierzchniowych, stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany. Jedynie w punkcie Wełna – poniżej Jeziora Łęgowskiego (38,9km) występuje stan ekologiczny słaby, może być to spowodowane dość wysokimi stężeniami wskaźników biologicznych, tj. chlorofil „a”, który wynosił 62,4 µg/l.

- ✓ w latach 2008-2009, cztery jeziora Powiatu Wągrowieckiego były objęte systemem monitoringowym. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami monitoringowymi, bardzo dobry stan ekologiczny wykazywały wody Jeziora Kaliszańskiego, stan ekologiczny umiarkowany wykazywały jeziora Rygielskie oraz Bracholińskie. Natomiast Jezioro Budziszewskie charakteryzowało się złym stanem ekologicznym. W Jeziorze Budziszewskim w wyniku przeprowadzonych badań można zaobserwować wzrost stężeń azotu ogólnego i chlorofilu, który miał wpływ na obniżenie jakości wód i ostateczną klasyfikację stanu ekologicznego jako zły. Jeziora Rygielskie oraz Bracholińskie charakteryzowały się umiarkowanym stanem ekologicznym, a wpływ na taką klasyfikację miało stężenie chlorofilu „a”, które zostało zaliczone do III klasy wskaźnikowej.

Ponadto w dokumencie zaproponowano konkretne działania mające wpłynąć pozytywnie na otaczającą przyrodę. Przedstawione w Programie cele i zadania dotyczą okresu 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku. W odniesieniu do zaproponowanych działań przeprowadzono ocenę oddziaływań zgodnie z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku, która scharakteryzowała oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami.

Monitorowanie wdrażania programu odbywać się będzie przez Starostę Powiatu Wągrowieckiego przy stałej współpracy z Marszałkiem Województwa, Wojewodą Wielkopolskim, Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Wdrażanie Programu powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie określenia stopnia wykonania działań lub przedsięwzięć, określenia stopnia realizacji przyjętych celów, oceny rozbieżności pomiędzy przyjętym, a wykonanym programem i analizie tych rozbieżności.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Programu Ochrony Środowiska ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej.

W przypadku, gdy aktualizacja Programu Ochrony Środowiska nie zostanie wdrożona, może to prowadzić do zwiększania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co w dalszej perspektywie może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców powiatu. Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich założonych kierunków i działań zapisanych w Programie pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej.